

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Analýza sociálního a ekonomického rozvoje města

České Budějovice

Bc. Monika Pouzarová

© 2021 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Monika Pouzarová

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Analýza sociálního a ekonomického rozvoje města České Budějovice

Název anglicky

Analysis of Social and Economic Development of the Municipality České Budějovice

Cíle práce

Hlavním cílem diplomové práce je analyzovat sociální a ekonomickou situaci města České Budějovice a následně zhodnotit jeho rozvojový potenciál ve vybraných oblastech, které ovlivňují sociální a ekonomický rozvoj města. Dílčím cílem je navrhnout hlavní rozvojové směry města České Budějovice.

Metodika

Při zpracování práce bude z metodologického pohledu využito zejména techniky studia dokumentů odborné povahy, dále budou využity výroční zprávy, podklady zveřejňované na internetových stránkách města a strategické materiály. Významným pramenem bude i sekundární analýza statistických dat. V empirické části bude využito sběru dat pomocí polostandardizovaných rozhovorů s klíčovými aktéry rozvoje města. V práci bude rovněž využita SWOT analýza.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

Region, regionální politika, regionální rozvoj, sociální a ekonomický rozvoj, SWOT analýza

Doporučené zdroje informací

BLAŽEK, J. – UHLÍŘ, D. – UNIVERZITA KARLOVA. *Teorie regionálního rozvoje : nástin, kritika, implikace*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1974-3.

ESKELINEN, Heikki, et al.: *Competitiveness, Localised Learning and Regional Development: Specialization and Prosperity in Small Open Economies*, Taylor and Francis, 2002. ProQuest Ebook Central, <https://ebookcentral-proquest-com.infozdroje.czu.cz/lib/czup/detail.action?docID=169634>.

HENDL, J. – REMR, J. *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1192-1.

KADEŘÁBKOVÁ, J. – PEKOVÁ, J. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-910-4.

PEKOVÁ, J. – PILNÝ, J. – JETMAR, M. *Veřejný sektor – řízení a financování*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-936-4.

TOTH, P. *Ekonomické aktivity obcí a měst*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-491-6.

WOKOUN, R. *Regionální rozvoj : východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.

WOKOUN, R. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-304-9.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jakub Husák, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 12. 11. 2020

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 16. 11. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 13. 03. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Analýza sociálního a ekonomického rozvoje města České Budějovice" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. března 2021

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu Ing. Jakobovi Husákovi, Ph.D. za odborné vedení diplomové práce, ochotný přístup a zajímavé postřehy k tématu.

Analýza sociálního a ekonomického rozvoje města České Budějovice

Abstrakt

Diplomová práce pojednává o problematice sociálního a ekonomického rozvoje statutárního města České Budějovice. Z hlediska obsahu je práce rozvržena na část teoretickou a empirickou. První část prostřednictvím odborné literatury představuje základní teoretická východiska, která poskytují vhled do problematiky regionální politiky se zaměřením na Českou republiku, a také seznamují s regionální politikou na úrovni Evropské unie. Poznatky obsažené v této části utváří rámec pro navazující empirickou část. Druhá část je zaměřena na klíčové charakteristiky jednotlivých sfér života ve městě a představuje základní analytické informace o situaci v jednotlivých oblastech života v Českých Budějovicích. Na konci každé kapitoly jsou shrnuta hlavní zjištění, která jsou podkladem pro identifikaci hlavních problémových okruhů rozvoje města a východiskem pro zjištění rozvojového potenciálu. Následně vypracovaná souhrnná SWOT analýza definuje v rámci vnitřní analýzy silné a slabé stránky, v rámci vnější analýzy jsou identifikovány příležitosti a ohrožení, která mohou mít na město v následujícím období vliv. V závěru práce jsou na základě zjištěných poznatků navrženy vhodné oblasti pro budoucí rozvoj města České Budějovice.

Klíčová slova: Region, regionální politika, regionální rozvoj, sociální a ekonomický rozvoj, SWOT analýza

Analysis of Social and Economic Development of the Municipality České Budějovice

Abstract

This master's thesis aims to introduce the issue of social and economic development of the statutory city of České Budějovice. In terms of content, the work is divided into theoretical and empirical part. The first part of this work presents a theoretical background in order to provide an overview of the issues of regional policy focused on the area of the Czech Republic while also introducing the regional policy at the level of the European Union. Conclusions drawn in this part are supported by supplementary literary sources. The theoretical part serves as the key framework for the subsequent empirical part. The second part of this thesis is focused on the main characteristics of the individual areas of living in České Budějovice. Furthermore, it provides basic overview of current situation in every single chosen area. There is a summary at the end of each section which presents the key findings discovered in the analytical part. These findings are drawn upon to help identify problematic areas in the city's growth and conversely also determine development potential. The thesis also includes a SWOT analysis which is conducted in order to assess the data gathered. In the concluding section, a summary is provided of the key results of the situation analysis, and suggestions made which areas would be suitable for the future development of the city of České Budějovice.

Keywords: Region, regional policy, regional development, social and economic development, SWOT analysis

Obsah

1 ÚVOD	14
2 CÍL PRÁCE A METODIKA	15
2.1 Cíl práce	15
2.2 Metodika	15
3 TEORETICKÁ VÝCHODISKA	17
3.1 PROBLEMATIKA REGIONŮ	17
3.1.1 Teorie regionu.....	17
3.1.2 Regionální rozvoj.....	19
3.1.3 Regionální politika.....	20
3.2 REGIONÁLNÍ POLITIKA NA ÚROVNI EVROPSKÉ UNIE	22
3.2.1 Stupně regionální politiky.....	22
3.2.2 Nástroje regionální politiky EU	23
3.2.3 Cíle regionální politiky EU	25
3.2.4 Principy regionální politiky EU	28
3.3 REGIONÁLNÍ POLITIKA NA ÚROVNI ČESKÉ REPUBLIKY	29
3.3.1 Formování české regionální politiky	30
3.3.2 Model klasifikace regionů	31
3.3.3 Právní rámec regionální politiky.....	32
3.3.4 Kompetence v oblasti regionální politiky	33
3.3.5 Klíčové dokumenty regionálního rozvoje.....	34
3.4 SÍDELNÍ STRUKTURA V ČESKÉ REPUBLICE.....	34
3.4.1 Základní typy sídel a jejich vymezení	35
3.4.2 Charakteristika sídelní struktury v České republice	38
3.5 OBEC JAKO HLAVNÍ AKTÉR ROZVOJE	39
3.5.1 Charakteristika a členění veřejné správy	39
3.5.2 Působnost obce	40
3.5.3 Orgány obce.....	42
3.5.4 Pojetí hospodaření obce.....	43
4 CHARAKTERISTIKA MĚSTA ČESKÉ BUDĚJOVICE	45
4.1 ZÁKLADNÍ ÚDAJE A POLOHA	45
4.2 VÝZNAMNÉ MILNÍKY HISTORICKÉHO VÝVOJE	45
4.3 SPRÁVNÍ USPOŘÁDÁNÍ.....	47
4.4 POSTAVENÍ MĚSTA V RÁMCI REGIONU A JEHO VNĚJŠÍ VZTAHY	49

5	ANALÝZA VYBRANÝCH UKAZATELŮ ROZVOJE MĚSTA.....	50
5.1	DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE MĚSTA.....	50
5.1.1	Struktura populačního vývoje.....	50
5.1.2	Struktura obyvatelstva dle věku a pohlaví.....	52
5.2	MÍSTNÍ EKONOMICKÁ CHARAKTERISTIKA.....	55
5.2.1	Struktura ekonomické základny města.....	56
5.2.2	Podnikání a přímé zahraniční investice.....	58
5.2.3	Pracovní trh a nezaměstnanost.....	60
5.3	KVALITA ŽIVOTA.....	65
5.3.1	Bydlení.....	65
5.3.2	Sociální a zdravotní služby.....	69
5.3.3	Bezpečnost a kriminalita.....	73
5.3.4	Kultura a sport.....	78
5.4	VZDĚLÁVÁNÍ.....	83
5.4.1	Vzdělanostní struktura obyvatel.....	83
5.4.2	Předškolní a základní vzdělávání.....	84
5.4.3	Střední a vysokoškolské vzdělávání.....	86
5.4.4	Věda, výzkum a vývoj.....	89
5.5	DOPRAVA.....	92
5.5.1	Dopravní infrastruktura.....	92
5.5.2	Intenzita dopravy.....	94
5.5.3	Doprava v klidu a veřejná doprava.....	96
5.5.4	Nehodovost.....	98
5.6	ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ.....	100
5.6.1	Přírodně cenná území.....	100
5.6.2	Kvalita ovzduší.....	101
5.6.3	Vybavenost technickou infrastrukturou.....	104
5.7	CESTOVNÍ RUCH.....	106
5.7.1	Návštěvnost.....	106
5.7.2	Infrastruktura cestovního ruchu.....	110
6	SWOT ANALÝZA.....	112
7	NÁVRH PRIORITNÍCH OBLASTÍ ROZVOJE MĚSTA.....	117
8	ZÁVĚR.....	120
9	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	122
9.1	Tištěné dokumenty.....	122
9.2	Elektronické dokumenty.....	123

9.3	Internetové zdroje.....	126
9.4	Právní předpisy.....	131
10	PŘÍLOHY	132

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Přehled jedenácti tematických cílů kohezní politiky	26
Obrázek 2 - Schéma veřejné správy	40
Obrázek 3 - Intenzita dopravy města České Budějovice	95
Obrázek 4 - Průměrná koncentrace znečišťujících látek vážená populací ve městech s více jak 30 000 obyvateli.....	102

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Srovnání programových období	28
Tabulka 2 - Přehled městských částí se základní charakteristikou.....	48
Tabulka 3 - Obyvatelstvo Českých Budějovice podle věku v letech 1991, 2011, 2015 a 2019.....	53
Tabulka 4 - Index stáří a průměrný věk ve městě České Budějovice, 2010-2019	53
Tabulka 6 - Ekonomické subjekty dle převažující hospodářské činnosti ve službách	57
Tabulka 7 - Obyvatelstvo dle ekonomické aktivity	61
Tabulka 8 - Vývoj nezaměstnanosti v Českých Budějovicích, 2014-2020	61
Tabulka 9 - Vývoj počtu obydlených domů a bytů dle částí města.....	67
Tabulka 10 - Přehled zařízení sociálních služeb poskytovaných ve městě České Budějovice, 2019	71
Tabulka 11 - Vybrané kapacitní ukazatele Nemocnice České Budějovice a.s. v období 2015-2019	73
Tabulka 12 - Vybrané kulturní a vzdělávací zařízení v Českých Budějovicích.....	80
Tabulka 5 - Obyvatelstvo města České Budějovice na základě dosaženého vzdělání	83
Tabulka 13 - Zatížení vybraných komunikací města České Budějovice.....	94
Tabulka 14 - Produkce emisí Teplárny České Budějovice, a.s. v letech 2015-2019.....	103
Tabulka 15 - Vybavenost domácností osobním počítačem ve městě České Budějovice, 2011	105

Seznam grafů

Graf 1 - Populační vývoj města České Budějovice v období 1869-2011	51
Graf 2 - Pohyb obyvatelstva ve městě České Budějovice v letech 1971-2019	52
Graf 3 - Struktura obyvatelstva Českých Budějovic dle věkových skupin a pohlaví, 2019	54
Graf 4 - Struktura ekonomických subjektů se sídlem v Českých Budějovicích, CZ-NACE, 2019	56
Graf 5 - Podnikatelské subjekty podle právní formy, 2019	59
Graf 6 - Přímé zahraniční investice v okresech Jihočeského kraje ve vybraném období....	60
Graf 7 - Porovnání registrované nezaměstnanosti ve vybraném území, 2014-2020	62
Graf 8 - Dokončené byty v Českých Budějovicích v dlouhodobém vývoji	66
Graf 9 - Vlastnictví domů a bytů v Českých Budějovicích	68
Graf 10 - Vývoj spáchaných trestných činů v území působnosti územního odboru Policie ČR České Budějovice v rozmezí let 2015 až 2019.....	74
Graf 11 - Vývoj vybraných přestupků řešených Městskou policií České Budějovice v letech 2015-2019.....	76
Graf 12 - Vývoj počtu osob ve věku 0-4 let a počtu žáků mateřských škol v Českých Budějovicích	85
Graf 13 - Vývoj počtu osob ve věku 5-14 let a počtu žáků základních škol v Českých Budějovicích	86
Graf 14 - Vývoj počtu studentů z hlediska typu sekundárního vzdělání v Českých Budějovicích	87
Graf 15 - Vývoj počtu studentů a absolventů vysokých škol v Českých Budějovicích	89
Graf 16 - Vývoj počtu nehod ve městě a okrese České Budějovice.....	98
Graf 17 - Vývoj návštěvnosti města České Budějovice a Jihočeského kraje v letech 2012-2020	107
Graf 18 - Vývoj počtu přenocování v Českých Budějovicích, Jihočeském kraji a České republice.....	109

Seznam příloh

Příloha 1 - Přehled jednotek NUTS v klasifikaci CZ-NUTS.....	132
Příloha 2 - Základní sídelní jednotky – město České Budějovice	133

Příloha 3 - Pohyb obyvatelstva ve městě České Budějovice v letech 1971-2019	134
Příloha 4 - Průměrný věk obyvatelstva – České Budějovice, Jihočeský kraj a Česká republika, 2010-2019	135
Příloha 5 - Vývoj obyvatel města dle pohlaví – České Budějovice a Česká republika, 2000-2019	136
Příloha 6 - Míra nezaměstnanosti v krajském srovnání, 2019	137
Příloha 7 - Obce s nejvyšším počtem dokončených bytů v Jihočeském kraji v roce 2019.....	138
Příloha 8 - Intenzita bytové výstavby a dokončené byty v obcích Jihočeského kraje 2015-2019	139
Příloha 9 - Přehled charit v českobudějovické diecézi	139
Příloha 10 - Otázky pro rozhovor s Ing. Miloslavem Jochmannem, podnikatelem a majitelem realitní kanceláře JOCHMANN reality s.r.o., České Budějovice, 2021	140
Příloha 11 - Otázky pro rozhovor s Eliškou Dušákovou, zaměstnankyní Diecézní Charity České Budějovice, 2021	140
Příloha 12 - Otázky pro rozhovor s Mgr. Martinou Pískovou, referentkou krizového řízení odboru kanceláře primátora, České Budějovice, 2021	141
Příloha 13 - Otázky pro rozhovor s Mgr. Pavlem Kavříkem, ředitelem Gymnázia Jírovцова 8, České Budějovice, 2021	141
Příloha 14 - Otázky pro rozhovor s Ing. Ivo Moravcem, náměstkem primátora Českých Budějovic, 2021	141
Příloha 15 - Srovnání vzdělanostní struktury obyvatel kraje, ORP a města.....	142
Příloha 16 - Dojížděkové proudy v ORP České Budějovice	143
Příloha 17 - Mapa železničních tratí v Českých Budějovicích.....	144
Příloha 18 - Doprava v klidu – Parkovací zóny 3, České Budějovice.....	145
Příloha 19 - Index kvality ovzduší a doporučení Státního zdravotního ústavu	146

Seznam použitých zkratek

a.s.	Akciová společnost
CENIA	Česká informační agentura životního prostředí
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EFRR	Evropský fond pro regionální rozvoj
ENRF	Evropský námořní a rybářský fond
ESF	Evropský sociální fond
EU	Evropská unie
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
FS	Fond soudržnosti
HDP	Hrubý domácí produkt
MHD	Městská hromadná doprava
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
ORP	Obec s rozšířenou působností
s.r.o.	Společnost s ručením omezeným
SK	Sportovní klub
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SO ORP	Správní obvod obce s rozšířenou působností
v.v.i.	Veřejně výzkumná instituce
VK	Volejbalový klub
VŠERS	Vysoká škola evropských a regionálních studií

1 ÚVOD

Obec jako základní jednotka veřejné správy České republiky se stává klíčovou nejen pro rozvoj regionů či celého státu, ale i Evropské unie. Regionální rozvoj se v současné době nachází v centru zájmu, a tak se do popředí dostávají i problematiky s ním související. Rozvoj obce je dlouhodobý proces zahrnující mnoho prvků vytyčujících dané záměry obce. Jedním z podstatných aktérů podporujících rozvoj obcí na území České republiky je Ministerstvo pro místní rozvoj. Přestože neexistuje jediný správný postup, jak realizovat úspěšný regionální rozvoj, jednotlivé osvědčené principy mohou být implementovány v řadě případů a následně být přínosem. Teorie regionálního rozvoje jsou kruciólním prvkem pro provádění následných rozvojových aktivit.

Regionální rozvoj představuje růst sociálně ekonomického a environmentálního potenciálu spolu s konkurenceschopností regionů, která vede ke zvýšení životní úrovně obyvatel a také ke zlepšení kvalitativní stránky jejich života. Je velmi úzce spjat s regionální politikou, která ovlivňuje daný regionální rozvoj. A naopak – regionální rozvoj působí na regionální politiku. V obecném slova smyslu lze regionální politiku vyjádřit jako soustavu určitých cílů, nástrojů a opatření, které vedou ke snižování nežádoucích meziregionálních disparit, a to v sociální a ekonomické úrovni dílčích regionů. Klíčová je zpravidla podpora sociálního a hospodářského rozvoje stagnujících regionů prostřednictvím vzdělávání, finančních podpor, rekvalifikací a dalších prostředků sloužících k regulaci rozvoje bohatších oblastí. Důraz je kladen zejména na vyvážený sociálně ekonomický rozvoj a vytvoření stejných životních podmínek v celé zemi.

Diplomová práce pojednává o problematice rozvoje statutárního města České Budějovice. Tato metropole Jihočeského kraje ležící na soutoku řek Malše a Vltavy spadá do regionu soudržnosti Jihozápad NUTS II, který je tvořen územím Jihočeského a Plzeňského kraje. České Budějovice byly založeny králem Přemyslem Otakarem II. již ve 13. století a v průběhu staletí byly poznamenány značnými změnami, které přineslo zejména 20. století, a to v mnoha oblastech života.

V práci jsou zkoumány a analyzovány socioekonomické oblasti, které jsou zásadní pro aktuální problematiku rozvoje města České Budějovice. Po identifikaci silných a slabých stránek jsou na základě potenciálu města navrženy vhodné oblasti pro budoucí rozvoj Českých Budějovic.

2 CÍL PRÁCE A METODIKA

2.1 Cíl práce

Primárním cílem diplomové práce je analyzovat sociální a ekonomickou situaci města České Budějovice. Rozvojový potenciál města bude následně zhodnocen ve vybraných klíčových oblastech, které výrazně ovlivňují sociální a ekonomický rozvoj města. Diplomová práce si neklade za cíl zmínit a vyhodnotit celou škálu oblastí ovlivňujících problematiku rozvoje města, nýbrž jde o zaměření se na zkoumání vybraných ukazatelů rozvoje města, které jsou podstatné pro kvalitní život tamních obyvatel. Těmito oblastmi jsou demografická a ekonomická charakteristika, bydlení, sociální a zdravotní služby, bezpečnost, vzdělávání, doprava, životní prostředí a cestovní ruch. Dalším cílem diplomové práce je navrhnout nejvhodnější rozvojové směry města České Budějovice, které budou stanovené dle zjištěného potenciálu města.

2.2 Metodika

Z obsahového hlediska bude diplomová práce rozdělena na dvě části, část teoretickou a empirickou. Náplní literární rešerše budou nezbytná teoretická východiska, která přinesou současný pohled na zkoumanou problematiku. Následně budou objasněny klíčové termíny za účelem správného uchopení v kontextu regionálního rozvoje. Z metodologického pohledu bude využito zejména techniky studia dokumentů odborné povahy. Práce bude doplněna grafy a tabulkami pro názornější výklad problematiky. V práci bude využito metody analýzy, syntézy a analogie. Teoretická východiska budou následně aplikována v části empirické. Empirická část pokryje základní charakteristiku města České Budějovice a dále budou představeny hlavní současné ukazatele rozvoje města. V této části budou využity podklady zveřejňované na oficiálních internetových stránkách města České Budějovice, výroční zprávy a další strategické materiály. Podklady z Českého statistického úřadu budou utvářet hlavní zdroj sekundární analýzy statistických dat. Praktická část bude obsahovat polostandardizované rozhovory s aktéry rozvoje města. Tyto rozhovory poslouží jako doplňující zdroj informací pro zmapování rozvoje města. Na základně zjištěných dat bude provedena SWOT analýza, která bude fungovat jako souhrn

poznatků. Podle závěrů SWOT analýzy budou navrženy vhodné oblasti pro budoucí rozvoj města České Budějovice.

3 TEORETICKÁ VÝCHODISKA

Teoretická část poskytuje vzhled do problematiky regionální politiky se zaměřením na Českou republiku, ale také seznamuje s regionální politikou na úrovni Evropské unie. Pozornost je dále věnována sídelní struktuře a v neposlední řadě je popsána obec jakožto hlavní aktér rozvoje. Teoretická východiska utváří stěžejní rámec pro navazující empirickou část.

3.1 PROBLEMATIKA REGIONŮ

3.1.1 Teorie regionu

V regionálních vědách je termín region používán již delší dobu, i přesto je však nezbytné pojem pro danou problematiku vhodně definovat, neboť tento termín lze vyložit v mnoha hlediscích v různém smyslu.¹ To je důvodem, proč se tento pojem používá v různorodých obsahových a odborných souvislostech. Ačkoliv je možné pozorovat typologizaci regionů dle mnoha odlišných kritérií, většina z nich se snaží propojit tři aspekty, kterými jsou území neboli koncepce prostoru, věcný obsah a velikost.²

Významný německý geograf H.H. Blotevogel klasifikuje regiony na následující typy:

- *Analytické regiony* – Tyto reálné regiony slouží vědeckému uspořádání reality a poznání. Jedná se o regiony, které jsou tvořeny např. na základě povodí řeky a na základě hospodářského prostoru.
- *Regiony vymezené lidskými aktivitami* – Regiony vznikající na základě lidské činnosti, mohou být např. územně plánovací regiony či území dobrovolných svazků obcí a měst.

¹ KADERÁBKOVÁ, Jaroslava, Pavel MATES a René WOKOUN. Úvod do regionálních věd a veřejné správy: Sídelní struktura. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. Plzeň: 2004, s. 65. ISBN 80-864-7380-5.

² WOKOUN, René a kol. *Regionální rozvoj: Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008, s. 282-287. ISBN 978-80-7201-699-0.

- *Identifikační regiony* – Pro vznik těchto regionů je klíčová společenská komunikace. Demonstrativním příkladem takového regionu může být region, jako oblast působnosti politického jednání.³

Dle Malé encyklopedie regionalistiky a veřejné správy lze termín region chápat jako „komplex vznikající regionální diferenciací krajinné sféry“.⁴ Toto vysvětlení umožňuje překonat různorodost pojmu díky sjednocení do této obecné roviny.

Region lze vymezit i jako oblast nebo část území s určitými vlastnostmi a vytyčenými hranicemi. Používání tohoto termínu však také není jednoznačné, neboť se může jednat o velmi rozličné prostorové útvary, jako je část území jednoho státu, seskupení států či část území dvou a více států, které přesahují státní hranice, jako jsou např. euroregiony. Region se stává objektem řízení regionální politiky, a proto vykazuje vlastnosti systému. Z tohoto pohledu se jedná o tzv. systémový přístup, který zajišťuje chod jednotlivých systémů. Základem fungování tohoto přístupu je řešení problémů, jevů a jednání, které jsou chápány komplexně ve svých nejen vnitřních, ale i vnějších souvislostech. Na objektu regionu lze tedy následně vymezit systém z různých pohledů, a to např. jako systém administrativního uspořádání, systém fungování a reprodukce nebo systém funkcí infrastruktury.⁵

Region lze také následně dělit dle mnoha hledisek, příklady takového dělení je funkční hledisko, geografické hledisko, dělení dle účelu, dělení podle ekonomické výkonnosti nebo členění dle Zákona o podpoře regionálního rozvoje.⁶ Tento zákon člení regiony na čtyři typy, a to z hlediska potřeby podpory na: strukturálně postižené regiony, hospodářsky slabé regiony, venkovské regiony a regiony ostatní.⁷

Podstatnou vlastnost regionů udává její vnitřní organizace. Na základě konzistentnosti těchto uskutečňovaných aktivit regiony členíme na:

³ Blotevogel, H. H. (2000): Zur Konjunktur der Regiondiskurse, In: Informatiionen zur Raumentwicklung, sešit 9/10, s. 491-506.

⁴ MATES, Pavel, René WOKOUN a kolektiv. Region. Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy. Praha: Prospektrum, 2001, s. 113. ISBN 80-7175-100-6.

⁵ SKOKAN, Karel. Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji. Ostrava: Repronis, 2004, s. 44-50. ISBN 80-7329-059-6.

⁶ JÁČ, Ivan a kol. Region. *Jedinečnost obce v regionu*. Praha: Professional Publishing, 2010, s. 14-17. ISBN 978-80-7431-038-6.

⁷ Zákon č. 248/2000 Sb. Zákon o podpoře regionálního rozvoje, v platném znění. Sbírká zákonů České republiky [online]. 2000. [cit. 2020-10-31]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?o=3&T=470>

- *Homogenní regiony* – Tento typ vymezuje regiony na základě shody nějakého (či více) jevů. Pokud by tedy regiony měly např. stejné množství průměrných srážek v daném roce, jednalo by se o homogenní princip.
- *Heterogenní* – Také nazýván nehomogenní. Odlišuje se zejména svou funkcí, neboť je funkčně propojen vazbami, a zajišťuje tak uspořádání daných jevů v regionu. Příkladem je přemísťování obyvatel a zboží prostřednictvím dopravy.⁸
- *Funkční regiony* – Vymezují plnění nějaké konkrétní funkce, a to v rámci nadřazeného regionu. V určitých podmínkách se tento typ může překrývat s jinými typy.⁹

Dříve byl region vnímán spíše jako určitá ohraničená část než jako vymezení na základě vývojových a funkčních vztahů. V posledních letech čím dál více prostupuje do popředí a narůstá význam pojetí regionu, které vychází ze společenské koncepce prostoru. Na základě tohoto vyjádření je žádoucí regiony chápat již jako dynamické a určité projevy společenských procesů, které jsou závislé na společenských strukturách a jejich vývoji a na lidském jednání. Přestože ještě v 60. letech 20. století byl region objektem zejména sociální a ekonomické geografie, v poslední době se jeho použití rozšířilo do mnoha vědních disciplín a postupně se z něj stalo tzv. „módní“ slovo nejen v politické, ale i vědní diskusi.¹⁰

3.1.2 Regionální rozvoj

Tak jako pojem *region* nemá všemi uznávané a jednotné vymezení, ani termín regionální rozvoj nedisponuje jednotnou všeobecně platnou definicí. Níže vybrané definice z tohoto důvodu demonstrují možné uchopení tohoto pojmu.

⁸ JÁČ, Ivan a kol. Jedinečnost obce v regionu. [Praha]: Professional Publishing, 2010, s. 14-16. ISBN 978-80-7431-038-6.

⁹ SKOKAN, Karel. Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji. Ostrava: Repronis, 2004, s. 44-45. ISBN 80-7329-059-6.

¹⁰ WOKOUN, René a kol. *Regionální rozvoj: Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008, s. 282-287. ISBN 978-80-7201-699-0.

V praktickém pojetí je regionální rozvoj chápán jako „vyšší využívání a zvyšování potenciálu daného systematicky vymezeného prostoru, vznikající v důsledku prostorové optimalizace socioekonomických aktivit a využití přírodních zdrojů.“¹¹

Karel Skokan ve své publikaci *Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji* uvádí další možné uchopení, kdy „regionální rozvoj je představován komplexem procesů, které probíhají v rámci složitého systému region.“¹²

Podle Ministerstva pro místní rozvoj rozumíme pod tímto pojmem „růst socioekonomického a environmentálního potenciálu a konkurenceschopnosti regionů vedoucí ke zvyšování životní úrovně a kvality života jejich obyvatel.“¹³ V tomto případě se jedná o velmi dynamický a zároveň vyvážený rozvoj regionální struktury daného územního celku a jeho částí (mikroregionů, regionů) a eventuálně redukování regionálních disparit.

3.1.3 Regionální politika

Regionální politika se na území České republiky začala prosazovat teprve na počátku 90. let 20. století. Ne příliš rozsáhlou historii před rokem 1989 má však i regionální rozvoj v České republice. Příčinou bylo zejména opomíjení oblasti regionalistiky v tehdejší Československu. Podstatný impulz a následný rozvoj těchto oblastí nastal vstupem České republiky do Evropské unie v roce 2004, a to v souvislosti se strukturálními fondy, které následně umožnily čerpat finanční zdroje za účelem podpory regionálního rozvoje. Regionální politika nemá jasně danou definici, která by exaktně popisovala obsah tohoto pojmu. Důvodem je široká obsáhlost, která vychází z mnoha oborů vědních disciplín,

¹¹ WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., DAMBORSKÝ, M., BLAŽEK, J., a kol. 2008. *Prostorový rozvoj. (Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. 1.vyd. Praha: Linde Praha, 2008, s. 11. ISBN: 978-80-7201-699-0.

¹² SKOKAN, Karel. *Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji*. Ostrava: Repronis, 2004, s. 12-14. ISBN 80-7329-059-6.

¹³ Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky. *Strategie regionálního rozvoje České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2006 [cit. 2020-11-08]. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/4ec7a0e7-fb30-46c7-8a80-57152c06d60c/srr_dokument

kterými jsou veřejná a sociální politika, ekonomie, geografie a demografie, právo nebo politologie.¹⁴

Dle kompetenčního zákona je Ministerstvo pro místní rozvoj ČR ústředním orgánem státní správy ve věcech regionální politiky a dalších odvětví, kterými jsou např. politika bydlení, cestovní ruch či územní plánování. Z tohoto důvodu vytváří zásady regionální politiky ČR a následně podniká koncepční a realizační opatření k jejich naplnění.¹⁵

Existuje celá řada definic pojmu regionální politiky, nicméně žádné vymezení není akceptováno jako všeobecně přijatelné. Následující výběr definic demonstruje možné vymezení regionální politiky.

- V nejširším slova smyslu lze regionální politiku definovat jako „*soubor cílů, opatření a nástrojů, kterými stát snižuje velké rozdíly v sociálně ekonomické úrovni jednotlivých regionů*“.¹⁶
- Autoři Uhlíř a Blažek uvádí definici regionální politiky jako „*součást souboru ekonomických a sociálních politik, pomocí níž se státy snaží dosáhnout národních cílů, jako je ekonomický růst, sociální a politická stabilita, rovnost šancí obyvatel i rozdělování příjmů způsobem, který většina obyvatel považuje za spravedlivý a který je současně ekonomicky stimulační*“.¹⁷
- Dle uvedeného citovaného autorského kolektivu je možné regionální politiku terminologicky vymežit jako „*všechny veřejné intervence, vedoucí ke zlepšení geografického rozdělení ekonomických činností, respektive se pokouší napravit určité prostorové důsledky volné tržní ekonomiky ve smyslu dosažení dvou vzájemně závislých cílů*“.¹⁸ Těmito cíli se rozumí ekonomický růst a zlepšení sociálního rozdělení ekonomických efektů.

¹⁴ JÁČ, Ivan a kol. Jedinečnost obce v regionu. [Praha]: Professional Publishing, 2010, s. 39-49. ISBN 978-80-7431-038-6.

¹⁵ Zákon č. 2/1969 Sb. Zákon České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky, v platném znění. Sbírnka zákonů České republiky [online]. 1969. [cit. 2020-10-31]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=2&r=1969>

¹⁶ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 61. ISBN 80-7261-086-4.

¹⁷ BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Praha: Karolinum, 2011, s. 7-19. ISBN 978-80-246-1974-3.

¹⁸ Kol. autorů *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Edice Justis. Praha: IFEC, 2001, s. 67. ISBN: 80-86412-08-3.

- Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky regionální politiku státu vymezuje jako „politiku, která má usměrňovat sektorové politiky státu tak, aby zohledňovaly specifika jednotlivých typů území, a která zároveň vytváří vlastní nástroje, jimiž ovlivňuje rozvoj specifických území.¹⁹ Pod typy území je možné chápat např. metropolitní území, aglomerace, regionální centra a venkovské zázemí, strukturálně postižené kraje a hospodářsky a sociálně ohrožená území.

Ve většině evropských zemí vychází vymezení regionální politiky z podpory rozvoje problémových regionů a snahy o zmenšení rozdílů mezi regiony.²⁰ Z uvedených definic vyplývá určitá podobnost, kterou je propojení ekonomické oblasti s oblastí sociální.

3.2 REGIONÁLNÍ POLITIKA NA ÚROVNI EVROPSKÉ UNIE

Následující část je zaměřena na roli Evropské unie v oblasti regionální politiky, která prošla značným vývojem v průběhu jednotlivých etap. Cílem problematiky regionální politiky je eliminovat a identifikovat problémy, spolu s negativními důsledky nerovnoměrného ekonomického rozvoje a strukturálních změn v EU. Na základě stanovených cílů regionální politiky EU je poskytováno značné množství prostředků, které jsou cíleně využity pro zlepšení ve sférách a regionech členských zemí, které potřebují pomoc.

3.2.1 Stupně regionální politiky

Regionální politika EU je založena na tzv. komunitární politice. V tomto smyslu si každý členský stát EU realizuje vlastní regionální politiku, avšak koordinace a harmonizace regionální politiky na nadnárodní úrovni spadá do gesce EU jako celku – tj. orgánů

¹⁹ SSR21+. Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2020 [cit. 2020-10-31]. Dostupné z: <https://mmr.cz/getmedia/58c57a22-202d-4374-af5d-cbd8f9454adb/SRR21.pdf>

²⁰ WOKOUN, René a kol. *Regionální rozvoj: Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008, s. 29-34. ISBN 978-80-7201-699-0.

Evropské unie.²¹ Významné postavení v rámci těchto institucí má především Výbor regionů, Hospodářský a sociální výbor a Evropská investiční banka.²²

Z toho vyplývá realizace regionální politiky EU na několika stupních, kterými jsou nadnárodní, národní a regionální úroveň. *Nadnárodní úroveň* demonstruje regionální politiku prováděnou přímo ze strany EU. *Národní úroveň* je zastřešována jednotlivými členskými zeměmi, které na jedné straně přejímají některá společná ustanovení, na straně druhé je patrná různorodost každého členského státu v přístupu k regionálním rozdílům. To je mimo jiné podmíněno místními podmínkami dané členské země. *Regionální úroveň* se zaměřuje na územní jednotky v rámci státu a je patrná ve všech členských zemích EU v rámci podpory procesu decentralizace.²³

3.2.2 Nástroje regionální politiky EU

Členské země Evropské unie mohou v obecné rovině využívat následující typy nástrojů regionální politiky EU.

- *Makroekonomické* – jsou využívány fiskální politikou, měnovou politikou. Jde o nástroje v rámci uplatňovaného protekcionismu a další nástroje, které jsou využívány ke vztahu k regionům.
- *Mikroekonomické* – tzn. relokace pracovních sil a relokace kapitálu.
- *Ostatní* – jedná se o institucionální či administrativní nástroje. Tyto nástroje jsou však využívány zcela výjimečně.²⁴

Významným finančním nástrojem regionální politiky je přerozdělování finančních prostředků v rámci rozpočtu Evropské unie. Hlavní nástroj v tomto ohledu představují Evropské strukturální a investiční fondy. Mezi tyto fondy patří Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR), Evropský sociální fond (ESF), Fond soudržnosti neboli Kohezní

²¹ JÁČ, Ivan a kol. Jedinečnost obce v regionu. [Praha]: Professional Publishing, 2010, s. 43-45. ISBN 978-80-7431-038-6.

²² PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 64-66. ISBN 80-7261-086-4.

²³ HUDEČKOVÁ, Helena, Michal LOŠTÁK a Adéla ŠEVČÍKOVÁ. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2006, s. 75-81. ISBN 978-80-213-1413-9.

²⁴ PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru, 3. přepracované vydání*. Praha: ASPI, 2008, s. 152-162. ISBN 978-80-7357-351-5.

fond (FS), Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EZFRV) a Evropský námořní a rybářský fond (ENRF).²⁵

Prostřednictvím těchto fondů je především podporována oblast výzkumu a inovace, oblast digitální technologie, nízkouhlíková ekonomika, udržitelné řízení přírodních zdrojů a v neposlední řadě oblast zaměřující se na malé podniky.²⁶ Následující přehled zobrazuje podporované aktivity v jednotlivých fondech.

- *Evropský fond pro regionální rozvoj* byl založen za účelem posílení ekonomické a sociální soudržnosti v EU, a to vyrovnáváním rozdílů mezi jejími regiony. Tento fond podporuje investiční a infrastrukturní projekty, kterými mohou být např. podpora malých a středních podniků nebo výstavba a obnova infrastruktury.²⁷
- *Evropský sociální fond* představuje hlavní nástroj sociální politiky a zaměstnanosti EU. Hlavním smyslem je podpora rozvojových projektů v oblastech zaměstnanosti, sociálního začleňování, boje proti chudobě a funkční státní správy v jednotlivých státech EU. Jedná se o projekty neinvestiční povahy, těmi jsou např. vzdělávání, rekvalifikace, školení a sociální integrace.²⁸
- *Fond soudržnosti* eliminuje hospodářské a sociální nerovnosti a zároveň podporuje udržitelný rozvoj. V současné době je stanoveno kritérium pro jeho použití. Mohou jej využít členské státy, jejichž hrubý národní důchod celé země na jednoho obyvatele nepřesahuje 90 % průměru EU, z čehož vyplývá podpora méně rozvinutých zemí. Využití fondu je zaměřeno na veřejné projekty vyžadující vysoký objem finančních prostředků. Příkladem jsou např. projekty v dopravní

²⁵ Evropské strukturální a investiční fondy (ESI fondy, ESIF). DotaceEU.cz [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2020 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: [https://www.dotaceeu.cz/cs/ostatni/dulezite/slovník-pojmu/e/evropske-strukturalni-a-investicni-fondy-\(esi-fond](https://www.dotaceeu.cz/cs/ostatni/dulezite/slovník-pojmu/e/evropske-strukturalni-a-investicni-fondy-(esi-fond)

²⁶ Evropské strukturální a investiční fondy. Evropská komise [online]. Evropská komise [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/funding-opportunities/funding-programmes/overview-funding-programmes/european-structural-and-investment-funds_cs

²⁷ Evropský fond pro regionální rozvoj. *European Commission* [online]. Belgie [cit. 2020-10-31]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/funding/erdf/

²⁸ Evropský sociální fond. *Evropská unie, Evropský sociální fond, Operační program zaměstnanost* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR [cit. 2020-10-31]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/programy/evropsky-socialni-fond>

infrastrukturu nebo zlepšování životního prostředí pomocí intervencí v sektorech dopravy a energetiky.²⁹

- *Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova* je zaměřen na podporu kvalitního života na venkově a řešení konkrétních problémů venkovských oblastí EU. Jedná se např. o zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví či diverzifikaci hospodářství venkova.³⁰
- *Evropský námořní a rybářský fond* financuje námořní a rybářskou politiku EU. Fond pomáhá rybářům osvojit si udržitelné rybolovné metody a zároveň lidem žijícím na pobřeží diverzifikovat svou hospodářskou činnost.³¹

Aby měli příjemci nárok na podporu z těchto fondů, musí vyvinout značné úsilí. Příjemci musí předložit EU kvalitní projektové a programové dokumenty.³²

Klíčovým dokumentem zastřešujícím čerpání finančních prostředků z Evropských strukturálních a investičních fondů v programovém období 2014–2020 představuje zavedení strategického dokumentu tzv. *Dohoda o partnerství*, a to ve všech členských státech EU.³³

3.2.3 Cíle regionální politiky EU

Programové období 2014–2020 představuje v pořadí již třetí sedmiletý cyklus, prostřednictvím kterého EU realizuje svou politiku soudržnosti. Pro toto období byly stanoveny dva stěžejní cíle a 11 tematických oblastí, které by svým rozvojem mohly

²⁹ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 61-70. ISBN 80-7261-086-4.

³⁰ Rural Development. European Commission [online]. Evropská komise [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/rural-development>

³¹ European Maritime and Fisheries Fund. European Commission [online]. Evropská komise [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/emff/>

³² WOKOUN, René a kol. *Regionální rozvoj: Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008, s. 329-331. ISBN 978-80-7201-699-0.

³³ Dohoda o partnerství [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky – Národní orgán pro koordinaci, 2015 [cit. 2021-01-22]. ISBN 978-80-7538-009-8. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/dda4e489-df77-4be3-b09d-bb9fec5b6323/esi_fondy_v_kostce_isbn-web.pdf

dopomoci k naplnění cílů Strategie EU 2020.³⁴ Následující schéma zobrazuje těchto 11 tematických oblastí kohezní politiky.

Obrázek 1 - Přehled jedenácti tematických cílů kohezní politiky

Zdroj: Evropská komise³⁵

V tomto období regionální politika EU podporuje regiony následujících tří kategorií.

1. „Méně rozvinuté regiony, jejichž HDP je nižší než 75 % průměru EU-28;
2. Přechodové regiony, jejichž HDP se pohybuje v rozmezí 75-90 % průměru EU-28;
3. Více rozvinuté regiony, jejichž HDP je vyšší než 90 % průměru HDP.“³⁶

³⁴ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada), s. 145-149. ISBN 978-80-247-5608-0.

³⁵ Priority na rok 2014–2020. *Evropská komise* [online]. 2020 [cit. 2020-11-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/policy/how/priorities

Oproti předchozímu programovému období (2007–2013) zde přibyla nová kategorie, zahrnující tzv. přechodové regiony.

Výčet cílů regionální politiky EU pro období 2014–2020 je následující:

- *Cíl I – Investice pro růst a zaměstnanost*

V rámci tohoto cíle je počítáno s alokací 97,6 % prostředků, které jsou vyčleněné na politiku soudržnosti. Tento cíl je financován prostřednictvím ERDF, ESF a Fondu soudržnosti. Pod tento cíl spadá i Česká republika, včetně hl. m. Prahy.³⁷

- *Cíl II – Evropská územní spolupráce*

Pro tento cíl je předem počítáno s alokačním přidělením 2,4 % rozpočtu. Tento cíl byl stanoven již pro předchozí programové období (2007–2013). Hlavní úlohou tohoto cíle je podpořit harmonický, vyvážený a trvale udržitelný rozvoj v rámci zemí EU. V České republice pod tento cíl spadají všechny regiony. Financování toho cíle probíhá z fondu ERDF.³⁸

Následující tabulka zobrazuje přehledné srovnání programových období s ohledem na cíle, finanční nástroje a celkovou alokaci pro Českou republiku.

³⁶ Regionální politika 2014-2020. Euroskop.cz [online]. Praha: Vláda České republiky, 2020 [cit. 2020-11-01]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9197/sekce/regionalni-politika-2014-2020/>

³⁷ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada), s. 135-150. ISBN 978-80-247-5608-0.

³⁸ Cíl Evropská územní spolupráce 2014-2020. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2020 [cit. 2020-11-01]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/cil_evropska_uzemni_spoluprace

Tabulka 1 - Srovnání programových období

Období	Cíle	Finanční nástroje	Celková alokace pro ČR
2004–2006	Cíl 1 – Podpora rozvoje zaostávajících regionů Cíl 2 – Podpora oblastí potýkajících se s restrukturalizací Cíl 3 – Podpora politiky zaměstnanosti a vzdělávání	6 finančních nástrojů: FS, ERDF, ESF, FIG, EAGGF (orientační a záruční sekce)	2,43 mld. EUR
2007–2013	Cíl 1 – Konvergence Cíl 2 – Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost Cíl 3 – Evropská územní spolupráce	3 finanční nástroje: FS, ERDF, ESF	26,5 mld. EUR
2014–2020	Cíl 1 – Investice pro růst a zaměstnanost Cíl 2 – Evropská územní spolupráce	5 finančních nástrojů: EFRR, ESF, FS, EZRV, ENRF	23,96 mld. EUR

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR³⁹

Pro nadcházející programové období 2021–2027 bylo Evropskou komisí navrženo modernizovat hlavní investiční politiku, kterou představuje politika soudržnosti. Nová politika soudržnosti by své zdroje měla zaměřit již pouze na 5 tematických oblastí (což je o 6 méně než v období 2014–2020). Investiční priority nové politiky soudržnosti jsou *inteligentnější Evropa, zelenější – bezuhlíková Evropa, propojenější Evropa, sociálnější Evropa a Evropa bližší občanům*.⁴⁰

3.2.4 Principy regionální politiky EU

Nejen využívání strukturálních fondů a Kohézního fondu, ale i regionální a strukturální politika EU vychází z určitých principů. Z těchto uvedených fondů mohou být čerpány prostředky v souladu s následujícími principy.

³⁹ Historie čerpání fondů v ČR – minulá programová období [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky – Národní orgán pro koordinaci, 2015 [cit. 2021-01-22]. ISBN 978-80-7538-009-8. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/dda4e489-df77-4be3-b09d-bb9fec5b6323/esi_fondy_v_kostce_isbn-web.pdf

⁴⁰ Regionální rozvoj a politika soudržnosti po roce 2020. *Evropská komise* [online]. 2020 [cit. 2020-11-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/MEMO_18_3866

- *princip koncentrace* – snahou je účelně využít prostředky pouze k realizaci předem stanovených cílů. Nemělo by nastat rozměňování na více drobných a zároveň méně významných akcí.
- *princip partnerství* – zahrnuje účast všech aktérů, tedy včetně účasti samotných příjemců, kteří se podílí na konkrétním rozdělení podpory.
- *princip programování* – představuje komplexní časový harmonogram pro alokaci pomoci v dlouhodobém horizontu.
- *princip adicionality* – představuje spolufinancování schválených projektů. Prostředky, které jsou vydány ze strukturálních fondů EU, nemají nahrazovat ostatní veřejné výdaje, ale pouze je doplňovat.
- *Princip monitorování a vyhodnocování* – obsahuje důslednou kontrolu, průběžné sledování, vyhodnocování uskutečněných opatření a celkové efektivity prostředků.
- *Princip solidarity* – je klíčovým aspektem celé filozofie integračního mechanismu. Ekonomicky vyspělejší státy přispívají vyšší částkou do společného rozpočtu než státy, které jsou ekonomicky méně rozvinuté.
- *Princip subsidiarity* – vyplývá z Maastrichtské smlouvy o EU. Cílem je realizovat rozvojové akce na co nejnižší vládní úrovni. Tento princip demonstruje snahu o decentralizaci.⁴¹

3.3 REGIONÁLNÍ POLITIKA NA ÚROVNI ČESKÉ REPUBLIKY

Česká republika se jako členská země EU podílí na společných politikách EU, potažmo hospodářské politiky a sociální soudržnosti a je oprávněna čerpat finanční prostředky z fondů, které byly představeny v předchozí kapitole. Tato možnost se však otevřela i subjektům územní samosprávy, jakožto krajům, obcím, svazkům obcí a jimi zřízeným a zakládaným organizacím.⁴²

⁴¹ WOKOUN, René a kol. *Regionální rozvoj: Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008, s. 329-334. ISBN 978-80-7201-699-0.

⁴² PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada), s. 135-149. ISBN 978-80-247-5608-0.

3.3.1 Formování české regionální politiky

V době centrálně plánované ekonomiky byla úroveň regionů nivelizována prostřednictvím státních intervencí. To zapříčinilo neexistenci impulsů pro vznik regionální politiky ve smyslu projevu suverenity a autonomie dílčích regionů.

Změnou centrálně plánované ekonomiky na tržní hospodářství rokem 1989 došlo k nastartování svobodného podnikání a zároveň tato významná ekonomická transformace obnovila politické a občanské svobody. Byl přikládán důraz spíše na transformační problémy a procesy zahrnující celoplošné makroekonomické dopady než na meziregionální rozdíly, které v této době nebyly natolik výrazné. Začátkem devadesátých let 20. století došlo k vymezení regionální politiky, nicméně regionální politika v tehdejší době stále nebyla ve středu zájmu centrálních orgánů.⁴³ Z tohoto důvodu se většina opatření regionální politiky vztahovala jednorázově na vzniklé regionální disparity následkem přeměny české ekonomiky.

V druhé polovině devadesátých let se regionální politika již dostala do popředí zájmu. Velmi podstatným impulsem bylo výrazné prohloubení rozdílů mezi jednotlivými regiony, a to v oblasti hospodářské a sociální. Nastala potřeba nastavit jednotný legislativní, institucionální, programový a finančně nástrojový rámec. Dalším neopomenutelným impulsem bylo zahájení přípravy na vstup České republiky do EU.⁴⁴

Rok 2000 je klíčovým z hlediska ukotvení regionální politiky České republiky v ohledu legislativního rámce korespondujícího s evropským právem, neboť bylo přijato několik zcela zásadních zákonů a usnesení vlády. Lze konstatovat, že zákon 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje poprvé upravuje právní normu regionálního rozvoje na území České republiky.⁴⁵

⁴³ JÁČ, Ivan a kol. Jedinečnost obce v regionu. [Praha]: Professional Publishing, 2010, s. 39-43. ISBN 978-80-7431-038-6.

⁴⁴ POSTRÁNECKÝ, Josef. *Urbanismus a územní rozvoj* [online]. XIII. 2010 [cit. 2020-11-07]. ISSN 1212-0855. Dostupné z: https://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2010/2010-05/03_regionalni.pdf

⁴⁵ WOKOUN, René a kol. *Regionální rozvoj: Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008, s. 397-404. ISBN 978-80-7201-699-0.

Následným vstupem České republiky do EU v roce 2004 se otevřela možnost čerpat finanční prostředky nejen ze strukturálních fondů Evropské unie.⁴⁶

3.3.2 Model klasifikace regionů

Z důvodu odlišného správního systému v každé členské zemi EU byla Statistickým úřadem Evropských společenství zavedena ve spolupráci s ostatními orgány EU klasifikace NUTS a Euroregiony. Tato klasifikace vznikla pro potřeby určování jednotné unifikované struktury územních jednotek.⁴⁷ Tento harmonizovaný přístup umožnil sběr a vyhodnocování dat tak, aby byl v rámci celé EU srovnatelný.

Počátkem roku 2000 vstoupila v platnost tzv. Klasifikace územních statistických jednotek CZ-NUTS v České republice. Existují tři hlavní úrovně regionálního členění území, a to dle počtu obyvatel.⁴⁸

V případě České republiky jsou úrovně územních jednotek klasifikace CZ-NUTS definovány následovně:

- NUTS 0 – Česká republika (administrativní jednotka),
- NUTS I – území celé České republiky (neadministrativní jednotka),
- NUTS II – regiony soudržnosti neboli sdružené kraje (neadministrativní jednotky)
- NUTS III – kraje (administrativní jednotky).⁴⁹

S platností od roku 2008 byly následující dvě úrovně převedeny do systému Local Administrative Units, v českém překladu je používáno označení „*Místní administrativní jednotka*“. Toto vymezení je v jednotlivých státech EU dobrovolné a systém byl vytvořen za účelem podchycení územních struktur regionálního charakteru a dále pro potřeby

⁴⁶ ČR a EU – regionální politika. *Euroskop.cz* [online]. Vláda České republiky, 2020 [cit. 2020-11-07]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9103/sekce/cr-a-eu---regionalni-politika/>

⁴⁷ KLASIFIKACE JEDNOTEK NUTS. *Národní ústav pro vzdělávání* [online]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2020 [cit. 2020-11-07]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/klasifikace-jednotek-nuts>

⁴⁸ Správní členění (systém NUTS). *Euroskop.cz* [online]. Euroskop, 2020 [cit. 2020-11-07]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8642/sekce/spravni-cleneni-system-nuts/>

⁴⁹NUTS. Portál územního plánování [online]. Ústav územního rozvoje, 2020 [cit. 2020-11-07]. Dostupné z: <https://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/nuts.asp>

statistiky regionů. Pro vnitřní potřeby České republiky je používána následující klasifikace:⁵⁰

- LAU 1 – (dříve označováno NUTS IV) představuje úroveň okresů. Okresy byly kdysi sídly okresních úřadů, ovšem od roku 2003 představují pouze statistické a územní jednotky organizace soudů, policie a dalších orgánů státu.
- LAU 2 – (také označováno NUTS V) je nejmenší lokální jednotkou, zpravidla se jedná o úroveň obcí.⁵¹

Klasifikace NUTS 0 až NUTS III je postavena na právním základě, tedy dle pravidel EU na rozdíl od úrovně LAU, která legislativní oporou nedisponuje. Z hlediska statistiky mají LAU závazný charakter a změny v systému LAU jsou každý rok oznamovány Eurostatu.⁵² Přehled jednotek NUTS v klasifikaci CZ-NUTS demonstruje příloha č. 1.

3.3.3 Právní rámec regionální politiky

V souvislosti se zaváděním krajské samosprávy České republiky byl v roce 2000 vytvořen soubor zákonů obsahující základní systémový, legislativní a institucionální rámec regionální politiky v ČR. V tomto smyslu jsou pro regionální politiku klíčové následující zákony:

- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení);
- Zákon č. 132/2000 Sb., o změně a zrušení některých zákonů souvisejících se zákonem o krajích, zákonem o obcích, zákonem o okresních úřadech a zákonem o hlavním městě Praze;
- Zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, v platném znění;
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích.⁵³

⁵⁰ NUTS. DotaceEU.cz [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2020 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/ostatni/dulezite/slovník-pojmu/n/nuts>

⁵¹ MAJEROVÁ, Věra a autorský kolektiv. Český venkov 2008 - Proměny venkova: Venkovské regiony. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2009, s. 24. ISBN 978-80-213-1991-0.

⁵² Okres dle statistické klasifikace NUTS, LAU. Český statistický úřad [online]. Praha: Český statistický úřad, 2016 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/rso/okres-dle-statisticke-klasifikace-nuts-lau>

⁵³ WOKOUN, René a kol. *Regionální rozvoj: Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008, s. 401-405. ISBN 978-80-7201-699-0.

Zmíněný zákon o podpoře regionálního rozvoje stanoví podmínky pro: „*poskytování podpory regionálnímu rozvoji a s tím související působnost ústředních správních úřadů, krajů a obcí; koordinaci a realizaci podpory hospodářské, sociální a územní soudržnosti, a činnost evropského seskupení pro územní spolupráci v návaznosti na přímo použitelný předpis Evropské unie.*“⁵⁴ Kromě tohoto obsahového vymezení zákon dále vysvětluje základní pojmy a principy regionální politiky a neopomíjí ani institucionální zajištění regionální politiky na úrovni České republiky.⁵⁵ Tento zákon byl později novelizován a změněn zákonem 298/2015 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů.

3.3.4 Kompetence v oblasti regionální politiky

V České republice na jednotlivých úrovních působí instituce, které nejen svou řídicí a poradenskou činností, ale i svými dalšími činnostmi ovlivňují účinnost regionální politiky. Hlavními institucemi, které ovlivňují regionální politiku v ČR, jsou:

- „*Zákonodárné složky – Parlament,*
- *orgány veřejné správy a územní samosprávy,*
- *regionální rady na úrovni NUTS II,*
- *regionální rozvojové agentury, ale i agentury s celostátní působností,*
- *řídicí a monitorovací orgány.*“⁵⁶

V užším slova smyslu je toto členění poněkud konkrétnější, neboť regionální politika je v České republice zajišťována na třech základních úrovních, kterými jsou úroveň *státní, krajská* a *obecní*. Tyto úrovně jsou zaopatřovány aktéry regionálního rozvoje České republiky. Na *státní* úrovni je klíčovým orgánem Ministerstvo pro místní rozvoj, Centrum pro regionální rozvoj ČR, Řídicí a koordinační výbor, Národní programový výbor a Monitorovací výbor pro oblast hospodářské a sociální soudržnosti. Na *krajské* úrovni

⁵⁴ Zákon č. 248/2000 Sb. Zákon o podpoře regionálního rozvoje, v platném znění. Sbírnka zákonů České republiky [online]. 2000. [cit. 2020-10-31]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?o=3&T=470>

⁵⁵ POSTRÁNECKÝ, Josef. *Urbanismus a územní rozvoj* [online]. XIII. 2010 [cit. 2020-11-07]. ISSN 1212-0855. Dostupné z: https://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2010/2010-05/03_regionalni.pdf

⁵⁶ PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 111-112. ISBN 80-7261-086-4.

působí Asociace krajů ČR. Na úrovni *obecní* je realizace regionální politiky zajišťována Svazem měst a obcí ČR a rozvojovými agenturami.⁵⁷

3.3.5 Klíčové dokumenty regionálního rozvoje

Dle již zmíněného zákona o podpoře regionálního rozvoje jsou závazné následující dokumenty, které jsou strategické a programové povahy. Hlavním dokumentem regionální politiky je *Strategie regionálního rozvoje České republiky*, která je připravována v gesci Ministerstva pro místní rozvoj (MMR) a schvalována vládou. Dále jsou zde *Státní programy podpory regionálního rozvoje* (taktéž v působnosti MMR). Třetím klíčovým dokumentem jsou *Programy rozvoje krajů*, které jsou připravované a následně schvalované v rámci samostatné působnosti krajů.⁵⁸

3.4 SÍDELNÍ STRUKTURA V ČESKÉ REPUBLICE

Klíčovou informací v této kapitole je nezbytné rozlišení pojmů obec a sídlo, neboť tyto pojmy nejsou totožné. „*Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí územní obce.*“⁵⁹ Sídlo je základní jednotkou osídlení, přičemž se jedná o „*každé obydlé místo včetně příslušných ploch, které jsou obyvatelstvem bezprostředně využívány.*“⁶⁰ Narozdíl od obce sídlo nemá právní subjektivitu. Z uvedeného vyplývá, že obec může zahrnovat jedno či více sídel, naopak sídlo nemusí být vždy obcí.

⁵⁷ JÁČ, Ivan a kol. Jedinečnost obce v regionu. [Praha]: Professional Publishing, 2010, s. 43-45. ISBN 978-80-7431-038-6.

⁵⁸ POSTRÁNECKÝ, Josef. *Urbanismus a územní rozvoj* [online]. XIII. 2010 [cit. 2020-11-07]. ISSN 1212-0855. Dostupné z: https://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2010/2010-05/03_regionalni.pdf

⁵⁹ Zákon č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích, v platném znění. Sbírka zákonů České republiky [online]. 2000. [cit. 2020-10-31]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?o=3&T=422>

⁶⁰ KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 54-61. ISBN 978-80-7357-910-4.

Sídla jsou místy reprodukce života společnosti, neboť se v nich koncentruje obyvatelstvo, které vykonává ekonomickou a další činnost. Vyznačují se velkou druhovou, velikostní a funkční rozmanitostí.⁶¹

3.4.1 Základní typy sídel a jejich vymezení

Sídelní struktura České republiky je výsledkem dlouhého historického vývoje. Na utváření se podílely nejrůznější vlivy, které se měnily v závislosti na stupni socioekonomického rozvoje společnosti. Současná různorodost sídel, která ve světě existuje je především odrazem rozdílného způsobu života jejich obyvatel.⁶²

Existují dvě základní kategorie typů sídel. Prvním typem jsou *venkovská sídla*, která se rozvíjí na bázi zemědělské výroby. Druhou kategorií tvoří *městská sídla* orientující se na funkce nezemědělského charakteru.⁶³

Venkovské a městské sídlo v zásadě rozlišujeme dle kritérií, kterými jsou velikost, stáří, rychlost vývoje, funkce a homogenita či heterogenita. Pokud aplikujeme tato kritéria, vyplývá následující: Městská sídla bývají zpravidla větší, mají dynamičtější složku struktury osídlení a plní funkce převážně nezemědělského charakteru. Dále disponují heterogenitou struktury obyvatel a je možné se zde setkat s různými styly žití. Venkovská sídla jsou velikostně menší, jedná se o starší vývojovou formu oproti městským sídlům. U venkovských sídel převládá zemědělská funkce, z tohoto důvodu má převážná většina obyvatelstva ekonomickou základnu právě v zemědělství. Oproti městskému typu sídel zde lze pozorovat větší homogenitu struktury obyvatel.⁶⁴

⁶¹ KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava, Pavel MATES a René WOKOUN. Úvod do regionálních věd a veřejné správy: Sídelní struktura. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. Plzeň: 2004, s. 24, ISBN 80-864-7380-5.

⁶² KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 42-47. ISBN 978-80-7357-910-4.

⁶³ WOKOUN, René, Pavel MATES, Jaroslava KADEŘÁBKOVÁ a kolektiv. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, s. 29-46. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-304-9.

⁶⁴ HUDEČKOVÁ, Helena, Michal LOŠTÁK a Adéla ŠEVČÍKOVÁ. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2006, s. 34-39. ISBN 978-80-213-1413-9.

Venkovská sídla

Venkov procházel a stále prochází mnohačetnými vývojovými etapami, a to nejen v České republice, ale i v evropských zemích. To vytváří obraz rozmanitosti a diferenciací území.

Při definování tohoto pojmu se setkáváme s následujícími kritérii:

- „*Urbanistický a architektonický ráz ovlivněný stále ještě zemědělstvím,*
- *nízká hustota obyvatel,*
- *typ vlastnictví domů a pozemků,*
- *preferenze bydlení,*
- *úzké spojení sídel s přírodou a krajinou,*
- *zvláštní sociální vztahy a jejich intenzita,*
- *hodnotová orientace a její struktura.*“⁶⁵

Dle počtu usedlostí jsou rozlišovány tři odlišné velikostní kategorie venkovských sídel. První kategorií se nazývá *samota*. Jedná se o izolované obydlí, které disponuje velkým odstupem od ostatních zemědělských usedlostí, přičemž prostor mezi samotou a nejbližšími domy nesmí vyplňovat plochy, které přísluší k danému domu (dvůr, zahrady), nýbrž musí být tvořeny plochami mající jiné hospodářské využití, jako např. les, pole či louky. Druhou kategorií představuje *víska*. Jedná se o seskupení (např. 4 až 5) usedlostí. Tento typ se díky rozvoji spojeným s výstavbou dalších domů může rozrůst až ve vesnici a je pokládán za starší formu půdorysných typů vsí. Třetí kategorií utváří *vesnice*. V této kategorii je možné nalézt kromě usedlostí také několik domů nezemědělského charakteru, kterými jsou např. domy řemeslníků, škola či kostel.⁶⁶

Hlavní a převládající funkcí venkovského typu sídel je funkce zemědělská, z tohoto důvodu se významný podíl obyvatelstva věnuje zemědělství. Některá venkovská sídla jsou

⁶⁵ KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava, Pavel MATES a René WOKOUN. Úvod do regionálních věd a veřejné správy. 4. vyd. (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 1. vyd.). Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, s. 24-30. ISBN 80-864-7380-5.

⁶⁶ BRYCHTOVÁ, Šárka. Úvod do regionalistiky. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006, s. 71. ISBN 80-719-4871-3.

již doplňována dalšími funkcemi, jako je funkce obytná, obslužná nebo průmyslová. Sídla doplňována takovými funkcemi jsou označována, jako tzv. přechodná sídla.⁶⁷

Městská sídla

Nejen neexistence zemědělského charakteru, ale i řada dalších znaků a diverzita jejich funkcí přispívá k odlišnosti městských sídel od sídel venkovských. Město, jako typ sídla je charakterizováno vnějšími znaky (např. geografické a urbanistickotechnické) a také velmi podstatnými vnitřními znaky (např. ekonomické, demografické, sociální, kulturní, politické faktory a jejich ukazateli). Za základní charakteristiky města jsou obvykle považovány tyto faktory:

- „*Počet obyvatel,*
- *relativní velikost,*
- *hustota obyvatelstva,*
- *druhy aktivit,*
- *hustota a kompaktnost výstavby,*
- *sociální a profesní struktura obyvatel,*
- *a mnoho dalších.*“⁶⁸

Městská sídla mají dvě základní funkce, kterými jsou funkce městotvorná a městoobslužná. Městotvorná funkce je naplňována ekonomickou činností, jejíž produkce je určena i pro jiná města a oblasti. Obvykle jde o průmyslovou výrobu a služby, jako je správa, finance, kultura, sport a další. Tyto činnosti mají podstatný vliv na vznik a rozvoj města. Funkci městoobslužnou pak tvoří činnosti, které slouží zejména pro uspokojení potřeb samotných obyvatel města či jeho spádové oblasti (např. základní školství, obchody s potravinami apod.). V tomto případě rozvoj závisí na rozvoji městotvorných funkcí.⁶⁹

⁶⁷ HUDEČKOVÁ, Helena, Michal LOŠŤÁK a Adéla ŠEVČÍKOVÁ. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2006, s. 38-39. ISBN 978-80-213-1413-9.

⁶⁸ KADEŘÁBKOVÁ, Jaroslava, Pavel MATES a René WOKOUN. Úvod do regionálních věd a veřejné správy: Sídelní struktura. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. Plzeň: 2004, s. 33-42. ISBN 80-864-7380-5.

⁶⁹ BRÝCHTOVÁ, Šárka. Úvod do regionalistiky. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006, s. 87. ISBN 80-719-4871-3.

Městská sídla si v moderní industrializované a urbanizované společnosti „určují“ prostorové vztahy, jevy a procesy a jsou vůdčím elementem prostorové organizace společnosti. Venkovská sídla se naopak přizpůsobují a rozvíjejí se pomaleji a ve vztahu k městům častěji upadají. Ve 21. století se již nevyskytují čistě venkovská a ryze městská sídla, a to z důvodu velmi silné mobility jednak obyvatelstva, ale i zboží a služeb, umocněné rozvojem dopravy a také komunikačních technologií.⁷⁰

3.4.2 Charakteristika sídelní struktury v České republice

Soudobé osídlení na našem území je propojeno mnohými vazbami v oblasti výroby, sítě technických infrastruktur, mobility obyvatelstva, šíření inovací a informací a dalšími. Sídelní struktura České republiky vykazuje následující charakteristiky:

- velmi hustou síť obydlých míst,
- krajové diferenciaci v jejich hustotě,
- zřetelnou diferenciaci sídel – rozdíly mezi sídly ve venkovském prostoru a sídly v městských a urbanizovaných obvodech.⁷¹

Další parametry sídelní struktury představuje následující charakteristika:

- malá a středně velká města jsou silně zastoupená, oproti tomu velká města jsou slabě zastoupena,
- střední urbanizovanost na úrovni makroregionu,
- nejvíce urbanizovanými regiony jsou: Severočeský, Severomoravský, Praha,
- středně urbanizovanými regiony jsou Západočeský a Jihomoravský region,
- podprůměrně urbanizované jsou Východočeský region, Jihočeský region a Střední Čechy.⁷²

⁷⁰ HUDEČKOVÁ, Helena, Michal LOŠTÁK a Adéla ŠEVČÍKOVÁ. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2006, s. 34-40. ISBN 978-80-213-1413-9.

⁷¹ WOKOUN, René, Pavel MATES, Jaroslava KADEŘÁBKOVÁ a kolektiv. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, s. 21-29. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-304-9.

⁷² HUDEČKOVÁ, Helena, Michal LOŠTÁK a Adéla ŠEVČÍKOVÁ. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2006, s. 42-48. ISBN 978-80-213-1413-9.

3.5 OBEC JAKO HLAVNÍ AKTÉR ROZVOJE

Obec jako základní článek územní samosprávy má v České republice velmi významné postavení, které je do jisté míry zásluhou dlouhodobě probíhající decentralizace kompetencí a zároveň odpovědnosti za zabezpečování mnoha druhů veřejných statků pro obyvatele, a to ze státu na územní samosprávu.⁷³ Funkce, postavení a úkoly obcí jsou zakotveny v Ústavě ČR a v Zákoně o obcích.

3.5.1 Charakteristika a členění veřejné správy

Na veřejnou správu a její strukturu jako takovou je možné nahlížet dvěma optikami.

- V prvním případě se jedná o to, zda je veřejná správa vykonávána státem a jejími orgány ve smyslu státní správy, nebo stát přenechává daný okruh záležitostí nestátním veřejnoprávním korporacím za účelem spravování na samosprávném principu. Z tohoto pohledu lze na veřejnou správu pohlížet jako na systém, který je tvořen hlavním subsystémem, a to *státní správou*, a druhým subsystémem představovaným samosprávou neboli *veřejnou samosprávou*. V tomto případě se jedná o zastupování zájmů určitého území, tzn. osob, které zde sídlí.⁷⁴
- Druhé hledisko představuje geografický princip. V rámci tohoto hlediska jde o zastupování zájmů osob spojených určitými společnými zájmy, jako např. profesní komory. Podle tohoto hlediska definujeme ústřední, územní, nebo místní správu.⁷⁵

⁷³ PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru, 3. přepracované vydání*. Praha: ASPI, 2008, s. 119. ISBN 978-80-7357-351-5.

⁷⁴ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada), s. 11-13. ISBN 978-80-247-5608-0.

⁷⁵ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů*. Praha: Grada, 2007, Finanční řízení, s. 11-12. ISBN 978-80-247-2097-5.

Obrázek 2 - Schéma veřejné správy

Zdroj: PROVAZNÍKOVÁ Romana, 2015⁷⁶

3.5.2 Působnost obce

Obce mají široké portfolio kompetencí a vykonávají mnoho činností, které jsou stanoveny v náležitých zákonech a ostatních předpisech. Tyto jednotlivé činnosti je možné zařadit do dvou skupin, a to podle samostatné či přenesené působnosti.⁷⁷

Samostatná působnost obce spočívá v samostatném rozhodování o vlastních záležitostech v mnoha oblastech veřejné správy, a to ve věcech územní samosprávy. „*Obec vykonává veřejnou správu v samostatné působnosti, tzn. volené orgány obce, které svým rozhodnutím svěřují vlastní realizaci svým výkonným orgánům.*“⁷⁸ Obec samostatně spravuje záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce, pokud nejsou svěřeny krajům či pokud nejde o přenesenou působnost orgánů obce nebo o působnost, která je zvláštním zákonem svěřena správním úřadům a záležitosti, které jsou do samostatné působnosti obce svěřeny zákonem.⁷⁹ Ze zákona do samostatné působnosti obce patří např.:

- „*hospodaření obce,*
- *rozpočet a závěrečný účet obce,*

⁷⁶ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada), s. 12. ISBN 978-80-247-5608-0.

⁷⁷ KADERÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 19-21. ISBN 978-80-7357-910-4.

⁷⁸ PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, 3. přepracované vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 119-120. ISBN 978-80-7357-351-5.

⁷⁹ Zákon č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích, v platném znění. Sbírka zákonů České republiky [online]. 2000. [cit. 2020-10-31]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?o=3&T=422>

- *peněžní fondy obce,*
- *obecní policie,*
- *místní referendum a další.*⁸⁰

Dozor nad výkonem samostatné působnosti obce má v gesci Ministerstvo vnitra. Posuzuje se např., zda jsou obecně závazné vyhlášky v souladu se zákonem a s lidskými svobodami. Tento dozor je vykonáván jak na základně vlastních zjištění, tak i na základě vnějších podnětů.⁸¹

V rámci přenesené působnosti se jedná o výkon státní správy, který mají na starost výkonné orgány obcí, ty jsou v této činnosti kontrolovány orgány státní správy a v přenesené působnosti i krajským úřadem.⁸² Do výkonu přenesené působnosti obce spadá např. následující výčet činností:

- *„vydávání nařízení obce,*
- *rozhodování o místních a účelových komunikacích,*
- *projednávání přestupků,*
- *jsou povodňovým orgánem,*
- *jsou vodoprávním úřadem a spravují drobné toky a další.*⁸³

V oblasti přenesené působnosti obcí je dozor vykonáván krajským úřadem. Krajský úřad posuzuje soulad obcí se zákonem a dalšími právními předpisy, s lidskými právy a základními svobodami. Dozor je vykonáván dle vlastních zjištění nebo na základě podnětů zvenčí.⁸⁴

⁸⁰ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů*. Praha: Grada, 2007, Finanční řízení, s. 29. ISBN 978-80-247-2097-5.

⁸¹ Odbor Veřejné Správy, dozoru a kontroly. KONTROLA A DOZOR VÝKONU SAMOSTATNÉ A PŘENESENÉ PŮSOBNOSTI SVĚŘENÉ ORGÁNŮM ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ [online]. In. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2014 [cit. 2020-11-25]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/odk2/soubor/metodicke-doporuceni-ke-kontrole-a-dozoru-usc-pdf.aspx>

⁸² PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, 3. přepracované vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 119-120. ISBN 978-80-7357-351-5.

⁸³ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada), s. 29-30. ISBN 978-80-247-5608-0.

⁸⁴ Odbor Veřejné Správy, dozoru a kontroly. KONTROLA A DOZOR VÝKONU SAMOSTATNÉ A PŘENESENÉ PŮSOBNOSTI SVĚŘENÉ ORGÁNŮM ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ [online]. In. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2014 [cit. 2020-11-25]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/odk2/soubor/metodicke-doporuceni-ke-kontrole-a-dozoru-usc-pdf.aspx>

3.5.3 Orgány obce

Základním orgánem obecní samosprávy je *zastupitelstvo*, které rozhoduje především ve věcech patřících do samostatné působnosti obce. O složení zastupitelstva rozhodují občané v obecních volbách, přičemž počet členů zastupitelstva je stanoven na základě počtu obyvatel. Zastupitelstvu je vyhrazeno např. schvalovat program rozvoje obce, rozpočet obce a zároveň závěrečný účet obce, dále zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky obce, vydávat obecně závazné vyhlášky a další. Zastupitelstvo je povinno vždy zřídit kontrolní a finanční výbor, podmíněně pak zřizuje výbor pro národnostní menšiny či osadní nebo místní výbor.⁸⁵

Výkonný orgán obce v oblasti samostatné působnosti představuje *rada obce*, která je za svou činnost odpovědná zastupitelstvu. V oblasti přenesené působnosti radě obci přísluší rozhodovat, pokud je tak zákonem stanoveno. Rada obce je tvořena starostou, místostarostou a dalšími členy rady, kteří jsou voleni z řad členů zastupitelstva. Pokud má však obec v zastupitelstvu méně než 15 členů, pak se rada obce nevolí. V takovém případě funkci rady obce vykonává starosta s výjimkami, které jsou v tomto případě zákonem stanoveny zastupitelstvu.⁸⁶ Počet členů obce rady je lichý a má nejméně 5 a nejvíce 11 členů, avšak nesmí přesahovat jednu třetinu celkového počtu zastupitelstva obce. Dle zákona o obcích je radě obce vyhrazeno např. vydávat nařízení obce, zabezpečovat hospodaření obce dle schváleného rozpočtu, projednávat a řešit návrhy, připomínky či podněty předložené členy zastupitelstva obce či komisemi rady obce a dalšími. Jako své iniciativní a poradní orgány může rada obce zřídit tzv. komise.⁸⁷

Za statutární orgán obce je uznáván také *starosta*, který zastupuje obec navenek a za výkon své funkce zodpovídá zastupitelstvu obce. Starosta je volen z řad členů zastupitelstva obce a jeho funkcí je např. připravovat a svolávat schůze zastupitelstva obce a rady obce, řídit

⁸⁵ KUKALOVÁ, Gabriela a Daniela PFEIFEROVÁ. Místní finance v ČR. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2018, s. 18-19. ISBN 978-80-213-2850-1.

⁸⁶ ČMEJREK, Jaroslav a Radek KOPŘIVA. Základy veřejné správy. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2007, s. 44-46. ISBN 978-80-213-1626-3.

⁸⁷ ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPÍK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada), s. 43-45. ISBN 978-80-247-3061-5.

a kontrolovat pracovníky obecního úřadu, zodpovídat za objednávání a provedení auditu hospodaření obce a další. V případě jeho nepřítomnosti je zastoupen místostarostou.⁸⁸

Nejen výkon samosprávy, ale i výkon státní správy v přenesené působnosti, je zabezpečován zaměstnanci, kteří pracují ve výkonných orgánech *obecního úřadu* (v odborech a odděleních). Obecní úřad je tvořen starostou, místostarostou, tajemníkem (pokud je funkce zřízena) a zaměstnanci obce.⁸⁹

3.5.4 Pojetí hospodaření obce

Majetek obce musí být využíván účelně, hospodárně a v souladu s jejími zájmy a úkoly, které vyplývají ze zákonem vymezené působnosti. Obec je povinna vést evidenci svého majetku, pečovat o něj a dbát o jeho následný rozvoj.⁹⁰

Územní samospráva zastřešuje velké množství úkolů, mezi které spadají i úkoly ekonomické povahy, tzn. zabezpečování různých druhů veřejných statků. Klíčovým nástrojem k zabezpečování úkolů územní samosprávy a financování potřeb v lokálním i regionálním veřejném sektoru jsou rozpočty, a to jednotlivých článků územní samosprávy, a další mimorozpočtové účelové fondy.⁹¹

Nedílnou součástí obce tvoří obecní rozpočet, který je jedním z nejdůležitějších a zároveň také nejsledovanějších dokumentů obce, přičemž současně plní několik funkcí, které spolu velmi úzce souvisejí. V tomto smyslu je obecní rozpočet:

- decentralizovaný peněžní fond,
- bilance příjmů a výdajů,
- finanční plán,

⁸⁸ PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru, 3. přepracované vydání*. Praha: ASPI, 2008, s. 128-129. ISBN 978-80-7357-351-5.

⁸⁹ BALÍK, Stanislav. *Komunální politika*. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada), s. 67-78. ISBN 978-80-247-2908-4.

⁹⁰ ČMEJREK, Jaroslav a Radek KOPŘIVA. *Základy veřejné správy*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2007, s. 33-34. ISBN 978-80-213-1626-3.

⁹¹ KADERÁBKOVÁ, Jaroslava, Pavel MATES a René WOKOUN. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy: Sídlní struktura*. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. Plzeň: 2004, s. 235-240. ISBN 80-864-7380-5.

- nástroj prosazování cílů obecní politiky.⁹²

Při zpracování rozpočtu obce se vychází z rozpočtového výhledu, který obsahuje základní informace o příjmech a výdajích, o dlouhodobějších závazcích a pohledávkách, dále o finančních zdrojích a potřebách, zejména při dlouhodobě realizovaných záměrech obce. Rozpočet je upraven rozpočtovou skladbou, která představuje základní třídící standard pro peněžní operace veřejných rozpočtů. Na základě tohoto systému je umožněno sledování příjmů, výdajů, salda hospodaření a jeho financování v rámci soustavy veřejných rozpočtů ČR.⁹³

Rozpočet obce je nástrojem k zabezpečení a financování obecní politiky, přičemž je vytvářen s využitím principu neekvivalence, nenávratnosti a nedobrovolnosti. Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, stanovuje pravidla pro vytváření a užití obecního rozpočtu. Obce jsou povinny sestavit a zveřejnit tzv. střednědobý výhled rozpočtu a rozpočet.⁹⁴ Rozpočet obce je sestavován vždy danou obcí pro každý kalendářní rok zvlášť.⁹⁵

Municipální rozpočet je nástrojem k prosazování cílů obecní politiky a z něj vyplývají tři funkce rozpočtu:

- *rozhodovací* – rozhodování na základě toho, čeho chce územní celek dosáhnout, např. jaké služby či investice budou realizovány prostřednictvím dostupných zdrojů,
- *řídící* – jedná se o alokaci zdrojů mezi jednotlivé organizační jednotky obce,
- *kontrolní* – spočívá v legalizaci toho, jaké množství finančních prostředků daný územní celek vydá a získá a zároveň stanovení, na jaký účel budou využity.⁹⁶

⁹² PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření obcí a rozpočet*. Praha: Codex Bohemia, 1997, s. 108-120. ISBN 80-859-6334-5.

⁹³ JÁČ, Ivan a kol. *Jedinečnost obce v regionu*. [Praha]: Professional Publishing, 2010, s. 79-86. ISBN 978-80-7431-038-6.

⁹⁴ KUKALOVÁ, Gabriela a Daniela PFEIFEROVÁ. *Místní finance v ČR*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2018, s.30-31. ISBN 978-80-213-2850-1.

⁹⁵ JÁČ, Ivan a kol. *Jedinečnost obce v regionu*. [Praha]: Professional Publishing, 2010, s. 80. ISBN 978-80-7431-038-6.

⁹⁶ PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Místní finance*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006, s. 46. ISBN 80-719-4835-7.

4 CHARAKTERISTIKA MĚSTA ČESKÉ BUDĚJOVICE

Následující část je zaměřena na identifikaci základních charakteristik města České Budějovice. Nejprve jsou představeny aspekty fyzicko-geografické polohy města a následně je věnována pozornost samotné historii Českých Budějovic. Nedílnou součástí základní charakteristiky je také část věnovaná správnímu uspořádání města. Poslední podkapitola je zasvěcena současnému postavení města v rámci regionu.

4.1 ZÁKLADNÍ ÚDAJE A POLOHA

Město České Budějovice se nachází v centrální části Jihočeského kraje a je přirozeným centrem jižních Čech. Město leží na soutoku jihočeských řek Vltava a Malše v Českobudějovické pánvi a jeho území má téměř rovinný charakter (minimální nadmořská výška na území města představuje 379 metrů, maximální pak dosahuje 528 metrů). Katastrální území města přesahuje 55,7 km², a tak město představuje přibližně 0,5 % rozlohy Jihočeského kraje. Ke konci roku 2019 mělo město 94,5 tisíc obyvatel, což představovalo téměř polovinu obyvatel okresu České Budějovice a přibližně 15 % obyvatel celého Jihočeského kraje.⁹⁷

4.2 VÝZNAMNÉ MILNÍKY HISTORICKÉHO VÝVOJE

Počátky královského města České Budějovice sahají až do roku 1265, kdy bylo město založeno králem Přemyslem Otakarem II. Volba místa uprostřed Českobudějovické pánve a na soutoku hlavní řeky jihočeské vodní sítě již tehdy vyzdvihovala významnost polohy tohoto města.⁹⁸

Krátce po svém vzniku se město stalo nejen mocenskou a hospodářskou metropolí jihu Čech, ale také oporou královské moci. Hospodářský růst posílil také král Karel IV., který mimo jiné nařídil kupcům projíždět městem a nabízet zde své zboží. České Budějovice se

⁹⁷ Charakteristika města. Český statistický úřad [online]. Praha: Český statistický úřad, 2020 [cit. 2021-01-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11256/146961275/cb200101.pdf>

⁹⁸ PAVEL, Jakub a kol. České Budějovice: Počátky města. Praha: Odeon, 1979, s. 7-11. I 244672.

tak staly střediskem obchodu a řemesel, k bohatství přispěla také těžba stříbra a ražba mincí v nedalekém Rudolfově.⁹⁹

V průběhu husitské revoluce představovalo katolicky orientované město baštu proti husitství a s téměř 4 000 obyvateli patřily České Budějovice k nejvýznamnějším městům Českého království. Hospodářský rozmach poškodila až třicetiletá válka a v druhé polovině 17. století rozsáhlý požár, který město zničil z více než poloviny. Následná obnova města trvala po desetiletí. V této době se stavělo v barokním slohu, což změnilo architektonický ráz Českých Budějovic. Byla vystavěna řada církevních staveb a institucí, např. českobudějovické biskupství, ale také světských staveb.¹⁰⁰

Devatenácté století se neslo v duchu technického pokroku a s ním spojeného rozvoje průmyslu, který vedl k velkému přílivu obyvatelstva. Převratného významu dosáhla první koněspřežní železnice na evropském kontinentu, spojující České Budějovice s rakouským Lincem.¹⁰¹

Počátek dvacátého století byl i nadále ve znamení rozvoje, avšak poznamenaného oběma světovými válkami. Počet obyvatel města koncem tohoto století dosáhl téměř 100 tisíc. Začala opět fungovat církevní správa, obnovily se tradiční a kulturní vztahy se zeměmi západní Evropy, došlo k rozvoji obchodní sítě, pokračovala výstavba sídlišť, rozsáhlými změnami prošla i ekonomická sféra a v neposlední řadě změny nastaly i ve školství díky reorganizaci školské správy a vzniku vzdělávacích ústavů. České Budějovice vyrostly v hospodářskou a kulturní metropoli jižních Čech a od roku 1990 se staly statutárním městem.¹⁰² O deset let později se staly sídlem Jihočeského kraje (jednoho ze 14 vyšších územně samosprávných celků v České republice).¹⁰³

⁹⁹ KUČERA, Jaroslav a Ludvík BARAN. České Budějovice. Praha: Beta, 2005, s. 6-15. ISBN 80-730-6218-6.

¹⁰⁰ NOVOTNÝ, Miroslav. Encyklopedie Českých Budějovic. 2. rozšířené vydání. České Budějovice: Statutární město České Budějovice, 2006, s. 34, 353 a 549. ISBN 80-239-6706-1.

¹⁰¹ Historie města. České Budějovice [online]. České Budějovice: Město České Budějovice, 2021 [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: <https://www.budejce.cz/o-meste/historie-a-soucasnost>

¹⁰² České Budějovice. Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska [online]. Praha: Public4u, 2021 [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: <https://www.historickasidla.cz/dr-cs/45-ceske-budejovice.html>

¹⁰³ Historie a památky. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-01-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11256/146961275/cb200201.pdf>

4.3 SPRÁVNÍ USPOŘÁDÁNÍ

V roce 1970 byla provedena administrativní reforma města České Budějovice. V rámci této reformy byly dosavadní osady jakožto administrativní jednotky (části obce, katastrální území) zrušeny a území města bylo uměle rozčleněno na sedm nových osad, které byly složeny pouze ze základních sídelních jednotek (urbanistických obvodů). Vývoj administrativního členění byl velmi rozporuplný, neboť v žádném jiném větším městě na území České republiky nebyl proveden tak razantní administrativní zásah.¹⁰⁴

Od roku 1990 řídí správu Českých Budějovic Magistrát města České Budějovice, přičemž nejvyšším orgánem je městské zastupitelstvo. Z členů zastupitelstva je volena rada města, primátor a náměstci primátora. Od roku 2005 byl Magistrát města České Budějovice rozčleněn do 22 odborů a útvarů.¹⁰⁵

V současnosti se statutární město České Budějovice skládá z jedenácti katastrálních území, přičemž dvě z nich (Kaliště a Třebotovice) tvoří exklávu. Nachází se zde sedm městských částí a téměř 70 urbanistických obvodů, které jsou zobrazeny v příloze č. 2. Následující tabulka zobrazuje městské části spolu s výměrou území a počtem obyvatel dle Sčítání lidu, domů a bytů (SLDB), které se v České republice uskutečnilo pod záštitou Českého statistického úřadu v roce 2011.¹⁰⁶

¹⁰⁴ NOVOTNÝ, Miroslav. *Encyklopedie Českých Budějovic*. 2. rozšířené vydání. České Budějovice: Statutární město České Budějovice, 2006, s. 71-73. ISBN 80-239-6706-1.

¹⁰⁵ Městská správa. *Encyklopedie Českých Budějovic* [online]. České Budějovice: NEBE, 1998—2017 [cit. 2021-01-27]. Dostupné z: <http://encyklopedie.c-budejovice.cz/clanek/mestska-sprava>

¹⁰⁶ Město České Budějovice v číslech 2020: Vývoj počtu obyvatel podle částí města a urbanistických obvodů. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-01-27]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11256/146964014/cb0415.pdf>

Tabulka 2 - Přehled městských částí se základní charakteristikou

Část města	Počet obyvatel (stav k 26. 3. 2011)	Výměra katastrálního území v ha
České Budějovice 1	2 056	34,6
České Budějovice 2	36 359	2 089,8
České Budějovice 3	24 657	734,7
České Budějovice 4	1 920	625,3
České Budějovice 5	8 138	1 161
České Budějovice 6	8 853	470,8
České Budějovice 7	11 732	454,6

Zdroj: ČSÚ, České Budějovice; vlastní zpracování¹⁰⁷

Následující výčet částí města České Budějovice představuje pouze úřední názvy celků, které jsou evidovány jako základní sídelní jednotky (urbanistické obvody). Část města *České Budějovice 1* zahrnuje vnitřní část města, neboli historické centrum, a Sokolský ostrov. Městskou část *České Budějovice 2* tvoří historické osady České Vrbné a Haklovy Dvory, dále např. sídliště Máj, Šumava a Vltava či Zavadilka. Hranicí této městské části je řeka Vltava, a proto je v této části zahrnuta celá levoboční část aglomerace. *České Budějovice 3* jsou tvořeny Pražským předměstím, Kněžskými Dvory a Nemanicemi. I zde je hranicí městské části řeka Vltava, dále obvod historického centra, Rudolfovská třída a směrem na sever železniční trať a nezastavěné území mezi Novým Vrátem a Nemanicemi. Městská část *České Budějovice 4* zahrnuje Husovu kolonii a Nové Vráto a její hranice s *Českými Budějovicemi 5* vede Vrbenskou ulicí, tedy osou průmyslové zóny, ovšem vyjma někdejšího Nového Hlinska. Tato pátá městská část zahrnuje Kaliště u Českých Budějovic a Třebotovice, dále Pětidomí, Suché Vrbné, Nové Hlinsko a Pohůrku. Městskou část *České Budějovice 6* tvoří Červený dvůr, Brněnské předměstí, Havlíčkova kolonie, Mladé a Nové Hodějovice. Poslední městská část *České Budějovice 7* obsahuje někdejší osadu Rožnov a Krumlovské předměstí.¹⁰⁸

¹⁰⁷ Město České Budějovice v číslech 2020. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-01-27]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11256/146961275/cb200301.pdf>

¹⁰⁸ Části města. Encyklopedie Českých Budějovic [online]. NEBE, 2021 [cit. 2021-01-30]. Dostupné z: <http://encyklopedie.c-budejovice.cz/clanek/casti-mesta>

4.4 POSTAVENÍ MĚSTA V RÁMCI REGIONU A JEHO VNĚJŠÍ VZTAHY

Město České Budějovice spadá do regionu soudržnosti *Jihozápad* (NUTS II.) v kraji *Jihočeském* (NUTS III.) a okresu *České Budějovice* (LAU I.). Zmíněný region soudržnosti Jihozápad představuje statistickou oblast, která je tvořena Jihočeským a Plzeňským krajem.¹⁰⁹

České Budějovice jsou hospodářským centrem jižních Čech, neboť geografická poloha, zemědělská výroba ve spádových oblastech a přírodní surovinové zdroje příznivě ovlivňují místní podnikatelské aktivity. V hospodářské struktuře města se také pozitivně projevuje blízkost hranice s Rakouskem a Německem, která umožňuje rozvoj podnikatelských aktivit.¹¹⁰ Město je pro region také významné z hlediska lokace sídel úřadů státní správy, středisek vzdělávání, zdravotnictví, kultury a mnoha dalších služeb.

V posledních letech se v Jihočeském kraji rozvíjí mnoho forem příhraniční spolupráce, která vznikla na základě vzájemné dohody příhraničních regionů dvou či více zemí. Město České Budějovice je členem například české části Euroregionu Jihočeská Silva Nortica nebo Evropského regionu Dunaj-Vltava.¹¹¹

Statutární město v současné době udržuje partnerství s pěti zahraničními městy, kterými jsou Linec, Lorient, Nitra, Pasov a Suhl. Tyto spolupráce jsou velmi důležitou aktivitou v rámci soustavného upevňování dobrých sousedských vztahů, a jsou tímto součástí zahraniční politiky jak České republiky, tak i Rakouské republiky, Francouzské republiky, Slovenské republiky či Spolkové republiky Německa. Kontakty jsou udržovány nejen na oficiální úrovni, ale také prostřednictvím určených spolků a organizací.¹¹²

¹⁰⁹ Klasifikace CZ-NUTS a číselník OKRES_LAU. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-01-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/91605941/29002719p2.pdf>

¹¹⁰ Charakteristika města. Český statistický úřad [online]. Praha: Český statistický úřad, 2020 [cit. 2021-01-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11256/146961275/cb200101.pdf>

¹¹¹ Euroregiony. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2020 [cit. 2021-01-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xc/euroregiony>

¹¹² Partnerská města. České Budějovice [online]. České Budějovice: Statutární město České Budějovice [cit. 2021-01-29]. Dostupné z: <https://www.c-budejovice.cz/partnerska-mesta>

5 ANALÝZA VYBRANÝCH UKAZATELŮ ROZVOJE MĚSTA

Následující kapitola je zaměřena na rozbor vybraných ukazatelů, které mají významný vliv na rozvoj Českých Budějovic. Blíže zkoumanými oblastmi jsou demografická a ekonomická charakteristika, bydlení, sociální a zdravotní služby, bezpečnost, vzdělávání, doprava a životní prostředí. Data využitá v jednotlivých analýzách pocházejí ze Sčítání lidu, domů a bytů, které je velmi podstatným zdrojem dat tohoto druhu v přiměřené úplnosti a ve srovnatelné struktuře. Tato data jsou dále doplněna z aktuálnějších zdrojů za účelem přinést současný pohled na situaci. Na konci každé podkapitoly se nachází souhrnné informace představující hlavní zjištění v dané oblasti.

5.1 DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE MĚSTA

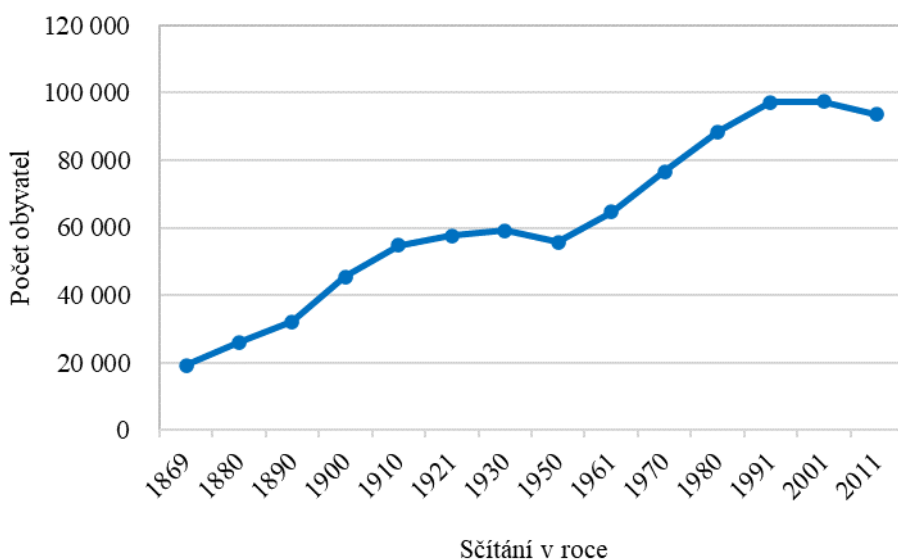
Následující podkapitola podává souhrnné informace o demografickém vývoji Českých Budějovic.

5.1.1 Struktura populačního vývoje

Strukturu vývoje obyvatelstva je možné pozorovat již od prvního Sčítání lidu, domů a bytů, které se uskutečnilo v roce 1869. Toto sčítání probíhá zpravidla jedenkrát za deset let (s výjimkou v roce 1940), přičemž naposledy proběhlo v roce 2011. Následující sčítání je proto stanoveno na rok 2021. Na základě zjištěných dat se zaměřením na demografický vývoj města České Budějovice je možné za charakteristický rys tohoto vývoje označit poměrně stabilní tendenci růstu počtu jeho obyvatel.¹¹³

¹¹³ Charakteristika města. Český statistický úřad [online]. Praha: Český statistický úřad, 2020 [cit. 2021-01-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xc/charakteristika-mesta-2016>

Graf 1 - Populační vývoj města České Budějovice v období 1869-2011

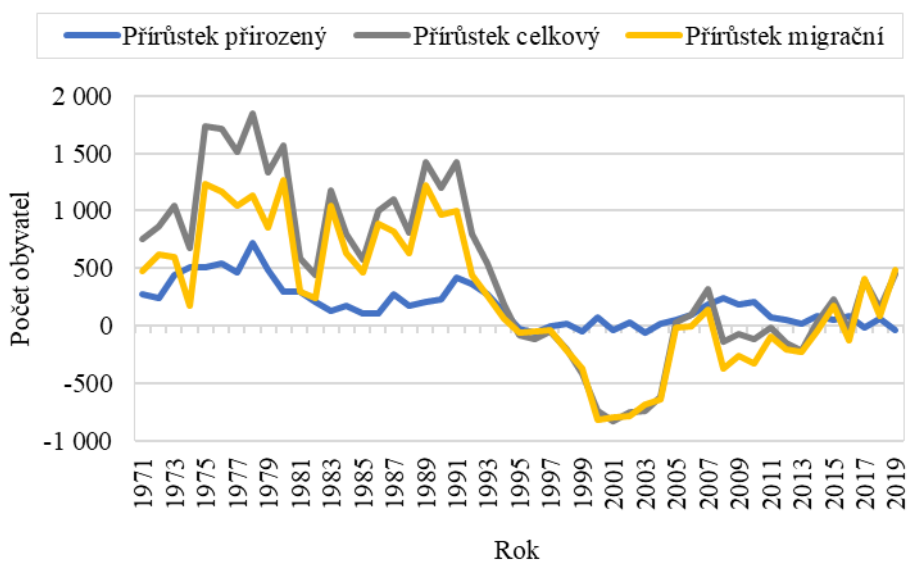
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování¹¹⁴

Růst byl způsoben vyšším počtem přistěhovaných osob a v menší míře také přirozenou výměnou obyvatelstva. Počet obyvatel města se snižoval během druhé světové války a také několik let po jejím skončení, avšak i v posledních letech lze ve vývoji pozorovat patrný úbytek obyvatelstva jihočeské metropole. Od roku 1994 je nutné spatřovat příčinu v převaze zemřelých a vystěhovaných osob nad narozenými a přistěhovanými. Přestože byla tato tendence od roku 2004 zvrácena, přirozený přírůstek přesto nedokázal nahradit nepříznivý výsledek stěhování. Přibývá osob, které se z města stěhují především do okolních obcí, do Prahy nebo do zahraničí. Pohyb obyvatelstva v Českých Budějovicích v letech 1971–2019 je zobrazen v příloze č. 3.¹¹⁵

¹¹⁴ Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel města a jeho částí. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2020 [cit. 2021-01-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11256/146964014/cb0413.pdf>

¹¹⁵ Město České Budějovice v číslech 2020. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-01-31]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xc/mesto-ceske-budejovice-v-cislech>

Graf 2 - Pohyb obyvatelstva ve městě České Budějovice v letech 1971-2019

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování¹¹⁶

Ukazatel vyjadřující vztah mezi narozenými dětmi a zemřelými osobami se nazývá přirozený přírůstek. V období 1995 až 2006 a 2011 až 2019 lze pozorovat přirozený přírůstek, který nedosahuje velmi vysokých kladných hodnot oproti období před rokem 1995 a 2007 až 2010, kdy byl zaznamenán vyšší kladný přírůstek. Nejnižší natalitu (780 narozených dětí) vykazuje rok 1995. Naopak nejvyšší natalita (1603 narozených dětí) je zaznamenána v roce 1978, tedy v období, kdy byl zaznamenán nejvyšší přirozený přírůstek.

5.1.2 Struktura obyvatelstva dle věku a pohlaví

V návaznosti na populační vývoj obyvatelstva Českých Budějovic je nezbytné zmínit změnu v místní věkové struktuře. Postupný úbytek dětské složky ve věku do čtrnácti let a převaha osob v poproduktivním věku (nad 65 let) v období 1961–2012 vypovídá o regresivním charakteru českobudějovické populace.¹¹⁷ Nadcházející tabulka popisuje věkovou strukturu obyvatelstva jihočeské metropole ve vybraných letech v období

¹¹⁶ Databáze demografických údajů za obce ČR. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-01-31]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/137914987/cz0311.xlsx>

¹¹⁷ Veřejná databáze. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-01-31]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>

1991–2019. Věková struktura je rozdělena do tří základních věkových kategorií. Tabulka zobrazuje poměrně výrazný vzrůstající počet obyvatel ve věkové kategorii 65 let a více.

Tabulka 3 - Obyvatelstvo Českých Budějovic podle věku v letech 1991, 2011, 2015 a 2019

Obyvatelstvo ve věku	Rok									
	1991		2001		2011		2015		2019	
	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
0-14	20 491	20,8	14 890	15,4	13 155	14	14 137	15,1	14 873	15,7
15-64	67 180	68,3	68 886	71,3	63 994	68,3	61 146	65,3	59 676	63,2
65 a více	10 603	10,8	12 966	13,4	16 471	17,6	18 230	19,5	19 914	21,1

Zdroj: ČSÚ, stav k 31.12., vlastní zpracování¹¹⁸

Dynamiku věkové struktury obyvatelstva lze pozorovat v nárůstu průměrného věku obyvatelstva. Zároveň také dochází ke zvyšování počtu a podílu obyvatel seniorské věkové skupiny. Stárnutí populace odráží rovněž hodnota indexu stáří, která vyjadřuje, kolik osob ve věku 65 a více let připadá na 100 dětí do 15 let. Do budoucna tento trend znamená značné zvýšení zátěže zdravotnických a sociálních služeb ve městě a také určitý vliv na ostatní oblasti rozvoje města.

Tabulka 4 - Index stáří a průměrný věk ve městě České Budějovice, 2010-2019

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Průměrný věk	41,6	41,9	42,1	42,3	42,5	42,6	42,7	42,8	43,0	43,1
Index stáří	123,6	125,2	127,5	128,9	129,7	129,0	130,1	121,4	133,0	133,9

Zdroj: ČSÚ, stav k 31.12., vlastní zpracování¹¹⁹

Průměrný věk obyvatel Českých Budějovic v roce 2001 představoval hodnotu 39,1 let (u žen 40,5 let a u mužů 37,7 let). V porovnání jak s Jihočeským krajem, kde průměrný věk představoval hodnotu 38,7 let, tak i s celorepublikovým průměrem s hodnotou 39,0 let se město nijak výrazně nelišilo. Vlivem příznivých životních podmínek se lidé dožívají vyššího věku, což dokazuje růst průměrného věku za uplynulá téměř dvě desetiletí. Za toto období se průměrný věk obyvatelstva České republiky, Jihočeského kraje i Českých

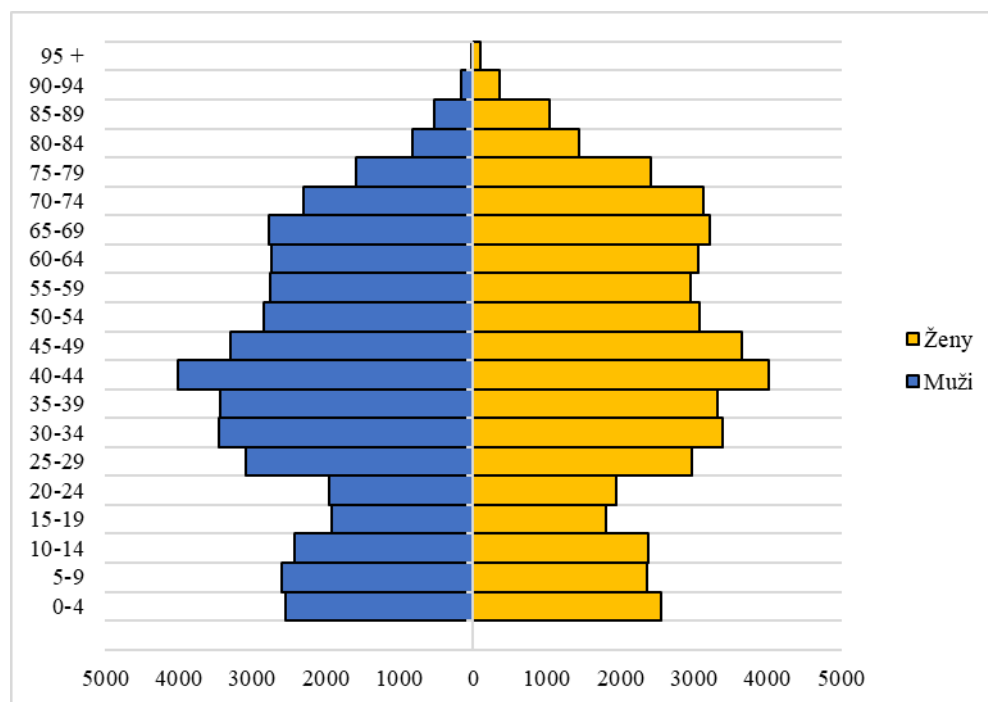
¹¹⁸ Obyvatelstvo. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-01-31]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xc/3-obyvatelstvo-2016>

¹¹⁹ Veřejná databáze. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>

Budějovic zvyšuje. Během tohoto období se průměrný věk obyvatel města zvýšil o 4 roky. Detailnější zobrazení poskytuje příloha č. 4.

Následující graf popisuje populaci města České Budějovice v pětiletých věkových skupinách v roce 2019 (stav k 31. 12.). Na vývoj věkové struktury měly vliv události posledních 100 let, které tento populační vývoj výrazně poznamenaly. Data zachycují situaci, kdy se do poproduktivního věku dostávají ročníky narozené v poválečných letech. Dále je zde patrný rozdíl mezi silnou generací tzv. „Husákových dětí“ a populací ve věku 15 až 24 let. Také věková kategorie do 15 let je výrazně slabší než ročníky, které jsou v současné době v produktivním věku. Z uvedené věkové struktury lze predikovat nadcházející nárůst stárnutí obyvatelstva Českých Budějovic.

Graf 3 - Struktura obyvatelstva Českých Budějovic dle věkových skupin a pohlaví, 2019

Zdroj: ČSÚ, stav k 31.12., vlastní zpracování¹²⁰

K prvnímu červenci roku 2019 v Českých Budějovicích žilo 94 133 obyvatel, přičemž z tohoto počtu obyvatel 52,1 % tvořily ženy. Z porovnání obyvatelstva podle pohlaví

¹²⁰ Veřejná databáze. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>

v delším časovém horizontu vyplývá převaha ženské populace oproti mužské, viz příloha č. 5. Tento trend lze pozorovat i v rámci celé České republiky. V dlouhodobém horizontu lze sledovat převahu ženské populace na území města, ale i v rámci celého státu.

Hlavní zjištění:

Ke konci roku 2019 (stav k 31. 12.) žilo v Českých Budějovicích 94 463 obyvatel. Charakteristickým rysem demografického vývoje města je poměrně stabilní tendence růstu počtu jeho obyvatel.

Populačním trendem města je stárnutí obyvatelstva a rychlé zvyšování podílu počtu obyvatel v důchodovém věku (65 let a více). Stárnutí obyvatelstva taktéž odráží vzrůstající hodnota indexu stáří, která za posledních deset let stabilně roste, stejně tak jako průměrný věk místního obyvatelstva. Nadcházející nárůst stárnutí obyvatelstva bude mít dopad zejména na zdravotnictví, sociální služby a situaci ve školství. Tento trend bude mít určitý vliv i na další oblasti rozvoje města. Z tohoto důvodu budou nezbytné adekvátní reakce města v těchto oblastech.

Ve městě lze očekávat snižování počtu lidí v produktivním věku, což může mít do budoucna vliv na zaměstnanost, respektive na nedostatek pracovních sil.

Z porovnání obyvatelstva dle pohlaví vyplývá převaha ženské populace oproti mužské. Jedná se tedy o obdobný trend, který lze pozorovat i v rámci celé České republiky.

5.2 MÍSTNÍ EKONOMICKÁ CHARAKTERISTIKA

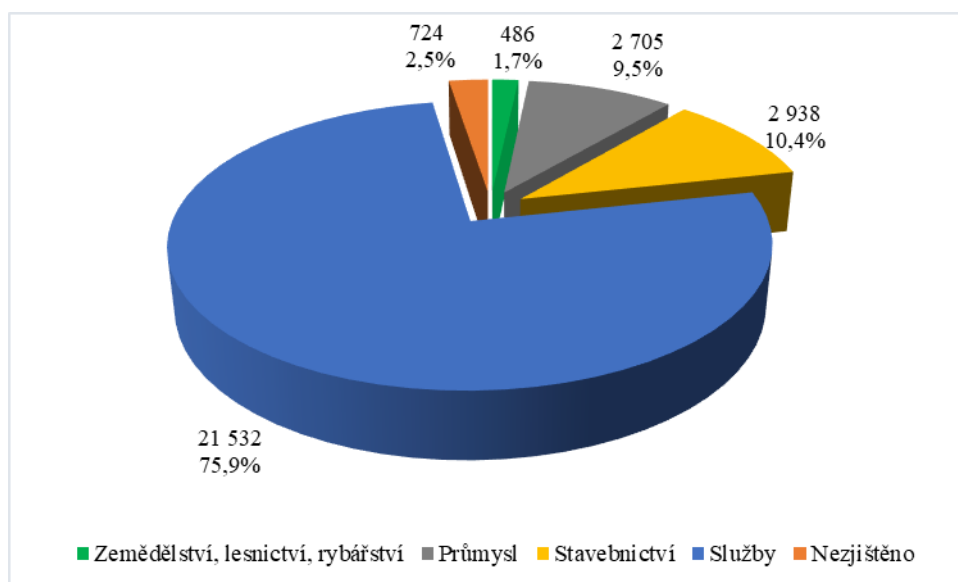
Následující kapitola představuje základní rámec ekonomického prostředí města, a také analyzuje situaci na trhu práce v Českých Budějovicích. V rámci kapitoly je taktéž zmíněna novodobá historie české společnosti se zaměřením na pracovní trh v souvislosti s koronavirem SARS-CoV-2 a s ním spojenými nezbytnými preventivními opatřeními.¹²¹

¹²¹ SARS-CoV-2 neboli covid-19 je vysoce infekční onemocnění. Počátek pandemie je datován k 31. 12. 2019, kdy byly první případy hlášeny v čínském městě Wu-Chan. Na území České republiky byly prokázány první případy nákazy novým koronavirem 1. 3. 2020.

5.2.1 Struktura ekonomické základny města

K 31. 12. 2019 mělo ve městě evidováno sídlo celkem 28 385 ekonomických subjektů (v rámci SO ORP České Budějovice to bylo 46 837, v rámci celého Jihočeského kraje pak 165 373). Z okresu České Budějovice na území města připadlo 60,6 % registrovaných ekonomických subjektů. Skutečnou hospodářskou aktivitu registrovaných ekonomických subjektů se sídlem ve městě však vykazalo 52,7 %, téměř polovina tak nevykázala žádnou ekonomickou aktivitu.¹²²

Graf 4 - Struktura ekonomických subjektů se sídlem v Českých Budějovicích, CZ-NACE, 2019

Zdroj: ČSÚ, stav k 31.12., vlastní zpracování¹²³

Dle počtu jednotlivých ekonomických subjektů ve městě k 31. 12. 2019 vykazuje největší zastoupení odvětví obchodu, pohostinství, ubytování a dalších služeb. Nejvíce služeb je poskytováno v odvětví obchodu a oprav, a to s celkovým podílem 19,6 %. Druhé nejvyšší zastoupení v rámci služeb představují profesní, vědecké a technické činnosti s podílem dosahujícím 17,4 %, viz tabulka č. 6. Obchod a služby tedy představují nejdůležitější úlohu ve městě, mimo jiné i proto, že zaměstnávají nejvíce lidí. V kontextu aktuálního dění

¹²² Veřejná databáze. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>

¹²³ Ekonomické subjekty podle převažující činnosti CZ-NACE v obcích vybraného SO ORP. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>

v roce 2021 je pro současný pracovní trh České republiky charakteristická disproporčnost ekonomické (koronavirové) krize. Mezi odvětví, které výrazně postihlo nařízené uzavření provozů, patří především cestovní ruch, gastronomie, služby, obchod a kultura. Na druhé straně jsou zde oblasti, jako je výroba, sociální péče a zdravotnictví, kde se zaměstnavatelé potýkají naopak s nedostatkem pracovní síly (více o pracovním trhu viz podkapitola Pracovní trh a nezaměstnanost). Z důvodu pandemické krize lze do budoucna predikovat změnu struktury ekonomických subjektů v Českých Budějovicích, kvůli které je primárně zasažen právě sektor služeb, který měl v roce 2019 v tomto městě největší zastoupení.

Na druhé příčce ekonomické struktury dle hospodářské činnosti se nachází stavebnictví s počtem 2 938 evidovaných subjektů. Ve městě je vysoká koncentrace místních stavebních podniků a dále zde mají své zastoupení národní i nadnárodní stavební společnosti.

Další reprezentovanou a v pořadí třetí nejpočetnější oblastí je průmysl, který zastupuje 2 705 subjektů. Čtvrtou a poslední oblast představuje zemědělství, lesnictví a rybářství, který vyjadřuje jednu z nejnižších ekonomických charakteristik města. V rámci města lze vypočítat 486 registrovaných ekonomických subjektů.

Tabulka 5 - Ekonomické subjekty dle převažující hospodářské činnosti ve službách

Služby		21 532	75,9 %
V tom	Velkoobchod a maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel	5 551	19,6 %
	Doprava a skladování	607	2,1 %
	Ubytování, stravování a pohostinství	1 898	6,7 %
	Informační a komunikační činnosti	569	2,0 %
	Peněžnictví a pojišťovnictví	214	0,8 %
	Činnosti v oblasti nemovitostí	2 161	7,6 %
	Profesní, vědecké a technické činnosti	4 934	17,4 %
	Administrativní a podpůrné činnosti	692	2,4 %
	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	20	0,1 %
	Vzdělávání	886	3,1 %
	Zdravotní a sociální péče	493	1,7 %
	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	915	3,2 %
	Ostatní činnosti	2 592	9,1 %

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování¹²⁴

¹²⁴ Ekonomické subjekty podle převažující činnosti CZ-NACE v obcích vybraného SO ORP. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2021 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz>

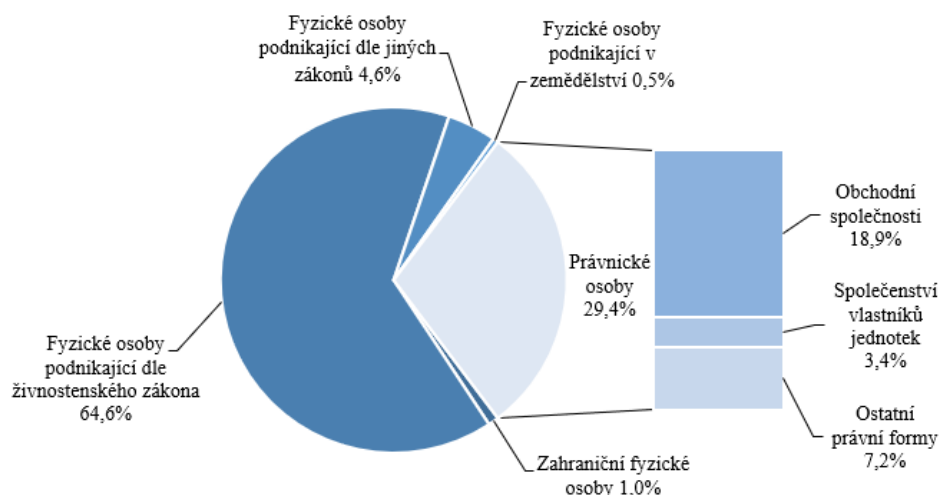
Z celkového počtu registrovaných ekonomických subjektů k 31. 12. 2019 není u 16 797 subjektů uveden počet zaměstnanců a 8 194 subjektů bylo bez zaměstnanců. U zbývajících 3 394 subjektů jsou informace o počtu zaměstnanců následující: tzv. mikropodniky (subjekty s 1–9 zaměstnanci) tvořily 79,7 % (2 704 ekonomických subjektů), malé podniky (10–49 zaměstnanců) byly zastoupeny 14,7 % (499 ekonomickými subjekty), střední podniky (50–249 zaměstnanců) tvořily 4 % (138 ekonomických subjektů) a velké podniky (nad 250 zaměstnanců) byly zastoupeny 1,6 % (53 ekonomickými subjekty).¹²⁵

5.2.2 Podnikání a přímé zahraniční investice

K 31. 12. 2019 tvořily fyzické osoby největší zastoupení v počtu registrovaných podnikatelských subjektů. Ze všech zapsaných subjektů jich bylo ve městě celkem 70,7 %. Fyzické osoby zahrnují soukromé podnikatele podnikající dle živnostenského zákona, zemědělské podnikatele a fyzické osoby provozující jinou podnikatelskou činnost dle zvláštních předpisů. Další formu podnikatelských subjektů reprezentují právnické osoby dosahující 29,4 %. Ekonomické subjekty se sídlem ve městě podle právní formy jsou zobrazeny v následujícím grafu.

¹²⁵ Ekonomické subjekty podle počtu zaměstnanců v obcích vybraného SO ORP. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2021 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz>

Graf 5 - Podnikatelské subjekty podle právní formy, 2019

Zdroj: ČSÚ, stav k 31.12., vlastní zpracování¹²⁶

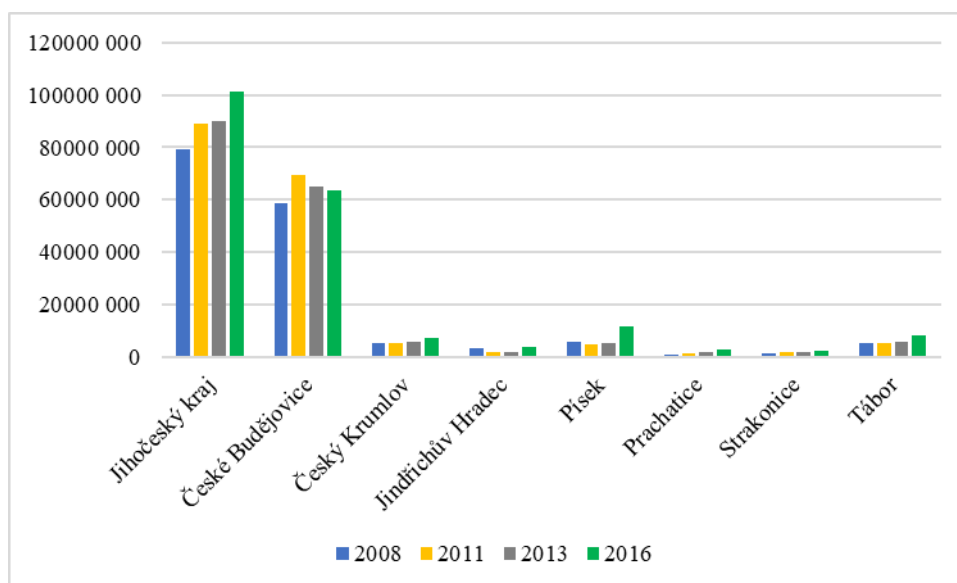
V posledních 25 letech ve městě ke značnému rozvoji soukromého podnikání, a tak zde mělo ke konci roku 2019 své sídlo 14 951 registrovaných ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou. Ve městě sídlí podniky strojírenského průmyslu a významné postavení má taktéž potravinářský průmysl. Menší firmy se poté zaměřují na obchodní činnost, poradenské činnosti a poskytování služeb.¹²⁷

Okres České Budějovice lze považovat za centrum zahraničních investic v rámci Jihočeského kraje. Ke konci roku 2016 byly v tomto okrese lokalizovány téměř dvě třetiny zahraničních investic v rámci kraje. Zahraniční firmy jsou jedním z hlavních faktorů modernizace hospodářství a zároveň jsou zdrojem ekonomického růstu v České republice již poslední dvě dekády. Silná koncentrace zahraničních firem a jejich aktivit v okrese České Budějovice sehrává významnou roli v hospodářství města, neboť většina z nich provozuje své aktivity přímo ve městě a jeho okolí.

¹²⁶ Podnikatelské subjekty podle právní formy. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2021 [cit. 2021-02-07]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz>

¹²⁷ Město České Budějovice v číslech 2020: Charakteristika města. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11256/146961275/cb200101.pdf>

Graf 6 - Přímé zahraniční investice v okresech Jihočeského kraje ve vybraném období

Zdroj: ČNB, stav k 31.12., vlastní zpracování¹²⁸

Řada zahraničních firem má v Českých Budějovicích své místní sídlo pro Českou republiku, což také dokazuje výrazná koncentrace přímých zahraničních investic do Českých Budějovic. Jedná se např. o firmy E.ON Česká republika s.r.o., dm drogerie markt s.r.o. nebo SWIETELSKY stavební s.r.o. Tyto společnosti mají ve městě svá řídicí ústředí, a tak nabízí kvalitní pracovní místa s nadprůměrnou mzdou. Z tohoto důvodu je přítomnost těchto zahraničních firem ve městě pozitivním impulzem pro místní hospodářství.

5.2.3 Pracovní trh a nezaměstnanost

Ekonomickou aktivitu obyvatelstva Českých Budějovic zobrazuje tabulka č.7 dle výsledků sčítání lidu, domů a bytů z roku 2001 a 2011. V roce 2001 byl o 2,3 % vyšší podíl ekonomicky aktivních obyvatel oproti roku 2011. Počet ekonomicky neaktivních obyvatel v roce 2001 vykazoval taktéž vyšší podíl oproti roku 2011. V roce 2011 bylo ekonomicky neaktivních 44,9 % obyvatelstva města, což je o 1,4 % méně, než v roce 2001.

¹²⁸ Přímé zahraniční investice. Česká Národní Banka [online]. Praha: ČNB, 2021 [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/

Tabulka 6 - Obyvatelstvo dle ekonomické aktivity

	2001		2011	
	Počet	Podíl (%)	Počet	Podíl (%)
Počet obyvatel celkem	97 339	100 %	93 715	100 %
Počet ekonomicky aktivních	51 156	52,6 %	47 185	50,3 %
- v tom zaměstnaní	48 212	49,6 %	43 578	46,5 %
- v tom nezaměstnaní	2 944	3,0 %	3 607	3,8 %
Počet ekonomicky neaktivních	45 015	46,3	42 049	44,9 %
Nezjištěno	1 168	1,1 %	4 481	4,8 %

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování¹²⁹

Jihočeský kraj spolu s Pardubickým krajem patřil k oblastem s nejnižším podílem nezaměstnaných osob v rámci celé České republiky (stav k 1. 7. 2019), neboť zde byla průměrná míra nezaměstnanosti méně než 2 % (viz příloha č. 6).

Podíl nezaměstnaných osob se v Českých Budějovicích od roku 2015 pohybuje pod hranicí 5 % a v čase mírně klesá (vyjma roku 2020). Vývoj nezaměstnanosti ve městě zobrazuje následující tabulka, přičemž ukazatel s názvem Podíl nezaměstnaných osob vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku. Jedná se tedy o ukazatel nahrazující míru registrované nezaměstnanosti.¹³⁰

Tabulka 7 - Vývoj nezaměstnanosti v Českých Budějovicích, 2014-2020

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Dosažitelní uchazeči	3 394	2 692	2 104	1 640	1 266	1 174	1 998
Volná místa	874	1 897	2 444	2 678	3 107	3 388	2 709
Podíl nezaměstnanosti osob	5,45 %	4,37 %	3,44 %	2,72 %	2,11 %	1,97 %	3,35 %

Zdroj: MPSV, stav k 31.12., vlastní zpracování¹³¹

V následujícím grafu je od roku 2014 patrná akcelerace ekonomického růstu. Z tohoto důvodu začala křivka nezaměstnanosti města klesat, a to dokonce až pod hranici 2 %. Zároveň ke snižování nezaměstnanosti přispívá proměna věkové struktury obyvatelstva, neboť postupně klesá počet lidí v produktivním věku, tzv. disponibilních zdrojů na trhu

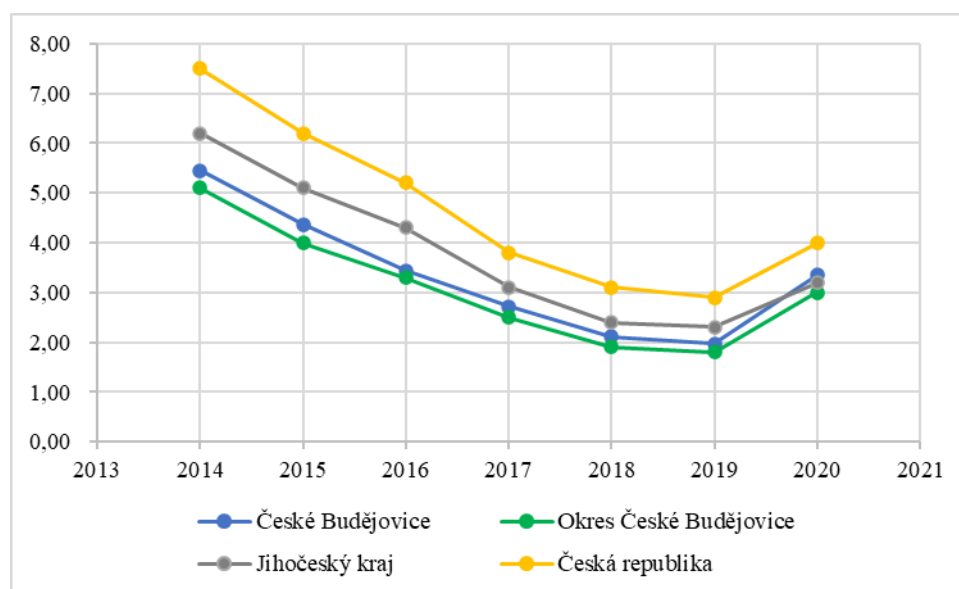
¹²⁹ Veřejná databáze. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2021 [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz>

¹³⁰ Nezaměstnanost v obcích. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2021 [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz>

¹³¹ Nezaměstnanost v obcích od března 2014. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2021 [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: <https://data.mpsv.cz>

práce. V uvedeném grafu lze vypočítat kopírující trend vývoje registrované nezaměstnanosti ve městě ve srovnání s okresem České Budějovice, Jihočeským krajem a Českou republikou.

Graf 7 - Porovnání registrované nezaměstnanosti ve vybraném území, 2014-2020

Zdroj: MPSV, stav k 31.12., vlastní zpracování¹³²

Z grafu je taktéž patrný nárůst nezaměstnanosti v roce 2020, což lze považovat za jeden z důsledků pandemie covid-19 v České republice. Vyšší míru nezaměstnanosti měla Česká republika naposledy v létě v roce 2017. S příchodem pandemie se začala situace měnit zejména ve službách, pohostinství, lázeňství, prodeji, sportovních klubech, kultuře a automobilovém průmyslu.¹³³ Z tohoto důvodu byli mezi nově příchozími uchazeči o zaměstnání například pracovníci v oblasti služeb, zejména z veřejného stravování, z maloobchodu, velkoobchodu, hotelnictví, dopravy či agenturní zaměstnanci. Dle nejnovějších dat Ministerstva práce a sociálních věcí se nezaměstnanost v lednu roku 2021 opět zvýšila (stoupla o 0,3 bodu na 4,3 %) a dle vyjádření ministryně práce Jany Maláčové,

¹³² Měsíční nezaměstnanost – vývoj na trhu práce pro vybrané kraje a ČR. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2021 [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: <https://data.mpsv.cz>

¹³³ Nezaměstnanost v Česku stoupla na čtyři procenta. IRozhlas [online]. Praha: Český rozhlas, 2021 [cit. 2021-03-13]. Dostupné z: https://www.irozhlaz.cz/zpravy-domov/nezamestnanost_2101081031_oro

lze v dalších měsících očekávat pokračování tohoto trendu, tedy růstu nezaměstnanosti.¹³⁴ Ačkoliv je lednový nárůst nezaměstnanosti v České republice zpravidla běžným jevem, který souvisí s útlumem sezonních prací a s ukončováním pracovně-právních vztahů k 31. prosinci, v tomto případě nastává poněkud odlišná situace, neboť je mnoho pracovních pozic udržováno uměle vládními podpůrnými programy.¹³⁵

V roce 2016 tvořilo 50 největších zaměstnavatelů v Českých Budějovicích celkem téměř dvě třetiny všech pracovních míst. Dále pak 100 největších firem (na základě kritéria zaměstnanosti), tvořilo téměř tři čtvrtiny všech pracovních míst.¹³⁶

K nejvýznamnějším firmám a institucím, které zaměstnávaly ve městě ke konci roku 2019 největší počet zaměstnanců (2000 a více zaměstnanců) patří následující zaměstnavatelé:

- Robert Bosch, spol. s.r.o. – výroba ostatních dílů a příslušenství pro motorová vozidla,
- dm drogerie markt s.r.o. – maloobchod s kosmetickými a toaletními výrobky,
- Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích – terciární vzdělávání,
- Nemocnice České Budějovice, a.s. – ústavní zdravotní péče.

K zaměstnavatelům zaměstnávající 1000–1999 zaměstnanců patřily následující:

- ČEVAK a.s. – shromažďování, úprava a rozvod vody,
- E.ON Česká republika, s. r. o. – výstavba inženýrských sítí pro elektřinu a telekomunikace,
- Groz-Beckert Czech s.r.o. – výroba strojů na výrobu textilu, oděvních výrobků a výrobků z usní,
- JEDNOTA, spotřební družstvo České Budějovice – maloobchod s převahou potravin, nápojů a tabákových výrobků,
- MADETA a. s. – zpracování mléka, výroba mléčných výrobků a sýrů,
- SWIETELSKY stavební s.r.o. – výstavba silnic a dálnic.¹³⁷

¹³⁴ MALÁČOVÁ, Jana. Twitter [online]. Twitter, 2021 [cit. 2021-03-13]. Dostupné z: <https://twitter.com/JMalacova/status/1357618172556414976>

¹³⁵ Podle analytiků může nezaměstnanost stoupnout až k 6 procentům. České noviny [online]. Česká tisková kancelář, 2021 [cit. 2021-03-13]. Dostupné z: https://www.ceskenoviny.cz/index_view.php?id=1992192

¹³⁶ STRATEGICKÝ PLÁN MĚSTA ČESKÉ BUDĚJOVICE 2017–2027. České Budějovice [online]. České Budějovice: Cassia Development & Consulting, 2016 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <http://www.spcb2017.cz/vystupy/>

Hlavní zjištění:

Dle převažující ekonomické činnosti z hlediska klasifikace CZ-NACE převládaly subjekty, které se zabývaly velkoobchodem a maloobchodem. Dalším významným ekonomickým podílem ve struktuře města sehrávají další služby, zejména se zaměřením na profesní, vědecké a technické činnosti. Tato skutečnost utvrzuje pozici města jako univerzitního a obslužného centra v rámci Jihočeského kraje. Okrajové postavení má naopak zemědělství, lesnictví a rybářství.

V okrese České Budějovice je poměrně vysoká koncentrace zahraničních investic, která má značný vliv na místní ekonomiku. Téměř dvě třetiny zahraničních investorů v kraji realizuje své aktivity v tomto okrese. Některé zahraniční firmy jsou zároveň největšími zaměstnavateli ve městě.

Za sledované období se nezaměstnanost v Českých Budějovicích drží pod celorepublikovým průměrem. V roce 2014 se nezaměstnanost ve městě pohybovala nad 5 %. Od tohoto roku lze pozorovat razantní snížení nezaměstnanosti, a to až pod hranici 2 %. Ve sledovaném období lze vyzorovat růst ekonomiky, kterému odpovídá i aktivita zaměstnavatelů na trhu práce. Z tohoto důvodu vznikla nová pracovní místa. V letech 2016–2020 byl na úřadu práce v Českých Budějovicích hlášen nižší počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání než počet volných míst. Toto zjištění má negativní vliv na fungování firem, neboť je pro ně obtížné najít potřebné lidské zdroje na místním trhu práce. S ohledem na demografický vývoj města lze předpokládat prohlubující se nedostatek obecné pracovní síly. Na základě uvedeného je žádoucí vytvořit systém, který by sledoval a vyhodnocoval situaci na místním trhu práce. Následně by bylo možné aplikovat optimalizovaná opatření za účelem zacílení vzdělávání na potřeby trhu práce, a to včetně celoživotního vzdělávání.

Zároveň nelze opomenout fakt, že vývoj nezaměstnanosti je od roku 2020 významně ovlivněn pandemií nemoci covid-19, jejíž první případy se v České republice objevily 1. března roku 2020. Vývoj této nemoci se bezesporu projevil mimo jiné i na pracovním trhu, kde dochází k nárůstu počtu uchazečů o zaměstnání. Z tohoto pohledu je do budoucna

¹³⁷ Trh práce. Český statistický úřad [online]. 2021 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11256/146961275/cb200802.pdf>

klíčový následující vývoj pandemie v České republice, neboť má nesporné dopady nejen na vývoj nezaměstnanosti, potažmo na celý pracovní trh, ale i na mnoho dalších odvětví.

5.3 KVALITA ŽIVOTA

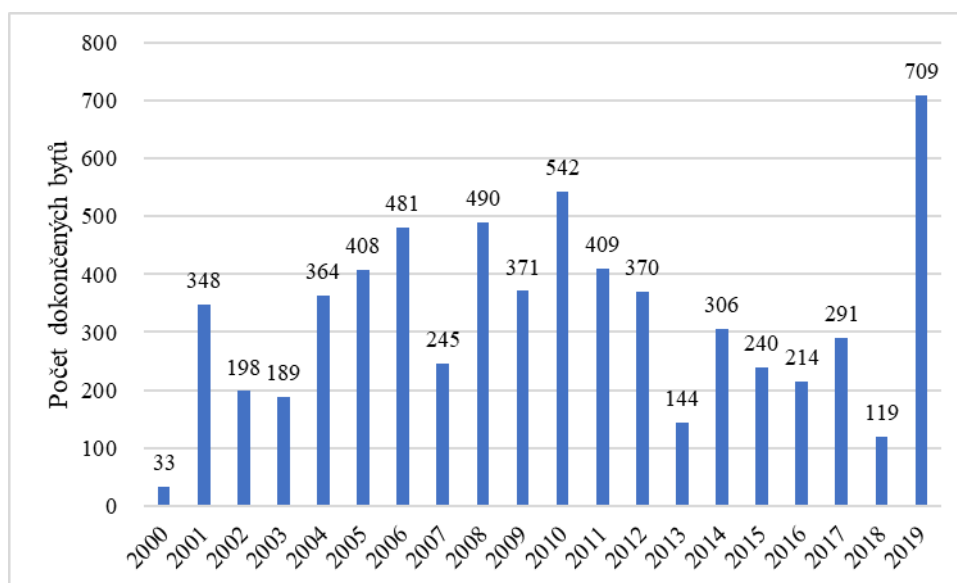
Kvalita života je velmi podstatným měřítkem pro města, která si navzájem konkurují v udržování a přitahování investorů. V rámci této kapitoly bude blíže popsána oblast bydlení, sociálních a zdravotních služeb, místní bezpečnostní situace a kultury a sportu.

5.3.1 Bydlení

K roku 2011 se na území města nacházelo celkem 10 789 domů a 44 661 bytů. Od předešlého Sčítání lidu, domů a bytů, tedy od roku 2001, vzrostl počet rodinných domů o 15,1 % a počet bytových domů o 9,4 %. Počet bytů vzrostl o 7 %. K roku 2015 se ve městě nacházelo 46 130 bytů. Jedná se o nárůst o 3,3 % oproti roku 2011.

Rozsah bytové výstavby za poslední téměř dvě desetiletí vykazuje průměr cca 341 bytů ročně. Následující graf zobrazuje kolísání v jednotlivých letech, na které má částečně vliv také celková situace na realitním trhu. Nástup realitní krize po letech 2008–2009 se projevil se zpožděním 3–4 let.

Graf 8 - Dokončené byty v Českých Budějovicích v dlouhodobém vývoji

Zdroj: ČSU, vlastní zpracování¹³⁸

Jak je z grafu patrné, nejvíce bytů bylo dokončeno v roce 2019, což činilo necelou třetinu (31,8 %) dokončených bytů v celém Jihočeském kraji. Druhé místo se 75 dokončenými byty obsadilo město Strakonice. Na třetí příčce se umístila obec Srubec se 44 dokončenými byty (viz příloha č. 7). Z rozhovoru s panem Ing. Miloslavem Jochmannem, majitelem realitní kanceláře JOCHMANN reality s.r.o. (viz příloha č. 10), vyplynulo, že příčina nárůstu této bytové výstavby v roce 2019 byla především způsobena délkou povoloovacího řízení, které v současnosti může trvat až pět let. Pan Ing. Miloslav Jochmann podotkl, že ačkoliv se tyto byty dokončily v roce 2019, některé se začaly prodávat již v roce 2017.

Hodnocení bytové výstavby v delším časovém období je zobrazeno v příloze č. 8. Tento kartogram zobrazuje bytovou výstavbu v letech 2015–2019 a přináší pohled na rozložení bytové výstavby v rámci celého Jihočeského kraje. Je zde patrný suburbanizační prstenec kolem krajského města České Budějovice, ale i Tábora či Jindřichova Hradce. Lidé tedy preferují bydlení v blízkosti velkého města za účelem čerpání jeho výhod, ale zároveň chtějí být blízko přírodě. Nicméně jak podotkl pan Ing. Miloslav Jochmann, jedná se o individuální preference každého člověka, zda si chce pořídit byt v centru města, nebo si

¹³⁸ Veřejná databáze. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-02-13]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz>

koupit za stejný obnos peněz menší domek na okraji města. Ve stejném sledovaném pětiletém období bylo v celém kraji dokončeno 2,40 bytu na 1 tisíc obyvatel. Nejvyšší intenzitu bytové výstavby vykázaly zejména obce v rekreačních oblastech, a to Kvilda (s intenzitou bytové výstavby 58,66), Lipno nad Vltavou (s hodnotou 32,88) a dále obce, které se nacházely v bezprostřední blízkosti velkých měst. Na Českobudějovicku je to např. Jivno (s hodnotou 15,63) či Srubec (s hodnotou 14,67), na Jindřichohradecku např. Horní Skrýchov (s hodnotou 14,30). Samotné krajské město České Budějovice dosáhlo hodnoty 3,36 intenzity bytové výstavby. Jedná se o nadprůměrnou hodnotu v porovnání s hodnotou za celý kraj.

Ve městě je výrazné zastoupení domů, které jsou postaveny po roce 1990. Naopak velmi slabé je z hlediska zastoupení domů prvorepublikové období. Vysvětlením tohoto faktu je nepříznivá ekonomická situace, která nastala na jihu Čech po vzniku Československa, bombardování Českých Budějovic spojeneckými letadly na konci druhé světové války a asanace části vnitřního města v 60. a 70. letech. V 70. letech pak začala výstavba sídlišť (Máj, Vltava, Šumava), ve kterých v současné době žije přibližně polovina obyvatel města. Rodinné domy se v hojném počtu stavěly zejména v 60. až 80. letech, přičemž velmi atraktivními lokalitami bylo Suché Vrbné, Rožnov a Čtyři Dvory. Od 90. let nabírá výstavba rodinných domů opět svému významu, a to zejména v suburbii města.

Tabulka 8 - Vývoj počtu obydlených domů a bytů dle částí města

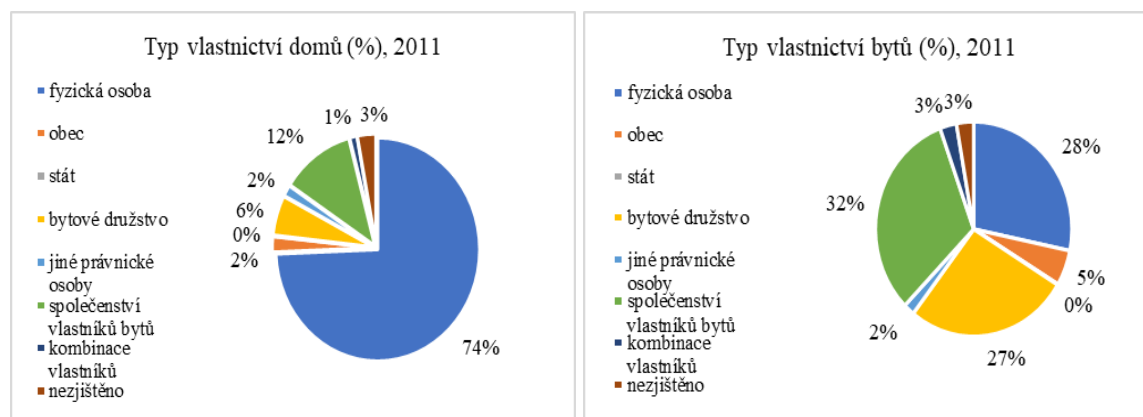
Část města, urbanistický obvod	Obydlené domy			Obydlené byty		
	SLDB 1991	SLDB 2001	SLDB 2011	SLDB 1991	SLDB 2001	SLDB 2011
Město celkem	8 458	8 778	9 950	36 904	38 713	40 396
České Budějovice 1	308	293	300	866	775	793
České Budějovice 2	1 323	1 464	1 849	12 527	14 716	15 454
České Budějovice 3	2 040	2 092	2 210	11 282	11 154	11 335
České Budějovice 4	408	411	451	577	609	674
České Budějovice 5	1 401	1 481	1 765	3 007	3 032	3 396
České Budějovice 6	1 314	1 380	1 487	3 540	3 403	3 521
České Budějovice 7	1 664	1 657	1 888	5 105	5 024	5 223

Zdroj: ČSU, vlastní zpracování¹³⁹

¹³⁹ Veřejná databáze. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-02-13]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz>

K roku 2011 bylo z celkového počtu všech domů obydlených celkem 9 950, tedy 92,2 %. Z celkového počtu bytů pak bylo obydleno 43 567 bytů, tzn. 97,6 %. Jak je vidno v grafu níže, v roce 2011 vlastnilo město České Budějovice přibližně 2 % domů (v absolutním čísle se jedná o 226 domů) a 5 % bytů (v absolutním čísle tedy 2 332 bytů). Největší podíl domů je ve vlastnictví fyzických osob. Z celkového počtu bytů je naopak největší podíl vlastněn společenstvími vlastníků a fyzické osoby zaujímají druhou příčku.

Graf 9 - Vlastnictví domů a bytů v Českých Budějovicích

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování¹⁴⁰

Dle pana Ing. Miloslava Jochmanna se na území města České Budějovice nachází dostatek možností k bydlení. Co se týká vývoje cen nemovitostí, u bytů ke koupi ceny stále rostou, naopak ceny nájemních bytů stagnují. Současná pandemie covid-19 se na realitním trhu v Českých Budějovicích a jeho okolí podepsala významně. Dle vysvětlení pana Ing. Miloslava Jochmanna prodeje bytů výrazně vzrostly, neboť lidé mají strach z toho, co se bude dít s penězi (např. aby neztrácely svou hodnotu), a tak kupují nemovitosti, protože v nich spatřují určitou investici. Dále byla zrušena daň z nabytí nemovitosti, což zcela jistě taktéž podpořilo poptávku po koupi bytů. Naopak, jak již bylo zmíněno, ceny nájmu spíše stagnují.

V minulosti město podporovalo zvelebení bytového a domovního fondu prostřednictvím Fondu podpory kvality bydlení. Úspěšní žadatelé z tohoto fondu čerpali úvěr s výhodným

¹⁴⁰ Veřejná databáze. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-02-13]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz>

úrokem na úpravy nebo renovaci svého domu či bytu. Ačkoliv v roce 2008 bylo úspěšných 30 žadatelů, v roce 2015 již jen 3 žadatelé. Z důvodu dlouhodobého klesajícího zájmu o úvěry na zlepšení úrovně bydlení poskytované městem, byl tento fond zrušen usnesením Zastupitelstva města od července roku 2017.¹⁴¹

5.3.2 Sociální a zdravotní služby

Místní sociální a zdravotnický rozvoj není určován pouze politikou státu a činností jejích institucí, ale je spoluvytvářen i místními zdravotními a sociálními službami. V tomto ohledu má město určitou zodpovědnost za harmonický rozvoj, vytváření příznivých podmínek pro obyvatelstvo svého území a zajištění odpovídající zdravotní péče.

První *Rozvojový plán sociálních služeb* v Českých Budějovicích vznikl v letech 2003–2004. Plán je základem sociální politiky města a každý rok je aktualizován odpovídajícími *akčními plány*. V současné době je tedy pro město aktuální *Strategický rámec rozvojového plánu služeb České Budějovice na období 2019–2021* spolu s příslušným akčním plánem pro stejné období. Rozvojový plán je zpracován pro správní obvod obce s rozšířenou působností a jeho součástí je taktéž *Průvodce sociální oblastí města České Budějovice*, který je zpracováván každoročně. Tento průvodce zobrazuje přehled dostupných zařízení, poskytovatelů a sociálních služeb na území města a v působnosti ORP České Budějovice.¹⁴²

Tento podrobně propracovaný systém sociálních služeb je členěn do vymezených oblastí a pro každou navrhuje priority a dílčí aktivity, kterými se budou realizovat navrhovaná opatření. Rozvojový plán sociálních služeb byl zpracován za účasti pracovních skupin, které se následně podílejí i na aktualizaci akčních plánů. Pracovní skupiny se zaměřují na klíčové aktéry v sociální oblasti města, a pokrývají tak hlavní cílové skupiny. Jedná se o pracovní skupiny v oblasti: (1) služby pro děti a mládež, (2) poradenství, (3) služby pro

¹⁴¹ Finanční odbor. Statutární město České Budějovice [online]. České Budějovice: Statutární město České Budějovice [cit. 2021-02-13]. Dostupné z: <https://www.c-budejovice.cz/de/node/161262>

¹⁴² Plán sociálních služeb České Budějovice. České Budějovice [online]. Statutární město České Budějovice [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <http://rpss.c-budejovice.cz/rpss-cb-2013-2018>

osoby v přechodné sociální krizi, (4) služby pro seniory, (5) služby pro osoby ohrožené závislostí nebo návykových látek a (6) služby pro osoby se zdravotním znevýhodněním.¹⁴³ Díky tomuto systému sociálních služeb a aktualizovanému plánu jejich rozvoje je městu umožněno průběžně reagovat na konkrétní potřeby uživatelů, což zároveň usnadňuje efektivnějšímu nakládání se zdroji. Sociální služby jsou proto rozvíjeny na základě aktuálních místních potřeb.

V následujících letech je očekáván nárůst počtu obyvatel nejstarších věkových skupin. Tyto skupiny budou postupně představovat rostoucí zátěž pro poskytování sociálních služeb. Lze proto předpokládat rostoucí potřebu kapacit v sociálních zařízeních pro seniory, stejně jako rostoucí potřebu kapacit organizací, které poskytují služby v terénu. V roce 2019 v Českých Budějovicích fungovala 3 zařízení poskytující službu: domov pro seniory. V těchto domovech pro seniory bylo celkem 429 lůžek. Další zařízení, která poskytují sociální péči seniorům, jsou domy s pečovatelskou službou. Dle nejaktuálnějších údajů z července roku 2020 město České Budějovice disponovalo 334 byty s pečovatelskou službou.

Město České Budějovice a jeho okolí nabízí širokou škálu sociálních služeb, které jsou poskytovány neziskovými organizacemi či soukromými společnostmi. Následující tabulka zobrazuje jednotlivé služby, které jsou na tomto území poskytovány.

¹⁴³ Rozvojový plán sociálních služeb České Budějovice 2013-2018. Rozvojový plán sociálních služeb České Budějovice [online]. [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: http://rpss.c-budejovice.cz/sites/default/files/obsah/frontpage/soubory/rpsscb_2012-2018_final.pdf

Tabulka 9 - Přehled zařízení sociálních služeb poskytovaných ve městě České Budějovice, 2019

Zařízení sociálních služeb	Počet zařízení	Počet míst v zařízeních
Azylové domy	3	77
Centra sociálně rehabilitačních služeb	6	-
Denní stacionáře	4	-
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	1	70
Domovy pro seniory	3	429
Domovy se zvláštním režimem	3	265
Chráněná bydlení	2	39
Intervenční centra	1	-
Nízkoprahová denní centra	1	-
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	2	-
Noclehárny	1	-
Pracoviště vybrané péče	2	-
Služby následné péče	2	15
Sociálně terapeutické dílny	2	-
Sociální poradny	12	-
Týdenní stacionáře	2	32
Zařízení pro krizovou pomoc	2	-

Zdroj: ČSÚ, stav k 31.12., vlastní zpracování¹⁴⁴

Jednou z mnoha neziskových organizací působících na území města je Diecézní charita České Budějovice. Tato nestátní nezisková organizace zajišťuje svou činností podporu a koordinaci oblastním charitám, které se nacházejí na celém území Jihočeského kraje a také na části krajů Vysočina, Středočeského kraje a Plzeňského kraje (viz příloha č. 9). Diecézní charita České Budějovice je členem sdružení Charita Česká republika, která je v rámci své sítě Charit největším nestátním poskytovatelem sociálních a zdravotních služeb v České republice. Diecézní charita České Budějovice má vypracován strategický plán pro období 2019 až 2025. Jedná se o koncepci zajištění rozvoje této charity tak, aby v budoucnu i nadále plnila své poslání a zároveň přitom adekvátně reagovala na nové potřeby a podmínky měnící se společnosti. Tyto informace byly čerpány z rozhovoru s Eliškou Dušákovou, zaměstnankyní Diecézní charity České Budějovice (viz příloha

¹⁴⁴ Veřejná databáze: Zařízení sociálních služeb v obcích vybraného SO ORP. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-02-13]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz>

č. 11.). V rámci sedmi vlastních služeb, které jsou realizovány Diecézní charitou České Budějovice, bylo v roce 2019 postaráno o 1 321 klientů.¹⁴⁵

Stejně jako v jiných oblastech, tak i v oblasti zdravotnictví je město České Budějovice centrem Jihočeského kraje. Ačkoliv město není zřizovatelem žádného zdravotnického zařízení, sídlí zde Nemocnice České Budějovice a.s., která je nejdůležitějším a největším zařízením poskytující zdravotní péči v celém kraji. Nemocnice je zřizovaná Jihočeským krajem a lůžkovou kapacitou 1 473 lůžek se řadí mezi největší zdravotnická zařízení v České republice. Ročně je zde hospitalizováno přibližně 57 tisíc osob, přičemž zdravotnickým personálem je odvedeno téměř 30 tisíc operačních zákroků a více než 760 tisíc ambulantních vyšetření a léčebných výkonů. Se svým průměrem tří tisíc zaměstnanců patří nemocnice mezi největší zaměstnavatele v Jihočeském kraji.¹⁴⁶

Z hlediska vývoje vybraných kapacitních ukazatelů léčebné péče se zaměřením na českobudějovickou nemocnici lze z následující tabulky vyzorovat navýšení lékařského personálu v letech 2015–2019. Dále je z tabulky patrné snížení počtu lůžkové kapacity v roce 2016. Změna počtu lůžek, respektive navýšení tohoto počtu, proběhlo až v roce 2019, a to o 26 lůžek. Kapacita lůžkové péče v současné době odpovídá potřebám regionu, nicméně vzhledem k předpokládanému demografickému vývoji lze do budoucna očekávat potřebu navýšení počtu lůžek následné péče.

¹⁴⁵ Výroční zpráva 2019. Diecézní charita České Budějovice [online]. České Budějovice: Diecézní charita České Budějovice, 2019 [cit. 2021-02-18]. Dostupné z: <https://www.dchcb.cz/res/archive/054/006368.pdf?seek=1593441780>

¹⁴⁶ Patříme mezi největší zdravotnická zařízení v ČR. Nemocnice České Budějovice a.s. [online]. České Budějovice [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <http://www.nemcb.cz/prakticke-informace/nase-nemocnice/>

Tabulka 10 - Vybrané kapacitní ukazatele Nemocnice České Budějovice a.s. v období 2015-2019

Ukazatel	2015	2016	2017	2018	2019
Počet lůžek celkem	1 452	1 447	1 447	1 447	1 473
Počet akutních lůžek	1 173	1 168	1 168	1 168	1 194
Počet provedených operací	26 706	27 687	27 756	27 868	29 421
Počet hospitalizovaných	57 138	57 413	57 496	56 986	56 830
Průměrný přepočtený počet lékařů	456,6	468,8	478,9	487,2	500,9
Průměrný přepočtený počet středních a nižších zdravotnických pracovníků	1 440,9	1 456,7	1 453	1 457,4	1 487,7

Zdroj: Nemocnice České Budějovice a.s., vlastní zpracování¹⁴⁷

Dále se ve města nachází několik poliklinik, které nabízí širokou škálu zdravotnických služeb. K těm nejvýznamnějším patří: Poliklinika Jih (EUC Klinika České Budějovice), Poliklinika Sever, Poliklinika Pražská, Poliklinika Vltava, Poliklinika U Tří lvů, Gemini – oční klinika a Lexum, taktéž oční klinika.

Kromě již zmíněných poskytovatelů zdravotní péče se ve městě nachází také řada dalších subjektů. Jedná se o praktické lékaře nebo lékaře se speciálním zaměřením, kteří provozují samostatné ordinace a v neposlední řadě se zde nachází lékárny a mnoho dalších zařízení, které působí v oblasti zdravotní péče.

5.3.3 Bezpečnost a kriminalita

Dle rozhovoru s paní Mgr. Martinou Pískovou, referentkou krizového řízení odboru kanceláře primátora (příloha č. 12) je „*Jihočeský kraj velmi bezpečným regionem a podle výsledků objasnění kriminálních činů je jihočeská policie druhá nejlepší v České republice.*“

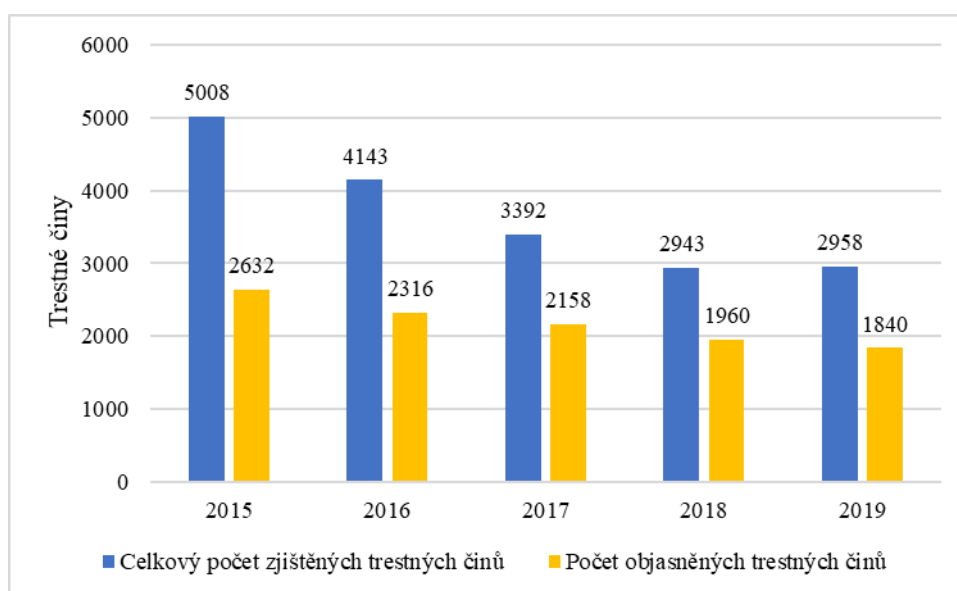
Ochrana majetku, veřejného pořádku a bezpečnost obyvatelstva je ve městě zajišťována bezpečnostními složkami Policie ČR, Městskou policií České Budějovice a asistenty prevence kriminality.

V roce 2019 bylo v územní působnosti územního odboru Policie ČR České Budějovice zjištěno celkem 2 958 trestných činů, přičemž 62 % těchto činů bylo objasněno

¹⁴⁷ Výroční zprávy Nemocnice České Budějovice, a.s. 2015-2019. Nemocnice České Budějovice a.s. [online]. Nemocnice České Budějovice [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <http://www.nemcb.cz/vyrocnizpravy-2/>

(v absolutním čísle se jedná o počet 1 840 trestných činů).¹⁴⁸ Z hlediska vývoje počtu trestných činů je od roku 2015 patrné klesání sledovaného jevu, viz následující graf.

Graf 10 - Vývoj spáchaných trestných činů v území působnosti územního odboru Policie ČR České Budějovice v rozmezí let 2015 až 2019

Zdroj: Mapa kriminality, vlastní zpracování¹⁴⁹

Samotné krajské město České Budějovice spadá pod obvodní oddělení Policie ČR České Budějovice – město, obvodní oddělení České Budějovice – Čtyři Dvory a obvodní oddělení České Budějovice – Suché Vrbné, přičemž k poslednímu zmiňovanému taktéž náleží i několik obcí, které jsou situovány poblíž města České Budějovice.¹⁵⁰

Základním nástrojem pro vyjádření zatížení populace trestnou činností je tzv. *index kriminality*, který vyjadřuje počet zjištěných skutků za určité období, přepočtený na 10 000 obyvatel. Za rok 2019 dosahoval index kriminality v obvodním oddělení České Budějovice – centrum hodnoty 272,7, čímž se toto území umístilo na 62. místě co se týče kriminality z celkového počtu 522 obvodních oddělení v rámci celé České republiky. V obvodním

¹⁴⁸ Působnost územního odboru Policie ČR České Budějovice zahrnuje obvodní oddělení: České Budějovice – město, České Budějovice – Suché Vrbné, České Budějovice – Čtyři Dvory, Hluboká nad Vltavou, Boršov nad Vltavou, Trhové Sviny a Týn nad Vltavou.

¹⁴⁹ Trestné činy. Mapa kriminality [online]. Otevřená společnost [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://www.mapakriminality.cz>

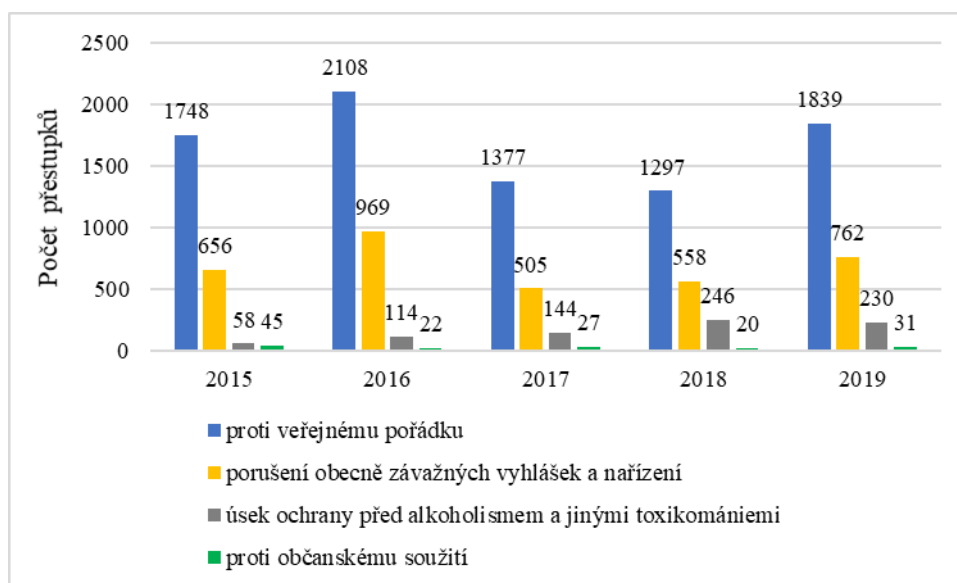
¹⁵⁰ Jedná se o obce: Dobrá Voda, Dubičné, Hlincová Hora, Rudolfov, Srubec, Staré Hodějovice a Vrátó.

oddělení Suché Vrbné hodnota indexu kriminality dosáhla hodnoty 158,6 (celkově 196. nejvyšší kriminalita v rámci ČR) a v obvodním oddělení Čtyři Dvory představovala hodnota indexu kriminality 142,5 (celkově 252. nejvyšší kriminalita v rámci ČR). Souhrnná hodnota těchto tří obvodních oddělení za rok 2019 (index kriminality 191,3) je nadprůměrná v porovnání s indexem kriminality území celého Jihočeského kraje (index kriminality 145,1). Ovšem v celorepublikovém srovnání (index kriminality 189,6) je index kriminality téměř totožný. Index kriminality v Českých Budějovicích se ve sledovaném období výrazně nelišil od průměru v ČR.¹⁵¹

Statistika činnosti Městské policie České Budějovice za rok 2019 vykazuje nejvíce řešených přestupků v úseku provozu na pozemních komunikacích, kam se řadí dopravní přestupky typu neoprávněné parkování na vyhrazených parkovištích, zastavení nebo stání vozidel tam, kde je to dle zákona o provozu na pozemních komunikacích zakázáno, či nerespektování zákazových dopravních značek. Kromě dopravních přestupků strážníci také řešili řadu přestupků proti veřejnému pořádku, které jsou také poměrně časté. Z následujícího grafu je patrná kolísavá tendence tohoto druhu přestupku za sledované období pěti let. V grafu je dále zobrazen vývoj přestupků proti občanskému soužití, porušení obecně závazných vyhlášek a nařízení a dále také přestupky na úseku ochrany před alkoholismem a jinými toxikomániemi.

¹⁵¹ Index kriminality. Mapa kriminality [online]. Otevřená společnost [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://www.mapakriminality.cz>

Graf 11 - Vývoj vybraných přestupků řešených Městskou policií České Budějovice v letech 2015-2019

Zdroj: Městská policie České Budějovice, vlastní zpracování¹⁵²

Město má také zpracovaný Plán prevence kriminality, díky kterému jsou blíže specifikovány klíčové priority a opatření k naplnění stanovených cílů, které jsou následující: nerepresivními prostředky zvyšovat pocit bezpečí občanů a snižovat míru a závažnost trestné činnosti páchané na území Českých Budějovic. Plán se také zaměřuje na snižování majetkové a násilné trestné činnosti a eliminaci kriminálně rizikových a sociálně patologických jevů. Nepostradatelnou součástí je kooperace všech zainteresovaných subjektů a institucí, které působí na místní úrovni, včetně integrace Policie ČR do preventivních aktivit a struktur města.¹⁵³

Významný problém v oblasti bezpečnosti představují sociálně vyloučené lokality, což potvrdila i paní Mgr. Martin Písková, referentka krizového řízení odboru kanceláře primátora (příloha č. 12). V ORP České Budějovice se nachází pět sociálně vyloučených

¹⁵² Zprávy o činnosti městské policie 2015-2019. MĚSTSKÁ POLICIE ČESKÉ BUDĚJOVICE [online]. Městská policie České Budějovice [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <http://mpolicie.c-budejovice.cz/statistiky-cinnosti>

¹⁵³ Plán prevence kriminality města České Budějovice na rok 2020–2021. České Budějovice [online]. Městská policie České Budějovice [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: https://mpolicie.c-budejovice.cz/sites/default/files/obsah/Soubory_PDF/Statistiky/plan_prevence_kriminality_cb_2020-2021_002.pdf

lokalit a v samotném krajském městě České Budějovice jsou takovéto lokality tři.¹⁵⁴ Jedná se o *Sídlště Máj, ulice V. Wolfa*, přičemž toto území představuje neproblematičtější část města s nejvyšší kriminalitou. Druhou oblastí je *Bytový dům, Novohradská 60*, který se nachází v okrajové části města. Do řešení situace na tomto území se zapojila také zmíněná Diecézní charita České Budějovice, která prostřednictvím projektu s názvem „Komunitní práce Novohradská“ usiluje o zmírnění napětí v této lokalitě. Cílem tohoto projektu je: „Podpora místní romské komunity a pomoc k dobrým vztahům s jejím okolím, zplnomocňování obyvatel domu, zlepšování školního prospěchu dětí a kvalitní a bezpečné trávení volného času dětí, rovnoprávné zapojení členů komunity do občanské společnosti, objektivizace mediálního obrazu Romů a situace v lokalitě Novohradská ve spolupráci s médii.“¹⁵⁵ Třetí sociálně vyloučenou lokalitou je *Palackého náměstí* a přilehlé okolí v centru města ve staré zástavbě. Převládá zde velká sociální nerovnost a rozdílné způsoby žití místních obyvatel, které mnohdy vedou ke konfliktům a napětí mezi lidmi žijícími v této lokalitě.

De rozhovoru s paní Mgr. Martinou Pískovou, referentkou krizového řízení odboru kanceláře primátora (příloha č. 12), město České Budějovice zaujímá odpovědný přístup v otázce krizového řízení. Jako příklad lze uvést reakci města v souvislosti se současnou pandemií covid-19. V rámci rozhovoru byl nastíněn postup, jakým způsobem město reaguje na vývoj pandemie a na nově vydávaná krizová a mimořádná opatření. Mezi činnosti krizového štábu v souvislosti s pandemií covid-19 jsou zahrnuty například následující činnosti:

- nákup a distribuce respirátorů FFP2 pro základní školy a mateřské školy zřizované městem;
- součinnost v přípravě a provozu očkovacího centra v pavilonu T1 na Výstavišti České Budějovice;

¹⁵⁴ Mapa sociálně vyloučených lokalit v ČR. Evropská unie, Evropský sociální fond, Operační program Zaměstnanost [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR [cit. 2021-02-18]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/mapa-svl-2015/www/index2f08.html?page=iframe_orp

¹⁵⁵ Plán prevence kriminality města České Budějovice na rok 2020–2021. České Budějovice [online]. Městská policie České Budějovice [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: https://mpolicie.c-budejovice.cz/sites/default/files/obsah/Soubory_PDF/Statistiky/plan_prevence_kriminality_cb_2020-2021_002.pdf

- realizace registračních míst města pro pomoc seniorům při registraci a rezervaci termínů očkování, provoz Infolinky sociální pomoci;
- zajištění péče o osoby bez domova, kteří jsou covid pozitivní (vyčleněné městské byty pro izolaci/karanténu);
- kontrolní činnosti městské policie ve vztahu ke krizovým opatřením;
- řešení přestupků na úseku krizového řízení a ochrany zdraví ve spolupráci se správním odborem a městskou policií;
- součinnost s krizovým štábem kraje a plnění úkolů – např. oslovení subjektů vytipovaných jako „kritická infrastruktura z pohledu kraje“ (prioritní očkování superkritických a kritických osob).

Aktuální stav je zpravidla projednáván na operativních poradách a na jednáních krizového štábu ORP České Budějovice.

5.3.4 Kultura a sport

Kulturní a společenské aktivity jsou ve městě zajišťovány stálými zařízeními a dále také pořádáním jednorázových nebo pravidelných akcí v průběhu roku. K hlavním kulturním zařízením patří Kulturní dům Slavie, Dům kultury Metropol, Kulturní dům Vltava, Sál Beseda a multifunkční pavilony Z a T, které se nacházejí na českobudějovickém výstavišti. Zmíněná zařízení jsou především využívána pro uskutečnění akcí menšího rozsahu, jedná se o konference, přednášky, plesy, taneční zábavy a mnoho dalšího. Z hlediska potřebného vybavení a kapacit ovšem většina těchto objektů nesplňuje parametry pro pořádání společenských akcí velkého rozsahu, jako jsou kongresy a festivaly. Pro tyto účely, a především pro pořádání koncertů zahraničních umělců, je využíván zimní stadion Budvar aréna, který disponuje kapacitou 6 421 diváků.

Velmi navštěvovaným zařízením v centru města je Jihočeské divadlo, které disponuje několika sály. Za rok 2017 bylo v tomto divadle uvedeno celkem 655 představení (z toho 613 hraných vlastním souborem a 26 bylo v podání hostujících souborů), které navštívilo celkem 129 441 diváků. Průměrná návštěvnost představení, která je vyjádřena obsazeností sálu na vlastních scénách v roce 2017 činila 87,3 %, což je nárůst o 1 % oproti

předchozímu roku.¹⁵⁶ Hlavní sál tohoto divadla disponuje kapacitou pro 247 osob. U města o velikosti Českých Budějovic je tak patrná převyšující poptávka v porovnání s nedostatečnou kapacitou sálu. Nejen z tohoto důvodu, ale i kvůli nevyhovujícímu zázemí pro divadelní soubory a následnému nevhodnému uskladňování rekvizit, jsou současné prostory Jihočeského divadla nedostačující.

Ve městě se také nachází čtyři kina, která jsou dalším typem kulturního zařízení. Kino Kotva disponuje kapacitou 215 osob, Multikino CineStar v IGY Centru disponuje kapacitou 1312 osob, Multikino CineStar na sídlišti Máj disponuje kapacitou 1 400 osob a Letní kino Háječek disponuje kapacitou 500 osob.

Rozmanitou nabídku kulturních zařízení mimo jiné doplňují muzea, kulturně vzdělávací centra, galerie, knihovny a hvězdárna. Přehled nejvýznamnějších kulturních a vzdělávacích zařízení uvádí následující tabulka.

¹⁵⁶ Rozbor činnosti a hospodaření za 2017. Jihočeské divadlo, p.o. [online]. České Budějovice: Jihočeské divadlo [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: https://img.jihoceskedivadlo.cz/download/pdf_151861778310.pdf

Tabulka 11 - Vybrané kulturní a vzdělávací zařízení v Českých Budějovicích

Kulturní zařízení	Převažující zaměření	Max. kapacita
Kulturní dům Metropol	plesy, koncerty, konference, festivaly, taneční zábavy, divadlo, besedy, přednášky, výstavy	800 osob
Slavie – kulturní a spolkový dům	plesy, koncerty, taneční zábavy, besedy, přednášky, výstavy	600 osob
Kulturní dům Vltava	plesy, koncerty taneční zábavy, divadlo, besedy, výstavy, přednášky	1 000 osob
Multifunkční pavilon T	výstavy a veletrhy, firemní prezentace, koncerty, workshopy, školení, společenské akce	2 240 osob
Sál Beseda	koncerty, firemní akce, plesy, konference	300 osob
Jihočeské divadlo	divadelní představení	hlavní sál - 247 osob ostatní - 193 osob
Multikino CineStar IGY	projekce	1 400 osob
Jihočeské muzeum	příležitostné nekomerční výstavy, regionální vlastivědné expozice	neuvedeno
Alšova jihočeská galerie	stálé expozice, výstavy, koncerty, filmové projekce, přednáškové cykly	neuvedeno
Jihočeská vědecká knihovna	příležitostné výstavy, přednášky, prezentace, školení	neuvedeno
ArtIGY – Kulturní a konferenční centrum	plesy, firemní akce, konference, školení, semináře	450 osob
Centrum Riegrova 51	školení, semináře, prezentace, firemní akce	150 osob

Zdroj: České Budějovice, vlastní zpracování¹⁵⁷

Pestrá nabídka kulturního vyžití je v Českých Budějovicích doplněna jednorázovými či opakovanými kulturními akcemi. V průběhu roku je ve městě realizováno nepřeborné množství takovýchto akcí a mezi nejnavštěvovanější lze považovat audiovizuální show Vltava žije, kterou každoročně navštíví přes dvě desítky tisíc obyvatel.¹⁵⁸ Dalšími významnými akcemi z hlediska návštěvnosti je např. hudební festival Múzy na vodě, Slavnosti piva, Budějovický advent a Gastrofest.

¹⁵⁷ Kultura a volný čas. České Budějovice [online]. České Budějovice [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: https://www.c-budejovice.cz/sites/default/files/obsah/Odbory/OKCR/Ostatni/kulturni_zarizeni_2018_ii.pdf

¹⁵⁸ Výjimkou byl rok 2020, kdy byla show zrušena z důvodu vážné situace celosvětové pandemie covid-19 a jejího nepříznivého průběhu v České republice.

České Budějovice poskytují i pestrou nabídku sportovních volnočasových aktivit. Město vlastní fotbalový stadion na Střeleckém ostrově, zimní stadion Budvar arénu a sportovní haly. Také provozuje plavecký stadion spolu s letní plovárnou, přičemž správu těchto sportovišť zastřešuje příspěvková organizace Sportovní zařízení města České Budějovice.¹⁵⁹ Taktéž zde působí vrcholové sportovní kluby, jako je SK Dynamo České Budějovice, volejbalový VK Jihostroj České Budějovice a hokejový ČEZ Motor České Budějovice.

Kromě zmíněných sportovišť, které jsou v majetku města, se zde nachází i řada dalších sportovišť. Obyvatelé se tak mohou zapojit jak do individuálních, tak organizovaných sportovních aktivit, ať už se jedná o tradiční, nebo méně běžné sportovní aktivity. K dalším významným sportovištím na tomto území patří Sportovní klub Policie, TJ Sokol stadion nebo sportovní areál Jihočeské univerzity. K soukromým subjektům, které ve městě nabízejí své služby za účelem aktivního odpočinku, lze zařadit Hokejové centrum Pouzar, KVALITA profi fitness, Sportcentrum Zvonárna, Fitness 14 a mnoho dalších.

Komplexní nabídku sportovního vyžití doplňuje infrastruktura určená turistům a cyklistům. Ve městě se nachází mnoho stezek, které jsou využívány pro sportovní aktivity obyvatel. Území katastru města protíná 9 cyklistických tras, místy s parametry cyklistické stezky.¹⁶⁰

Hlavní zjištění:

Bydlení

Z hlediska bydlení je město dlouhodobě atraktivním sídlem s intenzivní bytovou výstavbou v rámci celého kraje. Je zde však patrný projev suburbanizace, kdy lidé preferují bydlení v blízkosti velkého města.

Ve městě má velmi významnou pozici bydlení ve velkých sídlištích, kde i v současné době žije přibližně polovina obyvatel města. S tím však vzniká řada problémů, které souvisejí se stavem daného území a sociálně demografickými trendy, jako je např. nadměrná sociální separace bydlení na území města.

¹⁵⁹ Sport ve městě. České Budějovice [online]. Statutární město České Budějovice [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: <https://www.c-budejovice.cz/sport-ve-meste>

¹⁶⁰ Cyklostezky. České Budějovice [online]. Statutární město České Budějovice [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: <https://www.c-budejovice.cz/cyklostezky>

Sociální a zdravotní služby

Rozvojový plán sociálních služeb města České Budějovice a jeho akční plány se zaměřují na objem a nabídku sociálních služeb na místní úrovni. Důležité je, aby korespondovala s požadavky uživatelů, možnostmi poskytovatelů a zadavatelů, co se týče výdajů a struktury financování. Tento propracovaný systém umožňuje městu reagovat na potřeby uživatelů a usnadňuje efektivní nakládání se zdroji. Dle rozhovoru s Eliškou Dušákovou, zaměstnankyní Diecézní charity České Budějovice (viz příloha č. 11.), jsou obyvatelé města dostatečně informováni o možnostech sociálních služeb na území města.

V závislosti na demografickém vývoji (stárnutí obyvatelstva a nárůst počtu obyvatel v nejstarších věkových skupinách) se město bude muset vypořádat se značným nárůstem potřeby sociálních služeb určené pro seniory. Město disponuje dostatečnou základní infrastrukturou a kapacitou pro poskytování lůžkové i ambulantní zdravotní péče.

Bezpečnost a kriminalita

V územním odboru Policie ČR České Budějovice je patrný pokles zjištěných trestných činů za sledované období pěti let. V roce 2019 byla hodnota indexu kriminality města České Budějovice téměř totožná s úrovní kriminality v České republice. Dle informací ze statistik Městské policie České Budějovice jsou na území města nejčastěji páčány dopravní přestupky, což může souviset s problematickou místní dopravní infrastrukturou. Z hlediska bezpečnosti lze za nejproblematictější lokality města považovat tři zmíněné sociálně vyloučené lokality. V oblasti krizového řízení město zaujímá odpovědný a proaktivní přístup.

Kultura a sport

Zastoupení kulturních zařízení je ve městě na adekvátní úrovni, avšak některá zařízení disponují nevyhovujícími prostory. Jedná se např. o zázemí Jihočeského divadla, které je jednou z nejvýznamnějších divadelní institucí na tomto území.

Ačkoliv je nabídka kulturních a společenských akcí ve městě považována za dostatečnou, chybí zde akce, které by byly multižánrového charakteru. V současné době se ve městě koná pouze omezený počet akcí, které by byly nadregionálního, národního nebo mezinárodního významu. Tyto typy akcí by svým významem a atraktivitou dokázaly

přilákat i návštěvníky z ostatních částí republiky, a tím by došlo ke zviditelnění města v rámci ostatních srovnatelných měst v České republice.

5.4 VZDĚLÁVÁNÍ

5.4.1 Vzdelanostní struktura obyvatel

Vzdelanostní struktura obyvatel města je sestavena na základě dostupných dat ze sčítání lidu, domů a bytů z roku 2001 a 2011. Hodnoty v následující tabulce zachycují informace o obyvatelstvu starším 15 let na základě nejvyššího dosaženého vzdělání.

Tabulka 12 - Obyvatelstvo města České Budějovice na základě dosaženého vzdělání

Stupně vzdělání	SLBD 2001		SLBD 2011		Rozdíl	
	Celkem obyvatel	Podíl obyvatel	Celkem obyvatel	Podíl obyvatel	Absolutní	V %
Bez vzdělání	184	0,2 %	274	0,3 %	90	0,1 %
Základní včetně neukončeného	14 405	14,8 %	11 362	12,1 %	-3 043	-2,7 %
Střední včetně vyučení bez maturity	26 460	27,2 %	22 558	24,0 %	-3 902	-3,2 %
Úplné střední s maturitou	25 090	25,8 %	25 283	27,0 %	193	1,2 %
Vyšší odborné a nástavbové	3 830	3,9 %	4 291	4,6 %	461	0,7 %
Vysokoškolské	10 607	10,9 %	13 950	14,9 %	3 343	4,0 %
Nezjištěno	1 394	1,4 %	3 742	4,0 %	2 348	2,6 %
Obyvatelstvo nad 15 let	81 970	84,2 %	81 460	86,9 %	-	-

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování¹⁶¹

Při srovnání dat z posledních dvou sčítání je patrný nárůst vysokoškolského a středoškolského vzdělání s maturitou. Zároveň je také zaznamenán pokles lidí pouze se základním vzděláním.

Z hlediska širšího měřítka město České Budějovice v roce 2011 vykazovalo nejvyšší podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel v rámci Jihočeského kraje a SO ORP České Budějovice, přičemž v SO ORP České Budějovice bylo zaznamenáno o 5 procentních bodů obyvatelstva s vysokoškolským vzděláním více, než je regionální průměr

¹⁶¹ Sčítání lidu, domů a bytů. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-02-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/sldb/domov>

a v samotném městě byl pak rozdíl oproti kraji téměř 7 procentních bodů. Zároveň v SO ORP České Budějovice i v samotném městě bylo méně obyvatelstva bez vzdělání či pouze se základním vzděláním než v průměru za celý Jihočeský kraj. Rozdíly ve vzdělanostní struktuře obyvatelstva blíže popisuje příloha č. 15.

5.4.2 Předškolní a základní vzdělávání

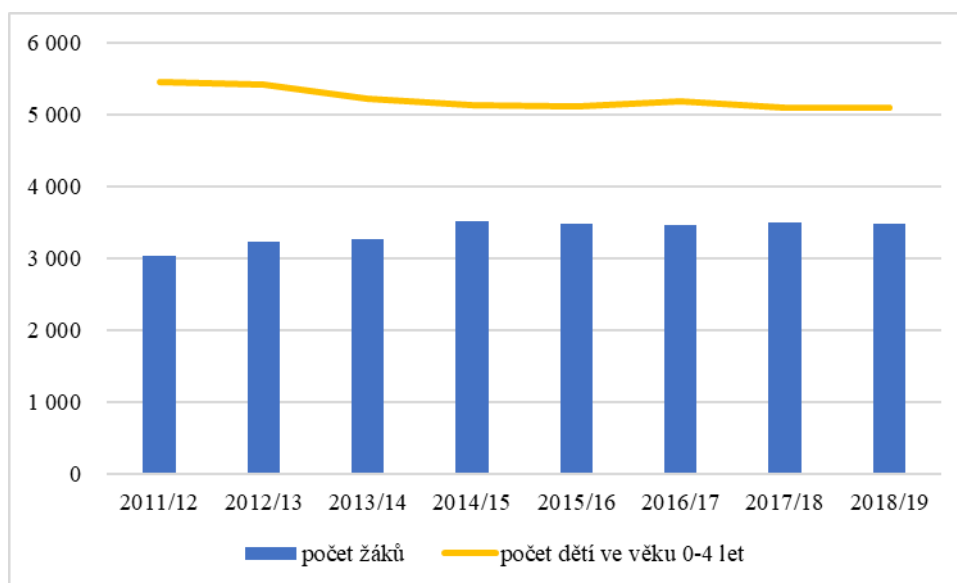
Následující popis situace předškolního a základního vzdělávání je nezbytnou součástí plánování kapacit, které může mít následný vliv na poskytování kvalitního vzdělávání. Nejčastějším zřizovatelem předškolního a základního vzdělávání na území Českých Budějovic je samotné město, a právě proto jej může nejvíce ovlivnit. Statutární město České Budějovice zřizuje 27 mateřských škol, dále se na území města nachází 5 mateřských škol, které jsou zřizované Jihočeským krajem, jedna mateřská škola zřizována Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, dvě mateřské školy zřizované církví a nachází se zde i celkem 22 soukromých mateřských škol. Všechny tyto mateřské školy k roku 2020 představovaly celkovou kapacitu 4 164 míst.

Z hlediska míry využití byly mateřské školy (dle nejaktuálnějších dat) v roce 2014/2015 využity na 94,52 %. V absolutních číslech se jednalo o celkový počet 3 517 žáků mateřských škol, kapacita mateřských škol byla 3 721 míst. V porovnání s rokem 2020 tedy došlo k výraznému nárůstu kapacity mateřských škol, a to o 443 míst.¹⁶²

Za posledních 20 let lze v Českých Budějovicích pozorovat růst počtu žáků v předškolních vzdělávacích zařízeních. S počtem žáků rostl i počet dětí ve věku 0-4 let, nicméně v posledních 7 letech lze pozorovat mírný pokles a stagnaci jejich počtu.

¹⁶² Vzdělávání, kulturní a sportovní zařízení: Mateřské školy. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2020 [cit. 2021-03-05]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11256/146961275/cb200902.pdf>

Graf 12 - Vývoj počtu osob ve věku 0-4 let a počtu žáků mateřských škol v Českých Budějovicích

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování¹⁶³

Z pohledu budoucího vývoje města může pokles této složky populace mít vliv na rozvoj města a může dojít k vytváření většího tlaku na veřejné zdroje a infrastrukturu. Tento jev se však nevyskytuje pouze v Českých Budějovicích, ale obecně ve vyspělých ekonomikách, kde dochází k růstu podílu osob v postproduktivním věku na úkor osob v předproduktivním věku.

K roku 2020 se ve městě nacházelo celkem 34 základních škol, z toho 16 bylo zřizováno statutárním městem České Budějovice, 4 byly zřizovány Jihočeským krajem a jedna byla zřizována Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy. Dále se zde nacházela jedna církevní základní škola a 12 základních škol soukromých. Celková kapacita těchto základních škol na území města činila 15 903 míst.

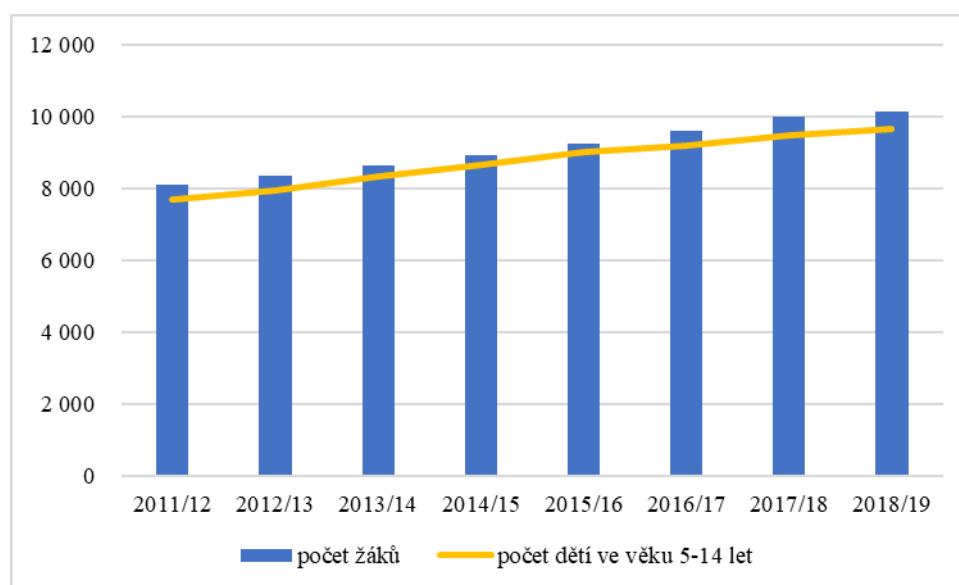
Jak u mateřských škol, tak i u základních škol na území města České Budějovice lze pozorovat nárůst kapacit v posledních letech. Ve školním roce 2014/2015 byl celkový počet žáků základních škol 8 911 a celková kapacita základních škol představovala 11 887

¹⁶³ Město České Budějovice v číslech 2020. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xc/mesto-ceske-budejovice-v-cislech>

míst. Jednalo se tedy o 74,96 % míru využití kapacity. Ve srovnání s rokem 2020 lze pozorovat nárůst kapacit základních škol o 4 016 míst.¹⁶⁴

Do roku 2010 lze ve městě pozorovat pokles žáků základních škol a dětí ve věku 5-14 let. Od roku 2011 se však tento trend obrátil a počty dětí ve věku 5-14 let a žáků rostou, což zachycuje následující graf.

Graf 13 - Vývoj počtu osob ve věku 5-14 let a počtu žáků základních škol v Českých Budějovicích

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování¹⁶⁵

5.4.3 Střední a vysokoškolské vzdělávání

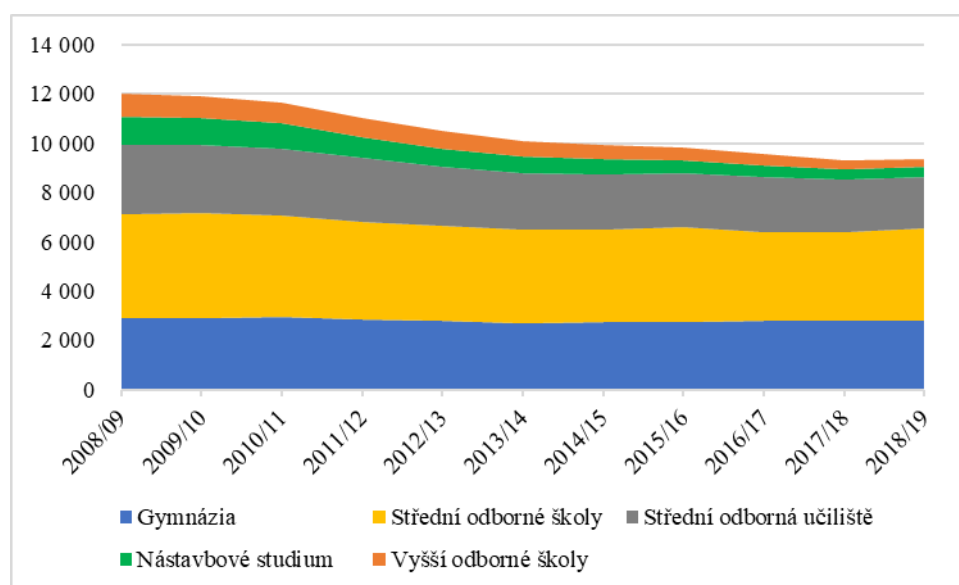
Vývoj oblasti sekundárního vzdělávání je podstatný především z hlediska budoucnosti a struktury pracovního trhu. Město České Budějovice má v tomto směru poněkud omezené možnosti v ovlivňování vývoje středního vzdělávání, neboť nejčastějším zřizovatelem těchto zařízení je kraj. Vývoj oblasti sekundárního vzdělávání je podstatný především z hlediska budoucnosti a struktury pracovního trhu. Město České Budějovice má v tomto směru poněkud omezené možnosti ovlivnit vývoj středního vzdělávání, neboť nejčastějším

¹⁶⁴ Vzdělávání, kulturní a sportovní zařízení: Základní školy. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2020 [cit. 2021-03-05]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11256/146961275/cb200903.pdf>

¹⁶⁵ Město České Budějovice v číslech 2020. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xc/mesto-ceske-budejovice-v-cislech>

zřizovatelem těchto zařízení je kraj. Dle rozhovoru s ředitelem českobudějovického Gymnázia – Jírovceva 8, panem Mgr. Pavlem Kavříkem (viz příloha č. 13) je spolupráce a komunikace mezi krajem a konkrétně tímto gymnáziem zcela funkční a bez výraznějších nedostatků. Co se týká spolupráce s městem, ačkoliv město není zřizovatelem tohoto zařízení, i přesto s ním gymnázium přichází do styku např. při čerpání městských grantů. Počet studentů středních škol ve městě kontinuálně klesá, a to již od roku 2000. Následující graf identifikuje tento pokles v desetiletém horizontu, v letech 2008 až 2018.

Graf 14 - Vývoj počtu studentů z hlediska typu sekundárního vzdělání v Českých Budějovicích

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování¹⁶⁶

V rámci sekundárního vzdělávání byl ve školním roce 2018/2019 ve městě podíl gymnazistů 30 %. Lze tedy konstatovat spíše orientaci na specializované obory, především na technické (11,5 % všech studentů ve stejném časovém období navštěvovalo Vyšší odbornou školu, Střední průmyslovou školu automobilní a technickou).

V dubnu roku 2020 dosahovali nejvyšší míry nezaměstnanosti absolventi středního odborného vzdělání, a to přibližně 11,4 % (jedná se o vzdělání zakončené výučním listem)

¹⁶⁶ Vzdělávání, kulturní a sportovní zařízení: Základní školy. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2020 [cit. 2021-03-05]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11256/146961275/cb200901.pdf>

a absolventi gymnázií – jen 1,4 %.¹⁶⁷ Ačkoliv se tyto údaje vztahují na celou Českou republiku, tedy na všechny absolventy v Česku, je možné předpokládat obdobnou strukturu nezaměstnanosti i v Českých Budějovicích. Přestože výběr oboru studia hraje významnou roli z hlediska následného uplatnění na trhu, neopomenutelným faktorem je taktéž ochota absolventů se zapojit do trhu práce a prosadit se. Tato skutečnost však může souviset se samotnou motivací studentů a s kvalitou lidského kapitálu.

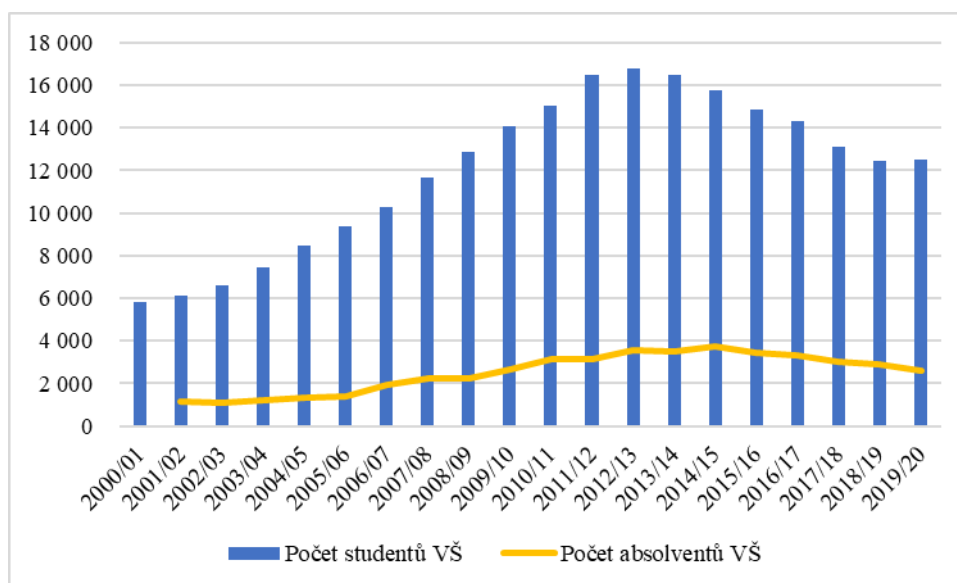
V rámci sekundárního vzdělávání se ve městě nachází různorodá nabídka vzdělávacích zařízení, a to od všeobecných až po vybraná odborná vzdělávací zařízení. Pestrou nabídku sekundárního vzdělávání na území města potvrdil i Mgr. Pavel Kavřík, ředitel Gymnázia Jírovcova 8. Co se týká poptávky studentů po studiu gymnázií, ve městě poptávka po tomto typu studia zpravidla každoročně převyšuje kapacity otevíraných tříd.¹⁶⁸

Z hlediska terciárního vzdělávání České Budějovice nabízejí možnost studia na 3 vysokých školách. Díky tomuto faktu lze město označit za centrum vzdělanosti Jihočeského kraje. Zmíněnými třemi institucemi jsou Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., České Budějovice a Vysoká škola technická a ekonomická v Českých Budějovicích. Za uplynulých dvacet let počet studentů vysokoškolského studia v Českých Budějovicích výrazně vzrostl. Nejvyšší počet studentů byl zaznamenán v roce 2012, kdy ve městě studovalo vysokou školu více než 16 tisíc studentů. Následující graf zachycuje tento vývoj. Od roku 2012 je patrný pokles počtu studentů, což souvisí s demografickým vývojem města, ale také s celospolečenskou změnou, kdy je kladen důraz spíše na kvalitu vysokoškolského studia než na kvantitu, respektive rozšiřování jeho dostupnosti.

¹⁶⁷ Nezaměstnanost absolventů. Informační systém Infoabsolvent [online]. Národní pedagogický institut České republiky [cit. 2021-03-06]. Dostupné z: <https://infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/5-1-04/Nezamestnanost-absolventu/12>

¹⁶⁸ V akademickém školním roce 2021/2022 zaznamenalo Gymnázium Jírovcova 8–6 krát vyšší poptávku o studium osmiletého oboru než jaká je kapacita otevíraných tříd. V rámci čtyřletého studia byla poptávka přibližně 3,5 násobně vyšší, než jaké jsou kapacity otevíraných tříd.

Graf 15 - Vývoj počtu studentů a absolventů vysokých škol v Českých Budějovicích

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování¹⁶⁹

Ačkoliv se ve městě nachází 3 vysoké školy, z hlediska oborového zaměření i počtu studentů má nejvýznamnější roli Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Ve školním roce 2019/2020 univerzitu studovalo 8 646 studentů v rámci osmi fakult, které nabízely 220 studijních oborů.

Z rozhovoru s ředitelem českobudějovického gymnázia Mgr. Pavlem Kavříkem vyplynula pestrá spolupráce Gymnázia Jírovcova 8 s vysokými školami, a to nejen na území Jihočeského kraje, a také s vědeckými institucemi, přičemž tato spolupráce probíhá na odborné úrovni. V neposlední řadě byla v rámci provedeného rozhovoru nastíněna budoucí spolupráce tohoto gymnázia s jedním z největších zaměstnavatelů na území města České Budějovice, a to s firmou Robert Bosch, spol. s.r.o.

5.4.4 Věda, výzkum a vývoj

Potenciál města, jakým směrem by se mohlo dále rozvíjet do budoucna je, „*zaměření na Jihočeskou univerzitu, neboť některé z jejích fakult ukázaly, že mohou přitáhnout*

¹⁶⁹ Vzdělávání, kulturní a sportovní zařízení: Studenti a absolventi vysokých škol se sídlem ve městě. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2020 [cit. 2021-03-05]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11256/146961275/cb200905.pdf>

*odborníky a rozjet výzkum nejen na špičkové úrovni, ať už české, evropské či světové. Jedná se o např. přírodovědeckou či rybářskou fakultu. Navíc se ve městě nachází Biologické centrum Akademie věd ČR, které představuje velký potenciál v inovacích a v biotechnologiích v propojení akademické sféry se sférou podnikatelskou.*¹⁷⁰ Zmíněné Biologické centrum Akademie věd ČR, v. v. i. je stěžejní institucí na poli vědy a výzkumu ve městě. Tato veřejná výzkumná instituce sdružuje pět původně samostatných vědeckých pracovišť¹⁷¹ a Středisko služeb, které zabezpečuje administrativní a technické služby. Od roku 2016 je součástí Biologického centra i výzkumná infrastruktura SoWa, která je zaměřena na komplexní studium vodních a půdních ekosystémů. V současné době je Biologické centrum největší mimopražskou institucí Akademie věd České republiky. Zároveň patří mezi největší vědecká pracoviště ekologicky orientovaného výzkumu v Evropě.¹⁷² Primárním zaměřením Biologického centra je výzkum v biologických a biologicko-ekologických oborech, především v entomologii, hydrobiologii, molekulární biologii rostlin, parazitologii a půdní biologii.

Velmi důležitou součástí činnosti Biologického centra je mimo jiné i vzdělávání studentů všech stupňů studia, výchova vědeckých pracovníků, komunikace se širokou veřejností v České republice i v zahraničí a spolupráce s národními a zahraničními partnery. Vědečtí pracovníci stáli při vzniku Jihočeské univerzity, a tak se významně podíleli na vytváření jejího profilu a nadále s univerzitou úzce spolupracují ve vědě a výzkumu. Z tohoto důvodu laboratoře Biologického centra zajišťují vědeckou výchovu téměř stovky doktorandů Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity.

V rámci akademického kampusu Jihočeské univerzity působí Jihočeský vědeckotechnický park České Budějovice, jehož účelem je podpořit intenzitu, kvalitu a rychlost šíření inovací a transfer technologií do hospodářské praxe regionu.¹⁷³

¹⁷⁰ Informace byly čerpány z rozhovoru s Ing. Ivo Moravcem, náměstkem primátora České Budějovice, 2021.

¹⁷¹ Jedná se o Entomologický ústav, Hydrobiologický ústav, Parazitologický ústav, Ústav molekulární biologie rostlin a Ústav půdní biologie.

¹⁷² Biologické centrum. Biologické centrum Akademie věd ČR, v.v.i. [online]. Arakis, 2021 [cit. 2021-03-07]. Dostupné z: <https://www.bc.cas.cz/cz/o-nas/#anchor>

¹⁷³ Prostor pro vaše nápady a inovace. Jihočeský vědeckotechnický park České Budějovice [online]. České Budějovice: Jihočeský vědeckotechnický park [cit. 2021-03-07]. Dostupné z: <http://www.jvtp.cz/o-nas/o-spolecnosti.html>

V rámci Jihočeské univerzity při Ekonomické fakultě působí Centrum pro inovace a aplikovaný výzkum v ekonomii. Toto Centrum se orientuje především na propojení výzkumné vzdělávací činnosti s podnikovou sférou. Na Jihočeské univerzitě také působí Grantová agentura Jihočeské univerzity, která slouží jako nástroj pro rozvoj výzkumné činnosti studentů prezenčního studia v doktorandských studijních programech. V neposlední řadě se ve městě nachází Centrum odborné přípravy, které je součástí Vysoké školy technické a ekonomické v Českých Budějovicích. Jedná se o vzdělávací centrum určené k rozvíjení kompetencí studentů a akademických pracovníků školy. Zároveň se jedná o místo pro přenos poznatků mezi aplikační a akademickou sférou za účelem zvyšování relevance výzkumu pro potřeby aplikační sféry.

Hlavní zjištění:

V Českých Budějovicích je patrný nárůst vysokoškolsky a středoškolsky vzdělaného obyvatelstva ve sledovaném období v letech 2001 a 2011. Zároveň se snížil podíl obyvatel pouze se základním vzděláním. Vzdělanostní struktura je v porovnání s SO ORP České Budějovice a Jihočeským krajem příznivá. V Českých Budějovicích žije větší podíl osob, které ukončily vzdělání s maturitou, vyšší odborné a nástavbové vzdělání a vysokoškolské vzdělání, než je průměr Jihočeského kraje. České Budějovice tímto utvrzují svou pozici univerzitního centra vzdělávání v Jihočeském kraji. Tato vzdělanostní struktura je velmi příznivá pro budoucí ekonomický a společenský rozvoj města.

V posledních letech došlo k výraznému nárůstu kapacit mateřských a základních škol, které se v současné době jeví jako dostatečné. Co se týká nabídky sekundárního vzdělání, ta pokrývá nejen všeobecné, ale i vybrané odborné vzdělávání. Z pohledu uplatnění na trhu práce mají největší problém absolventi odborného vzdělávání (bez maturitní zkoušky). Nepřímo tuto skutečnost dokládá i srovnání s mírou nezaměstnanosti absolventů na základě nejvyššího dosaženého vzdělání. U absolventů středního vzdělání bez maturitní zkoušky je míra nezaměstnanosti vyšší. Ve městě se nachází 3 vysoké školy, na kterých v akademickém školním roce 2019/2020 studovalo 12 532 studentů.

České Budějovice disponují velkým potenciálem pro výzkum a vývoj v podobě Biologického centra Akademie věd České republiky. Zároveň na jednotlivých vysokých školách probíhají výzkumné a vývojové aktivity.

5.5 DOPRAVA

Následující subkapitola popisuje dopravní infrastrukturu Českých Budějovic ve vazbě na železniční a na silniční spojení. Pozornost je věnována intenzitě dopravy, kde byly hlavní zdroje dat čerpány z informací zveřejňovaných Ředitelstvím silnic a dálnic ČR. Dále je popsána doprava v klidu a veřejná doprava ve městě a jeho okolí. V neposlední řadě je zmíněna dopravní nehodovost.

5.5.1 Dopravní infrastruktura

Významná pozice města v dopravní infrastruktuře jihočeského regionu je dána především pozicí města coby krajské metropole. České Budějovice nacházející se v přirozeném spádovém centru regionu najdeme na hlavních tazích silnic I. třídy:

- E55 – zajišťující propojení trasy Praha – Tábor – České Budějovice – Linec;
- E49 – zajišťující propojení trasy Karlovy Vary – Plzeň – České Budějovice – Vídeň;
- E551 – zajišťující propojení trasy České Budějovice – Třeboň – Jindřichův Hradec – Pelhřimov – dálnice D1.

Tyto silniční tahy jsou významné z hlediska silniční dopravy, neboť určitým způsobem ovlivňují intenzitu dopravy v intravilánu města. V současné době zde však chybí systém obchvatných komunikací, a tak je tranzitní doprava primárně směřována přes město. Tento stav by však měla změnit dostavba dálnice D3, která má v budoucnu propojit hlavní město Prahu a oblast středních i jižních Čech. Realizovaná dostavba dálnice D3 přinese odlehčení i vnitroměstské dopravě Českých Budějovic. Na svém jižním konci pak dálnice naváže na síť kapacitních komunikací Rakouska.¹⁷⁴

Město je jedním z nejsilnějších center dojížděky v České republice. Na základě hodnocení dojížděkových proudů je zřejmá orientace dojížděky na České Budějovice, a to jak z obcí, které jsou situované v blízkosti města, tak z obcí či měst, které jsou odlehlejší. V tomto

¹⁷⁴ Aktuální stav přípravy a realizace dálnice D3/R3. České Budějovice [online]. České Budějovice: Statutární město České Budějovice [cit. 2021-02-21]. Dostupné z: <https://www.c-budejovice.cz/aktualni-stav-pripravy-realizace-dalnice-d3r3>

ohledu se jedná o města či obce z např. ORP Český Krumlov, Třeboň, Borovany, Trhové Sviny, Vodňany (viz příloha č. 16). Naopak z Českých Budějovic je patrný proud vyjížděky do zaměstnání zejména do Prahy (téměř 500 osob), do Temelína – Jaderná elektrárna Temelín; přibližně 300 osob) či do Krumlova (200 osob).¹⁷⁵

Svůj význam má na území jižních Čech také železniční doprava. V Českých Budějovicích se nachází hlavní rychlíkové tratě:

- č. 190 – trasa Plzeň – České Budějovice,
- č. 196 – trasa České Budějovice – Horní Dvořiště,
- č. 220 – trasa Praha – Tábor – České Budějovice.

Zcela zásadní pro rozvoj železniční dopravy je IV. tranzitní železniční koridor, který propojuje České Budějovice s Prahou a Horním Rakouskem. Jedná se tedy o tratě č. 196 a č. 220, které jsou součástí tohoto koridoru. Na tyto hlavní tratě, které slouží pro mezinárodní účely dále navazují spojení regionální železniční tratě č. 194 a č. 199 (viz příloha č. 17).

Pro účely dopravy má svůj význam i existence Jihočeského letiště České Budějovice (jedná se o bývalé vojenské letiště v Plané u Českých Budějovic). Toto letiště je provozováno jako veřejné vnitrostátní letiště a neveřejné mezinárodní letiště s vnější hranicí. Na základě těchto skutečností je určitý turistický potenciál města limitován absencí veřejné letecké dopravy, nicméně vedení města ve spolupráci s Jihočeským krajem již delší dobu usiluje o zařazení tohoto letiště mezi veřejná mezinárodní letiště ČR.¹⁷⁶ Pokud by letiště mělo status mezinárodního letiště, znamenalo by to napojení města na evropský systém letecké dopravy, což by následně mělo vliv např. na cestovní ruch či potenciální nové zahraniční investory.

Své zastoupení má ve městě i vodní doprava, která je zastoupena existencí tzv. vltavské vodní cesty. Pravidelná osobní lodní doprava je provozována na úseku Vltavy mezi Hlubokou nad Vltavou a Českými Budějovicemi. V roce 2016 byla dostavěna plavební

¹⁷⁵ LIDÉ A SPOLEČNOST. Sčítání lidu, domů a bytů 2011 - Jihočeský kraj – analýza výsledků [online]. České Budějovice: Český statistický úřad, 2013, s. 56. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20533808/31413513.pdf/5f13af6b-f828-4641-94a0-c554f0e407b2?version=1.0>

¹⁷⁶ Letiště České Budějovice. České Budějovice [online]. Statutární město České Budějovice [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://www.c-budejovice.cz/letiste>

komora na vodním díle Hněvkovice, a tím došlo k propojení s nádrží vodního díla Orlík, což určitým způsobem rozšíří turistický potenciál o Orlickou nádrž na Vltavě a Otavě. V budoucnu je předpoklad (po dokončení plavebních zařízení na Orlíku a Slapech) souvislé vltavské cesty, která bude díky Labi napojena na celou evropskou síť vodních cest.¹⁷⁷

5.5.2 Intenzita dopravy

Z výsledků celostátních sčítání dopravy, které se uskutečnily v letech 2010 a 2016, lze nejvyšší intenzitu dopravy ve městě spatřit primárně v severojižním kordonu města, který je na ose hlavních komunikací využívaných jak pro tranzitní dopravu, tak i pro dopravu do centra města. Jedná se o osu Pražská třída – Strakonická – Na Dlouhé louce – Litvínovická. Velmi hustou intenzitou dopravy však lze identifikovat i na všech silničních komunikacích na vnitřním okruhu města – jedná se o ulice Na Dlouhé louce, Mánesova, Nádražní a Strakonická.

Tabulka 13 - Zatížení vybraných komunikací města České Budějovice

Číslo úseku	Označení úseku	Intenzita		Index 2016/2010
		2010	2016	
2-0110	I/3 Borek	12 330	14 687	1,191
2-3200	I/3 Litvínovická	26 432	28 822	1,090
2-3421	I/20 České Vrbné	23 722	23 462	0,989
2-0400	I/34 Vráto	11 213	12 066	1,076
2-0122	Na Sadech	16 051	16 201	1,009
2-0121	Pražská (pošta)	18 658	16 168	0,867
2-0126	Lidická	13 490	17 502	1,297
2-1962	Mánesova	19 196	21 394	1,115
2-4862	Husova	19 374	19 772	1,021
2-0402	Rudolfovská	15 906	12 791	0,804
2-1960	Na Dlouhé louce	38 873	40 697	1,047
2-1963	Strakonická	37 896	35 771	0,944

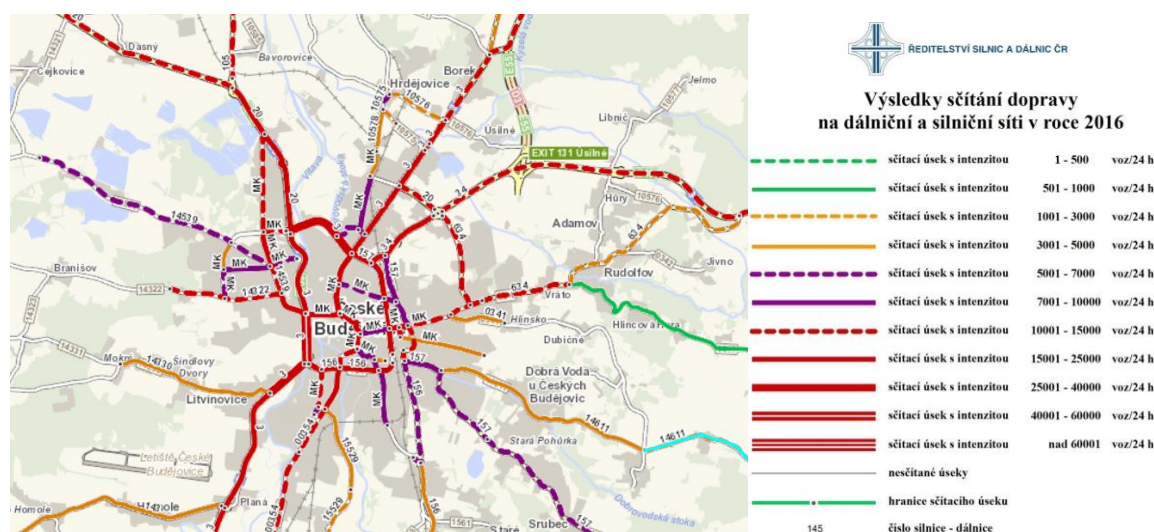
Zdroj: Ředitelství silnic a dálnic ČR, Celostátní sčítání dopravy v letech 2010 a 2016, vlastní zpracování¹⁷⁸

¹⁷⁷ Dokončení Vltavské vodní cesty České Budějovice – Týn nad Vltavou. Ředitelství vodních cest České republiky [online]. CTECH, 2014 [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <http://www.rvccr.cz/strategicke-zamery-a-stavby/dokonceni-vltavske-vodni-cesty-ceske-budejovice-tyn-n-vltavou>

¹⁷⁸ Celostátní sčítání dopravy 2010 a 2016. Ředitelství silnic a dálnic ČR [online]. Ředitelství silnic a dálnic ČR, 2016 [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <http://scitani2016.rsd.cz/pages/map/default.aspx>, <http://scitani2010.rsd.cz/pages/map/default.aspx>

Při srovnávání vývoje intenzity dopravy ve městě v letech 2010 a 2016 byly použity statistiky pro všechna motorová vozidla. Z uvedené tabulky je patrný nárůst intenzity dopravy v osmi vybraných místech z celkových dvanácti úseků. Nejvytíženější, tedy hlavní problémové komunikace vnitřního okruhu města, jsou přehledně zobrazeny v následujícím obrázku.

Obrázek 3 - Intenzita dopravy města České Budějovice

Zdroj: Ředitelství silnic a dálnic ČR, 2016¹⁷⁹

Vyjma již zmíněných úseků, které reprezentují páteří dopravní skelet města, je vysoká míra intenzity dopravy také mezi místy s nejvyššími koncentracemi obyvatelstva města (Sídliště Máj a Suché Vrbné) a samotným centrem města. Významné postavení mají však také komunikace, které zajišťují propojení centra s jeho okrajovými částmi a okolními suburbánními celky jako např. ulice Evžena Rošického, ulice Plavská a ulice Hlincohorská. Dle rozhovoru s panem Ing. Ivo Moravcem, náměstkem primátora města České Budějovice (viz příloha č. 14) místa s vysokou intenzitou dopravy mají následně vliv na kvalitu ovzduší. V tomto smyslu se jedná např. o křižovatky, kde auta spíše popojíždějí a doprava proto není plynulá. Taktéž absence obchvatu má svůj podíl na kvalitě ovzduší, neboť České Budějovice jsou obklopeny „satelitem“ obcí nebo menších městeček a mnoho

¹⁷⁹ Celostátní sčítání dopravy 2016. Ředitelství silnic a dálnic ČR [online]. Ředitelství silnic a dálnic ČR, 2016 [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <http://scitani2016.rsd.cz/pages/map/default.aspx>

lidí dojíždí do města např. za prací. Z tohoto pohledu tak doprava na tomto území nepřispívá ke kvalitnímu životnímu prostředí.

5.5.3 Doprava v klidu a veřejná doprava

V současné době se mnoho měst potýká s tzv. dopravou v klidu, a to jak v historických částech, tak na sídlištích, které v dřívější době nepočítaly s tak dynamickým rozvojem automobilového průmyslu. V takové pozici se ocitlo i město České Budějovice, kde je velký nedostatek parkovacích míst, zejména v oblastech s vícepodlažní zástavbou, tzn. na sídlištích, nebo také ve vnitřní části samotného historického centra města. Informace o potřebě parkovacích míst v daných lokalitách města lze vyvodit z územního plánu města, který v části „*Veřejně prospěšné stavby pro dopravu – stavby pro dopravu v klidu*“ představuje navrhované lokality pro výstavbu parkovacích garáží či parkovacích ploch spolu s jejich předpokládanou kapacitou.¹⁸⁰ Z těchto informací můžeme vyvodit potřebu celkem 12 tisíc parkovacích míst, přičemž nejvyšší potřeba těchto míst (přibližně 5 400) byla detekována na předměstí lokalit Sídliště Šumava a Pekárenská a Zahrádky, dále na sídlištích Vltava a Máj.

Na základě permanentních potíží s parkováním se vedení města začalo touto oblastí velmi intenzivně zabývat. Město v současné době podniká aktivní kroky za účelem regulace počtu parkujících vozidel ve městě, a to prostřednictvím zavádění tzv. parkovacích zón a záchytných parkovišť. V roce 2020 byla v provozu první etapa modrých zón a dokončena byla i druhá etapa. Třetí etapa zavedení parkovacích zón je zatím plánována na druhou polovinu roku 2021 a bude se týkat oblasti Havlíčkovy kolonie, Lidické třídy až po ulici Papírenská a přilehlých ulic, jak zobrazuje příloha č. 18.

Za účelem krátkodobého parkování lze v současné době ve městě využívat následující záchytná a kapacitní parkoviště.

- P+R Jírovcova – s kapacitou 438 parkovacích míst,
- P+G Na Dlouhé louce – s kapacitou 200 parkovacích míst,

¹⁸⁰ Architekti Hruša & spol. ÚZEMNÍ PLÁN ČESKÉ BUDĚJOVICE [online]. Brno: Zastupitelstvo města České Budějovice, 2015, s. 214-215. [cit. 2021-02-24]. Dostupné z: https://www.c-budejovice.cz/cz/rozvoj-mesta/uzemni-plan/Documents/UP_CB/OOP.pdf

- P+G Sportovní hala, ul. Volejbalistů – s kapacitou 200 parkovacích míst,
- P+R Dynamo – s kapacitou 115 parkovacích míst,
- Centrum – Mariánské náměstí – s kapacitou 180 parkovacích míst,
- Centrum – Senovážné náměstí – s kapacitou 99 parkovacích míst,
- Parkovací dům Atrium – City Green Park – s kapacitou 170 parkovacích míst.¹⁸¹

Na území města působí městská hromadná doprava, která je zastřešována Dopravním podnikem města České Budějovice, a.s. Tuto dopravu lze zároveň označit za nedílnou součást dennodenního pohybu obyvatel města, která zároveň slouží jako nástroj k eliminaci automobilové dopravy na tomto území. V roce 2019 ve městě působilo celkem 24 linek (16 autobusových¹⁸² a 8 trolejbusových) s celkovou délkou linek 208 kilometrů. Počet zastávek činil 394 a celkový počet přepravených osob byl 67 426 tisíc, což označuje jistý nárůst oproti předchozím rokům (rok 2018 – 47 142 tisíc přepravených osob, rok 2017 – 38 782 tisíc – přepravených osob).

Ve městě je věnována systematická pozornost preferenci hromadné dopravy. Důkazem toho je projekt „Koridor MHD“, který představuje komplex různých preferenčních opatření, která jsou koncentrována do jedné trasy. Přínosem tohoto projektu by měl být nárůst cestujících o 10 až 20 %, zlepšení spokojenosti s poskytovanými službami městské dopravy a v neposlední řadě pokles nehodovosti na trasách koridorů. V rámci realizace tohoto projektu došlo např. v roce 2012 k přesunutí zastávky Žižkova–VŠERS na nové místo a část Žižkovy třídy mezi Senovážným náměstím a Čechovou ulicí prošla kompletní rekonstrukcí. V roce 2015 prošla proměnou část Husovy třídy a Mariánského náměstí s novým řešením dopravy. Dále byly vybudovány nové zastávky U Koníčka. V roce 2016 proběhla zásadní rekonstrukce přednádražního prostoru a změna organizace dopravy v tomto dopravním uzlu. Dále proběhla realizace nového přechodu pro chodce v Husově třídě u Výstaviště a v neposlední řadě došlo k rekonstrukci zastávek městské dopravy. V následujících etapách je plánována modernizace palubních řídicích systému, které budou

¹⁸¹ Záchytná a kapacitní parkoviště. Parkování v Českých Budějovicích [online]. Dopravní podnik města České Budějovice, 2021 [cit. 2021-02-24]. Dostupné z: <http://www.parkovanicb.cz/kratkodobe-parkovani/zachytne-parkoviste>

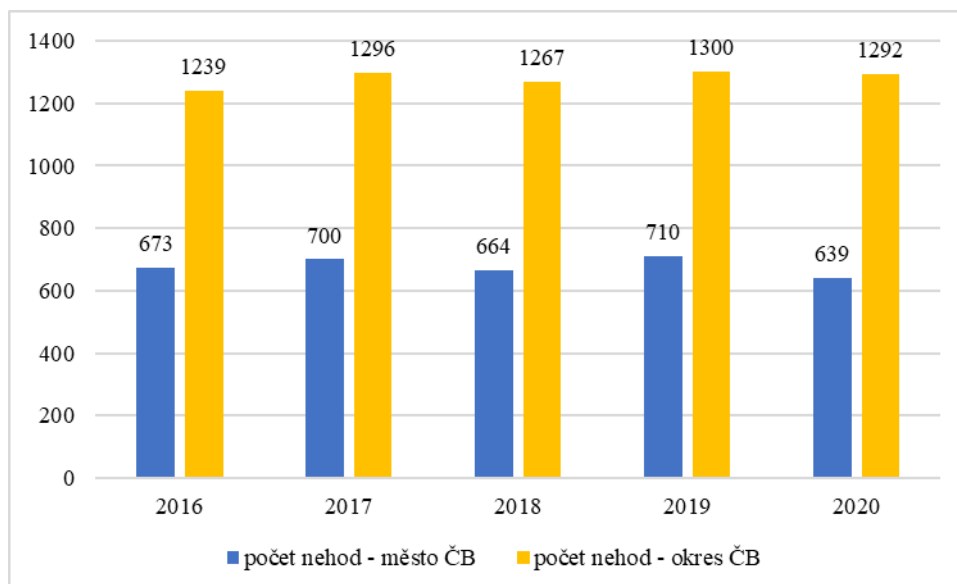
¹⁸² Mimo město České Budějovice autobusové linky obsluhují dalších 15 příměstských obcí, které jsou zařazeny do jednotného tarifního pásma.

vybaveny zařízením pro komunikaci s řadiči křižovatek umožňujícím využívat dynamickou preferenci. Problematické vyjíždění z ulice Jana Opletala bude řešeno novým signalizačním zařízením a v koordinaci s projektem rekonstrukce křižovatky ulic Husova a Na Dlouhé louce vznikne důležitý BUS pruh ve směru do centra.¹⁸³

5.5.4 Nehodovost

Město se na nehodovosti v okrese dlouhodobě podílí významnou měrou, a to kolem 50 %. V období 2016–2020 lze z následujícího grafu vyzorovat patrné odchylky ve vývoji nehodovosti ve městě.

Graf 16 - Vývoj počtu nehod ve městě a okrese České Budějovice

Zdroj: Policie ČR, 2016-2020, vlastní zpracování¹⁸⁴

Ke komunikacím, které jsou nejvíce dotčeny dopravní nehodovostí přímo ve městě a blízkém okolí, patří především silnice I/3 – hlavní tranzitní tah i komunikace, která je využívána pro napojení na navazující komunikace v centru města, silnice II/157 –

¹⁸³ Koridor MHD. Dopravní podnik města České Budějovice [online]. České Budějovice: Dopravní podnik města České Budějovice, 2021 [cit. 2021-02-24]. Dostupné z: <https://www.dpmcb.cz/cestovani-mhd/koridor-mhd.html>

¹⁸⁴ Vývoj počtu nehod. Dopravní nehody ČR [online]. Centrum dopravního výzkumu, v.v.i., Policie ČR, 2021 [cit. 2021-02-24]. Dostupné z: <https://nehody.cdv.cz/statistics.php>

Nádražní, Strakonická, Dobrovodská, silnice II/156 – Mánesova, Novohradská, silnice I/20 – České Vrbné, Strakonická, silnice I/34 – Okružní, Pražská a v neposlední řadě silnice 14539 – Husova třída, Výstaviště a dále na Zavadilku.

Zvýšený výskyt dopravních nehod na zmíněných komunikacích je zapříčiněn především vyšší intenzitou dopravy a jejich významem pro vnitroměstskou dopravu. Z tohoto důvodu v současné době nelze očekávat výrazné zlepšení situace na daných komunikacích.

Hlavní zjištění:

České Budějovice jsou díky své poloze a pozici v hospodářství kraje velmi významným regionálním dopravním centrem, kterým prochází komunikace nadregionálního významu a několik železničních tratí zajišťujících pohyb obyvatel v širším regionu.

Ve městě je poměrně vysoká intenzita dopravy, a to jak na komunikacích páteřního skeletu města, tak i v rámci vnitroměstských tahů a komunikací, které zajišťují propojení centra s okolními suburbánními celky a okrajovými částmi. Tato skutečnost je zapříčiněna zejména chybějící obchvatovou komunikací, která by odvedla tranzitní dopravu. Určitý vliv zde má však i vysoký podíl dojížděky do města.

Z pohledu dopravy v klidu je v současné době ve městě realizováno rozšíření zón placeného stání za účelem zajištění regulace dopravy v klidu na tomto území. Tato opatření jsou nezbytná, neboť ve městě se celková potřeba parkovacích míst pohybuje kolem 12 tisíc.

Městská hromadná doprava obsluhuje všechny části města a také 15 příměstských obcí, přičemž obslužnost této dopravy lze považovat za dostatečnou. Jejím vyššímu podílu na přepravě však brání faktory, jako např. velké množství automobilů směřujících do města. V rámci městské dopravy je realizována koncepce Koridoru MHD, která navrhuje řadu opatření, a to nejen pro zlepšení časových parametrů, ale i uživatelského komfortu.

Na základě všech evidovaných dopravních nehod v okrese České Budějovice se za sledované období pěti let přibližně 50 % dopravních nehod odehrává na území města. Nejvyšší dopravní nehodovost se vyskytuje na hlavních tranzitních tazích, kde je vysoká intenzita dopravy.

5.6 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Problematika životního prostředí představuje v současné době velmi komplexní fenomén zabývající se mnohými aspekty. Následující podkapitola představuje řadu těchto aspektů ovlivňujících město a jeho okolí. Následující informace byly čerpány především z polostandardizovaného rozhovoru s Ing. Ivo Moravcem, náměstkem primátora města České Budějovice (viz příloha č. 14).

5.6.1 Přírodně cenná území

Správním územím města procházejí skladebné části územního systému ekologické stability s lokálním, regionálním a nadregionálním významem. Územím města prochází nadregionální biokoridor Hlubocká obora, biokoridor Hlubocká obora – Dívčí kámen, který kopíruje tok řeky Vltavy a třetím biokoridorem je Červené blato, které následuje tok Malše. Ve městě se dále nachází regionální biokoridory Vrbenské rybníky a Světlík. K regionálním biocentrům pak patří Bagr, Hlincová Hora, Planá, Světlík a Vrbenské rybníky. Zmíněná biocentra jsou napojená na síť regionálních biokoridorů či přímo na nadregionální koridory.¹⁸⁵

Významná evropská lokalita Vrbenské rybníky (přírodní rezervace) zahrnuje čtyři velké rybníky a dále také velmi rozsáhlé přilehlé mokřady a luka. Tyto břehy mají velmi podstatnou funkci, neboť poskytují výborné podmínky pro vodní ptactvo. V této rezervaci hnízdí okolo 90 druhů ptactva a také se zde vyskytuje četné společenstvo motýlů.

V samotném intravilánu města České Budějovice se nacházejí taktéž významné krajinné prvky.¹⁸⁶ Konkrétně se jedná o např.:

- České Budějovice 1: Sokolský ostrov;
- České Budějovice 2: Dlouhá louka, porosty na Švábově hrádku, louky a remízky u sídliště Máj, U Hvízdala, Park Háječek a Krumlovské aleje;

¹⁸⁵ Architekti Hruša & spol. ÚZEMNÍ PLÁN ČESKÉ BUDĚJOVICE [online]. Brno: Zastupitelstvo města České Budějovice, 2015, s. 167. [cit. 2021-02-24]. Dostupné z: https://www.c-budejovice.cz/cz/rozvoj-mesta/uzemni-plan/Documents/UP_CB/OOP.pdf

¹⁸⁶ Registrované dle § 6 zákona č. 114/1992 Sb. Zákon České národní rady o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Sbírnka zákonů České republiky [online]. 1992. [cit. 2021-02-24]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=114&r=1992>.

- České Budějovice 3: rameno Vltavy a náhon s břehovými porosty u Suchomelu, Olšina pod Pilmanovým rybníkem, Park u Staroměstského hřbitova;
- České Budějovice 4: Světlíky – zářez bývalé železniční vlečky, Park v Novém Vráťě u Kovošrotu, louky u Škodovky;
- České Budějovice 5: Hliníky – Suché Vrbné;
- České Budějovice 6: Městský park Na Sadech, Slepá ramena, břehové porosty a luh Malše u Špačků;
- České Budějovice 7: Liniový porost na levém břehu Malše u Velkého jezera a mnoho dalších.¹⁸⁷

Krajina Českých Budějovic je relativně prostupná, přičemž okrajově je tato prostupnost krajiny snížena v důsledku velkoplošného obhospodařování zemědělské půdy a případně kompaktními plochami zahrádkových lokalit.

5.6.2 Kvalita ovzduší

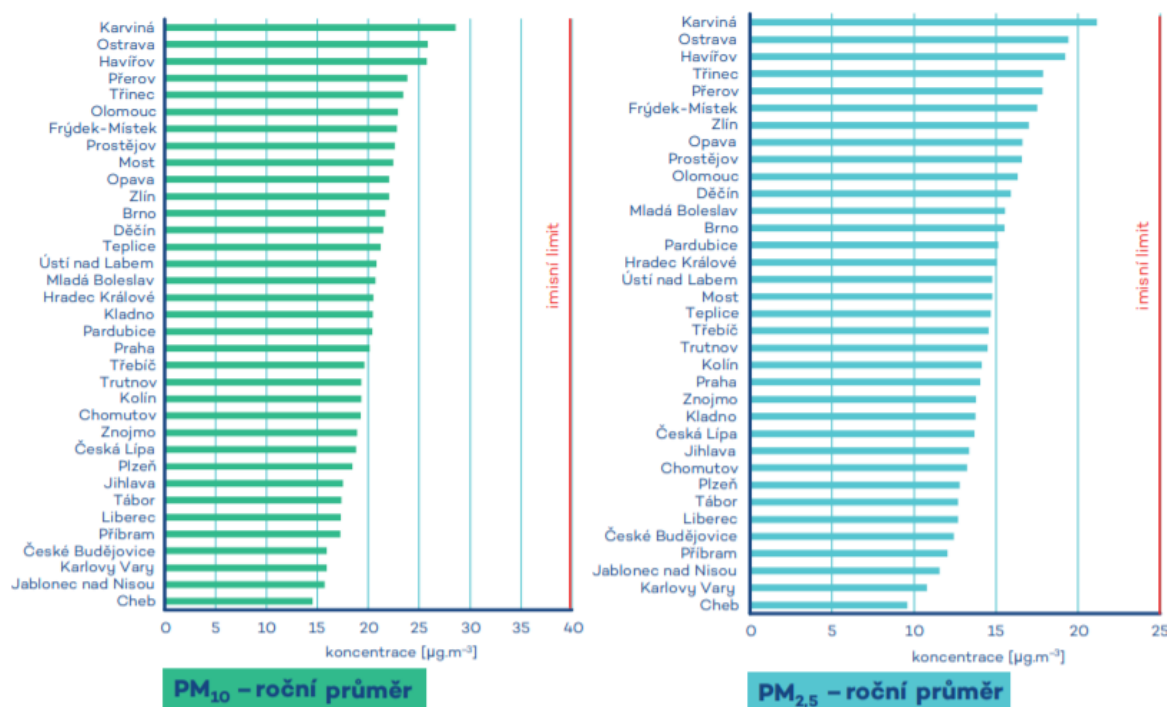
Na kvalitu ovzduší na území města má vliv především silniční doprava, přičemž vysoká intenzita tranzitní i cílové dopravy je dále umocněna dopravou vnitroměstskou. To je způsobeno absencí obchvatových komunikací a dále vysokou automobilizací regionu. Zároveň se město České Budějovice nachází na hlavním tahu Praha – Linec, a z tohoto důvodu jeho fyzickogeografická uzavřenost v Českobudějovické pánvi může přispívat k vyšší koncentraci škodlivin, případně k horším rozptylovým podmínkám. Zejména v centrálních částech města doprava způsobuje zvýšenou koncentraci suspendovaných částic PM₁₀ v ovzduší, které na sebe váží karcinogenní benzo(a)pyren.¹⁸⁸ Mimo exhalaci ze silniční dopravy jsou problematické také emise ze stacionárních zdrojů znečištění. K významným činitelům, které ovlivňují kvalitu ovzduší ve městě, patří také ekonomická činnost, tedy působení převážně průmyslových podnikatelských subjektů.

¹⁸⁷ Architekti Hruša & spol. ÚZEMNÍ PLÁN ČESKÉ BUDĚJOVICE [online]. Brno: Zastupitelstvo města České Budějovice, 2015, s. 293-295. [cit. 2021-02-24]. Dostupné z: https://www.c-budejovice.cz/cz/rozvoj-mesta/uzemni-plan/Documents/UP_CB/OOP.pdf

¹⁸⁸ Životní prostředí. Integrovaný plán rozvoje území České Budějovice [online]. České Budějovice: KP projekt s.r.o., Magistrát města České Budějovice, 2018, s. 64-65, [cit. 2021-02-28]. Dostupné z: https://www.c-budejovice.cz/sites/default/files/obsah/Odbory/ORVZ/IPRU/Strategie/strat_cb_ve_zneni_dod_c_6_.pdf

Následující obrázek zobrazuje regionální rozdíly v kvalitě ovzduší v rámci České republiky. Jedná se o hodnotu koncentrace znečišťující látky, které je v průměru vystaven člověk žijící v daném městě. Z pozorování vážené koncentrace (v rámci větších měst) je patrné, že nejvyšší koncentraci suspendovaných částic PM₁₀ a PM_{2,5} jsou vystaveni lidé ve městech Moravskoslezského a Olomouckého kraje.

Obrázek 4 - Průměrná koncentrace znečišťujících látek vážená populací ve městech s více jak 30 000 obyvateli

Zdroj: Český hydrometeorologický ústav, 2019¹⁸⁹

Dle hodnocení úrovně znečištění ovzduší v České republice na území Českých Budějovic nedochází k překračování emisních limitů pro suspendované částice PM₁₀. Maximální hodnoty PM₁₀ je zpravidla dosahováno během zimních měsíců, a to kvůli zvýšené činnosti vytápění domácností a průmyslových podniků.

Dle Integrovaného registru životního prostředí, který je spravován českou informační agenturou životního prostředí CENIA, patří k největším znečišťovatelům ovzduší ve městě

¹⁸⁹ Znečištění ovzduší na území České republiky v roce 2019. Praha: ČHMÚ, 2020, s. 133-134. ISBN 978-80-7653-009-6.

Teplárna České Budějovice a.s. Kromě znečištění v podobě odpadu – arsen, chrom, kadmium, měď, nikl, olovo, rtuť, zinek a jejich sloučeniny, produkuje exhalace unikající do ovzduší. Co se týká produkce odpadů, které jsou přenášeny v odpadních vodách, jako jediný znečišťovatel je na území města v registru evidován Budějovický Budvar, národní podnik (produkce fosforu).¹⁹⁰

Následující tabulka zobrazuje vývoj emisí Teplárny České Budějovice, a.s. za obě provozovny teplárny (Novohradská ulice a Výtopna Vráto). V roce 2015 byla dokončena investice týkající se odsíření uhelných kotlů, díky které došlo ke snížení objemu vypouštěných oxidů síry.¹⁹¹ Tento jev je v tabulce velmi dobře identifikovatelný mezi roky 2015 a 2016, kdy došlo k razantnímu snížení produkce oxidu siřičitého.

Tabulka 14 - Produkce emisí Teplárny České Budějovice, a.s. v letech 2015-2019

Emise (t)	2015	2016	2017	2018	2019
Tuhé znečišťující látky	31,69	11,09	9,65	29,60	12,17
Oxid siřičitý	1786,84	288,66	220,45	248,43	306,76
Oxidy dusíku	500,99	467,41	480,43	497,49	359,89
Oxid uhelnatý	53,02	95,93	79,08	73,15	128,24

Zdroj: Teplárna České Budějovice, a.s., vlastní zpracování¹⁹²

Zastupitelstvo města již schválilo *Strategii pro zelené město*¹⁹³, která je základním strategickým dokumentem budějovické teplárny. Tato strategie počítá s ukončením spalování hnědého uhlí v roce 2029, přičemž část tepla přivede teplovod z Temelína, uhelné kotle se postupně přebudují na spalování biomasy a část pokryje vysokoteplotní spalování odpadu.¹⁹⁴ Jedná se tedy jak o ekologičtější, tak i v dlouhodobém horizontu ekonomičtější variantu (vzhledem ke zdražujícím emisním povolenkám).

¹⁹⁰ IRZ. Integrovaný registr znečišťování [online]. Ministerstvo životního prostředí, CENIA, 2019 [cit. 2021-02-27]. Dostupné z: <https://portal.cenia.cz/irz/unikyPrenosy.jsp>

¹⁹¹ Oznámení SEA pro Strategický plán udržitelné městské mobility České Budějovice. Cenia [online]. AF-CITYPLAN, 2018 [cit. 2021-02-27]. Dostupné z: https://portal.cenia.cz/eiasea/download/U0VBX0pIQzAyM0tfb3puYW1lbmlfMzE3NjI1NDgyMjI5MDUxODIwOC5wZGY/JHC023K_oznameni.pdf

¹⁹² Měření emisí. Teplárna České Budějovice, a.s. [online]. České Budějovice: Teplárna České Budějovice [cit. 2021-02-27]. Dostupné z: <http://www.teplarna-cb.cz/ekologie/mereni-emisi/>

¹⁹³ Jedná se o Dlouhodobou koncepci podnikatelské činnosti Teplárny České Budějovice, a.s., v letech 2020-2048.

¹⁹⁴ Strategie teplárny pro konec uhlí v Budějovicích. Občané pro Budějovice [online]. České Budějovice, 2018 [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <https://www.obcaneprobudejovice.cz/nezarazene/strategie-teplarny-pro-konec-uhli-v-budejovicich/>

Dle rozhovoru s panem Ing. Ivo Moravcem, náměstkem primátora města České Budějovice (viz příloha č. 14), je horší životní prostředí, respektive horší kvalita ovzduší, i v okrajových částech města, kde je to překvapující. Zde je problém zejména s lokálními topeništi, jako jsou kotel na dřevo nebo plyn.

Index kvality ovzduší na stanici České Budějovice byl v roce 2019 z 66 % až 70 % případů velmi dobrý až dobrý. Z 30 % až 34 % případů pak bylo dosaženo přijatelného indexu kvality ovzduší (rozmezí indexu kvality ovzduší a následná doporučení Státního zdravotního ústavu viz příloha č. 19).

5.6.3 Vybavenost technickou infrastrukturou

Ve městě se nachází tři stabilní sběrné dvory, které provozuje společnost FFC České Budějovice, s.r.o. Kromě poskytování komplexního řešení odpadového hospodářství se společnost podílí na zimní a letní údržbě komunikací ve městě a také na údržbě městské zeleně. Ve městě je taktéž zaveden nádobový sběr bioodpadu. Rovněž byl zahájen sběr a svoz použitých potravinářských tuků a olejů. V současné době je na území města zabezpečen sběr a svoz komunálního odpadu ve všech jeho oblastech. Tento fakt představuje dobré předpoklady pro předcházení vzniku skládek v blízkosti obytné zástavby.

Co se týká vybavenosti města technickou infrastrukturou, město netrpí výraznějšími nedostatky. Zásobování vodou je primárně zajištěno z vodní nádrže Římov na řece Malši (úpravna vody je v obci Plav). Záložní zdroj pitné vody pak představuje úpravna Hrdějovice. Součástí vodárenské soustavy jižních Čech je dále podzemní voda – vrty v obcích Úsilné, Vidov, Nová Ves u Českých Budějovic a v lokalitě U Nemocnice. Díky dobrému rozložení vodovodní sítě je většina domácností a firem na území města napojena na veřejnou vodovodní síť. Problémem v této oblasti však může být nevyhovující technický stav, respektive zastaralost vodovodního potrubí, což se následně projevuje v haváriích nebo ve snížené kvalitě vody.

Centrální čistírna odpadních vod se nachází mimo území města, konkrétně v Hrdějovicích. Na území města je i několik dalších čistíren lokálního významu, mimo jiné se jedná o menší čistírnu nacházející se v části Třebotovice. V posledních letech dochází

k systematickému zlepšování technologie čištění, což vede ke snižování negativních vlivů odpadních vod na okolní prostředí (především na řeku Vltavu a Hněvkovickou přehradu). Město je téměř celé plynofikováno a zemní plyn je využíván v oblastech, kde není soustava centrálního zásobování teplem. Zbývající zástavba je vytápěna tuhými palivy, případně v malém zastoupení kapalnými palivy a elektrickou energií. Hlavním dodavatelem tepla je již zmíněná Teplárna České Budějovice, a.s.¹⁹⁵

Co se týká provozu elektrických distribučních sítí, ty jsou na území města zajišťovány společností E.ON Distribuce, a.s. Spotřeba elektřiny je pokryta zejména odběrem elektřiny z přenosové soustavy a v menší míře také elektřinou, která je vyrobena v místních výrobnách (především Teplárny České Budějovice).

Z hlediska telekomunikačních sítí a rozvoje internetu je pokrytí města, ale i ORP, na dobré úrovni. Územím procházejí transportní sítě, a to analogové i digitální. Vybavenost domácností osobním počítačem ve městě České Budějovice je zachycena v následující tabulce.

Tabulka 15 - Vybavenost domácností osobním počítačem ve městě České Budějovice, 2011

Vybavenost osobním počítačem:	Celkem domácností	V tom podle počtu členů domácnosti				
		1	2	3	4	5 a více
s internetem	22 557	4 988	6 572	5 395	4 265	1 337
bez internetu	1 387	550	486	194	105	52

Zdroj: ČSÚ, výsledky SLDB k 26.3., vlastní zpracování¹⁹⁶

Podíl domácností vybavených osobním počítačem v roce 2011 v Jihočeském kraji představoval hodnotu 61,6 %.¹⁹⁷ S následujícími roky lze pozorovat patrný nárůst vybavenosti domácností informačními a komunikačními technologiemi, neboť v roce 2019 se již jednalo o hodnotu 75,7 %. Jihočeský kraj ve srovnání s ostatními kraji nijak výrazně nevybočuje, ale ani nevyniká.

¹⁹⁵ Životní prostředí. Integrovaný plán rozvoje území České Budějovice [online]. České Budějovice: KP projekt s.r.o., Magistrát města České Budějovice, 2018, s. 80-82, [cit. 2021-03-03]. Dostupné z: https://www.c-budejovice.cz/sites/default/files/obsah/Odbory/ORVZ/IPRU/Strategie/strat_cb_ve_zneni_dod_c_6_.pdf

¹⁹⁶ Město České Budějovice v číslech 2020. České Budějovice [online]. Český statistický úřad, 2011 [cit. 2021-03-04]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11256/146964014/cb0510.pdf>

¹⁹⁷ Počítáno jako tříletý klouzavý průměr. Tzn. údaj uvedený u roku 2011 je vypočten z hodnot za roky 2010-2012.

Hlavní zjištění:

Územím města České Budějovice prochází tři nadregionální biokoridory. Dále se zde nachází pět regionálních biocenter, které jsou napojené na síť regionálních biokoridorů a v neposlední řadě je zde evropsky významná lokalita Vrbenské rybníky. Na území se taktéž nachází mnoho významných krajinných prvků, kam patří zejména nivy vodních toků Vltavy a Malše a kompaktní plochy městské zeleně.

Kvalita ovzduší města je ovlivňována silniční dopravou, vliv mají i stacionární zdroje znečištění. Ke znečišťovatelům ovzduší patří Teplárna České Budějovice, a.s., která však v roce 2015 dokončila investici, díky níž došlo k výrazné ekologizaci provozu teplárny. Základní pilíř rozvoje teplárny představuje Strategie pro zelené město, která popisuje dílčí investice na příští desítky let. Jedná o komplexní plán, který detailně mapuje stav tradiční výroby a její potenciál k přeměně na komunitní, nízkoemisní zdroj zajišťující bezpečné dodávky čistých energií širokému spektru zákazníků.

Z celkového pohledu se kvalita životního prostředí na území Českých Budějovic zdá být relativně dobrá. Technickou vybavenost města lze považovat za komplexní bez výraznějších nedostatků.

5.7 CESTOVNÍ RUCH

Cestovní ruch města je významnou oblastí, která zároveň představuje jeden z potenciálů pro další rozvoj města. Rozvoj cestovního ruchu ve městě vychází ze *Strategického plánu rozvoje Českých Budějovic*, který určuje směr a priority tohoto odvětví do roku 2027. Město má za cíl vytvořit prostředí, které by prostřednictvím kvalitních a koordinovaných turistických služeb lákalo návštěvníky, kteří by ve městě zůstávali delší dobu a zároveň toto prostředí využívali jako vstupní bránu do dalších destinací.

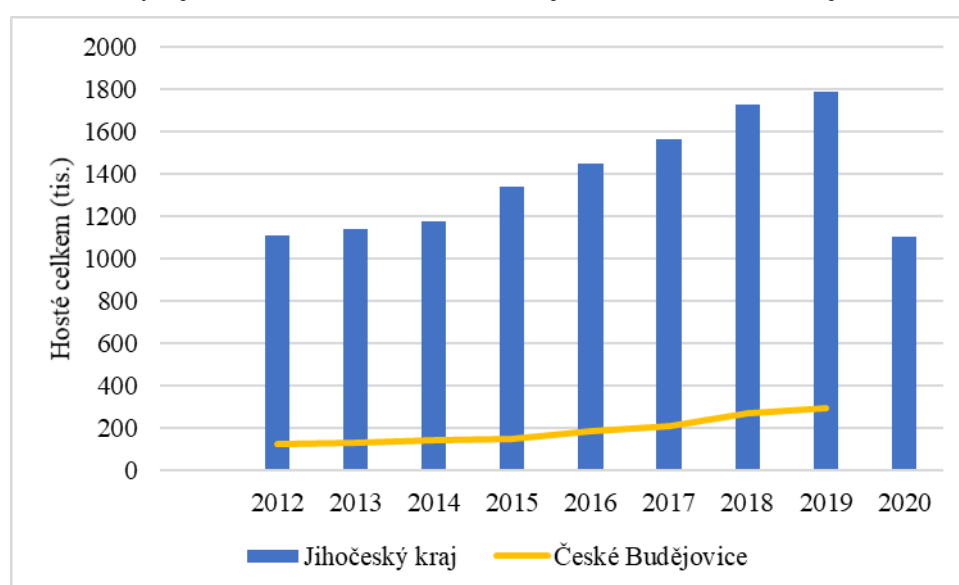
5.7.1 Návštěvnost

Oblast Českobudějovicka je jednou z velmi navštěvovaných oblastí Jihočeského kraje, což je dáno především turistickou atraktivitou této oblasti a samotným charakterem Českých Budějovic jako kulturní metropole jižních Čech.

V rámci celokrajského srovnání se město z hlediska návštěvnosti, která je vyjádřena počtem ubytovaných hostů v hromadných ubytovacích zařízeních ve městě, řadí k méně významným turistickým cílům, neboť se na celkové návštěvnosti Jihočeského kraje (která byla v roce 2019 přes 1,78 mil. ubytovaných hostů) podílela pouze 16,3 %.

Z následujícího grafu je patrná vzrůstající tendence návštěvnosti města, což kopíruje jak celorepublikový, tak i celokrajský trend. Meziroční nárůst návštěvnosti města ve sledovaných letech byl však oproti návštěvnosti kraje nižší. Návštěvnost Jihočeského kraje tedy rostla strměji než návštěvnost města České Budějovice.

Graf 17 - Vývoj návštěvnosti města České Budějovice a Jihočeského kraje v letech 2012-2020

Zdroj: ČSÚ, 2012-2020, vlastní zpracování¹⁹⁸

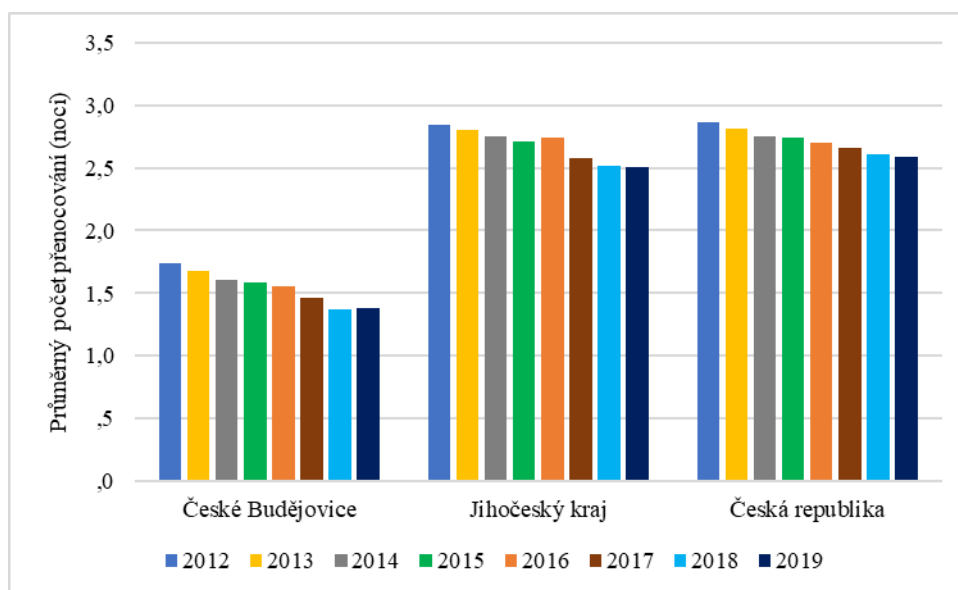
V roce 2019 zaznamenala hromadná ubytovací zařízení Jihočeského kraje nový rekord v návštěvnosti. V mezikrajském srovnání dle počtu ubytovaných hostů pak Jihočeský kraj obsadil třetí místo (za hlavním městem Prahou a Jihomoravským krajem). Z uvedeného grafu je taktéž patrný výrazný pokles návštěvnosti kraje v roce 2020 oproti předchozímu roku. Tento pokles byl zaviněn celosvětovou pandemií koronaviru, kvůli které bylo omezeno mimo jiné cestování a poskytování ubytovacích služeb. Ačkoliv v současné době

¹⁹⁸ Veřejná databáze: Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-03-05]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz>

nejdou k dispozici data ohledně návštěvnosti města České Budějovice za rok 2020, lze předpokládat obdobný trend poklesu návštěvnosti jako na krajské i celorepublikové úrovni. Za celý rok 2020 vykazala v Jihočeském kraji hromadná ubytovací zařízení oproti rekordnímu roku 2019 úbytek počtu hostů o 38,4 %. Na úrovni České republiky se pak jednalo o úbytek počtu hostů o 48,9 %.

Průměrný počet přenocování návštěvníků města v roce 2019 činil pouze 1,4 přenocování oproti 2,5 přenocování v rámci Jihočeského kraje a 2,6 přenocování v rámci České republiky. Tuto skutečnost lze označit za negativní, neboť to potvrzuje fakt, že návštěvníci město vnímají spíše jako průjezdní destinaci nebo cíl jednodenních výletů. Město nedisponuje velkým množstvím historických památek a jiných atrakcí, které by každý rok přitahovaly mnoho návštěvníků především z hlediska dlouhodobějšího pobytu. Tato skutečnost může být jedním z mnoha důvodů, proč je město vnímáno návštěvníky jižních Čech spíše jako zastávka na jejich cestě do jiných destinací jako je zámek Hluboká nad Vltavou, Český Krumlov a mnoho dalších. Následující graf zobrazuje vývoj průměrného počtu přenocování návštěvníků hromadných ubytovacích zařízení v Českých Budějovicích, Jihočeském kraji a v České republice.

Graf 18 - Vývoj počtu přenocování v Českých Budějovicích, Jihočeském kraji a České republice

Zdroj: ČSÚ, 2012-2019, vlastní zpracování¹⁹⁹

Pokud by došlo k prodloužení doby pobytu návštěvníků města, bylo by to spjato s růstem tržeb poskytovatelů služeb v cestovním ruchu, který by měl zásadní význam pro zvyšování ekonomického rozvoje. Nicméně v současné době je odvětví cestovního ruchu velmi zasaženo událostmi roku 2020, zejména opatřeními proti šíření koronaviru (restrikce, uzavření turistických cílů a prodejen, zrušení eventů a mnoho dalších). Na to navazují události z počátku roku 2021, jako je omezení volného pohybu osob na území České republiky v rámci vyhlášení tzv. nouzového stavu a s tím přijatá mimořádná opatření.²⁰⁰

Co se týká skladby zahraniční návštěvnosti Jihočeského kraje, v roce 2019 měl zásadní vliv na její vývoj příliv hostů z Asie. Zastoupení hostů z Asie tvořilo přesnou polovinu, tedy 50,0 % ze všech zahraničních hostů, kteří byli ubytováni v jihočeských hromadných ubytovacích zařízeních. Návštěvníci z evropských zemí pak tvořili 45,1 %. Na základě již zmíněných skutečností souvisejících s pandemií koronaviru došlo v roce 2020 k omezení příjezdů hostů ze zahraničí. V rámci popsaného poklesu celkové návštěvnosti po celý rok

¹⁹⁹ Veřejná databáze: Hosté a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-03-05]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz>

²⁰⁰ Nouzový stav a mimořádná opatření – co aktuálně platí. Vláda České republiky [online]. Vláda České republiky, 2021 [cit. 2021-03-10]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vyhlaseni-nouzoveho-stavu-180234/>

2020 byl taktéž zaznamenán propad návštěvnosti hostů z asijských zemí. Asie se v roce 2019 podílela na počtu zahraničních hostů 18,4 %. Hosté z evropských zemí se podíleli na počtu hostů 79,5 %. Ve skladbě hostů dle kontinentů v roce 2019 v Jihočeském kraji tedy jednoznačně převažovali ti evropští.²⁰¹

5.7.2 Infrastruktura cestovního ruchu

Podstatným faktorem, který výrazně ovlivňuje návštěvnost města, je existence základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu. K základní infrastruktuře města v tomto smyslu patří především místní ubytovací a stravovací kapacity. Dle statistik se ve městě v roce 2019 nacházelo celkem 59 hromadných ubytovacích zařízení, přičemž nejvíce (24 zařízení, tj. téměř 41 %) patřilo do kategorie „penzion“. Co se týká ubytovacích zařízení vyššího standardu (pěti a čtyřhvězdičkové hotely), které jsou zpravidla vyžadovány náročnější klientelou, jejich zastoupení ve městě v roce 2019 činilo pouhých 7 zařízení (tj. téměř 12 %). Od roku 2012 se počet hromadných ubytovacích zařízení ve městě nijak zásadně neměnil a pohybuje se na úrovni nad 50 zařízení.²⁰²

V rámci doplňkové infrastruktury cestovního ruchu, České Budějovice nemají velký počet unikátních zajímavostí, které by každoročně lákaly návštěvníky. Cílem návštěvníků je zejména urbanisticky ojedinělé čtvercové náměstí, které je obklopeno měšťanskými domy s podloubím, Samsonova kašna a Černá věž. Tuto věž, jakožto jednu z hlavních dominant města, navštívilo v roce 2019 celkem 32 600 návštěvníků, což je oproti roku 2018 o 1 790 návštěvníků méně.²⁰³ V dlouhodobém horizontu (od roku 2005) se návštěvnost pohybuje zhruba na úrovni 30 tisíc návštěvníků za rok. Mezi další atrakce města patří původně renesanční radnice s barokní přestavbou, Solnice, chrám sv. Mikuláše, hradební věže,

²⁰¹ Statistika: Návštěvnost kraje se v roce 2020 výrazně snížila. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2021 [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xc/navstevnost-kraje-se-v-roce-2020-snizila>

²⁰² Veřejná databáze. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2021 [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jspx?_af=1&_af=TABULKA&z=T&udIdent=-413298

²⁰³ PAMÁTKOVÉ OBJEKTY 2019. STATISTIKA KULTURY České republiky [online]. Národní informační a poradenské středisko pro kulturu [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: https://www.statistikakultury.cz/wp-content/uploads/2020/12/Statistika_2019_PAMATKY.pdf

Jihočeské muzeum, místní pivovary a další. Významnou měrou k návštěvnosti taktéž přispívají výstavy, jako je např. Hobby nebo Země živitelka.

Kromě zajímavostí v podobě kulturních, technických nebo historických památek dotváří nabídku města taktéž okolní příroda. Ačkoliv má město dobré podmínky pro realizaci kongresové turistiky, z hlediska technické vybavenosti a kapacit je zde chybějící infrastruktura, která by odpovídala současným požadavkům na akce takového zaměření.

Hlavní zjištění:

Ačkoliv má město poměrně významný potenciál pro rozvoj cestovního ruchu, v současné době není zcela využit. Velká část návštěvníků jižních Čech město vnímá spíše jako zajímavou zastávku na cestě do jiných destinací, což potvrzuje statistika přenocování návštěvníků ve městě. Nedostatkem infrastruktury cestovního ruchu je její neefektivní využití pro přilákání a následné udržení návštěvníků po delší dobu.

Vývoj návštěvnosti města vyjádřený počtem ubytovaných hostů v hromadných ubytovacích zařízeních do roku 2019 rostl, avšak v důsledku celosvětové pandemie koronaviru a následně přijatými opatřeními (omezení cestování a poskytování ubytovacích služeb) došlo v roce 2020 k výraznému snížení návštěvnosti v rámci celé České republiky, což se následně odrazilo i ve změně sklady zahraničních hostů v Jihočeském kraji.

V oblasti kongresové turistiky má město taktéž velký potenciál (zejména díky existenci vysokých škol a pracoviště Akademie věd České republiky), nicméně v současné době zde chybí infrastruktura, která by odpovídala moderním požadavkům pro pořádání kongresu.

6 SWOT ANALÝZA

Za účelem vyhodnocení analytické části byla provedena SWOT analýza. Jedná se o standardní analytickou metodu regionálního rozvoje, která prezentuje závěry zjištěných informací v jednotlivých oblastech sociálního a ekonomického života Českých Budějovic.

V rámci analýzy jsou vymezeny vnitřní a vnější faktory ovlivňující životní úroveň obyvatel města, které zároveň působí na možnosti dalšího rozvoje města. Tato analýza současného a budoucího vývoje zahrnuje sledování vnitřního prostředí města, které je prezentováno silnými a slabými stránkami, přičemž město toto prostředí může ovlivňovat svou činností. Na analýzu vnějšího prostředí se zaměřují kategorie příležitosti a hrozby, které město naopak mnohdy nemůže ovlivnit svou činností.

Co se týče stanovení nadcházející strategie rozvoje města, je nezbytné omezovat (respektive odstraňovat) slabé stránky a silné stránky naopak dále zachovat (respektive rozvíjet). Díky tomuto předpokladu se zvýší pravděpodobnost využití budoucích příležitostí a potlačení případného dopadu hrozeb. Na základě výsledků ze souhrnné SWOT analýzy jsou dle zjištěného potenciálu města následně navrženy rozvojové směry, které by bylo vhodné realizovat.

Silné stránky (S)

- stabilní tendence vývoje počtu obyvatel
- nízká nezaměstnanost jako potenciál pro přilákání další pracovní síly
- působnost zahraničních firem a jejich připravenost přivádět do města další aktivity s vyšší přidanou hodnotou
- rozmanitá odvětvová struktura
- vyšší počet pracovních míst než počet dosažitelných uchazečů
- vysoká koncentrace zahraničních investic v rámci Jihočeského kraje

Obyvatelé a ekonomika

- pravidelně aktualizovaný Rozvojový plán sociálních služeb
- intenzivní bytová výstavba v rámci celého kraje
- stav bezpečnosti ve městě
- občanská vybavenost města
- dostatečné kapacity pro poskytování ambulanti a lůžkové péče
- existence tří vysokých škol na území města
- existence Biologického centra Akademie věd ČR jakožto stěžejní instituce na poli vědy a výzkumu ve městě
- různorodá nabídka vzdělávacích zařízení

Kvalita života a vzdělávání

- dobře fungující městská hromadná doprava, obsluhující všechny části města
- existence letiště jakožto potenciálu pro napojení města na evropský systém letecké dopravy
- významné regionální dopravní centrum
- přítomnost systému ekologické stability s lokálním, regionálním a nadregionálním významem
- evropsky významná lokalita Vrbenské rybníky
- dodržování emisních limitů
- dostatečná technická infrastruktura
- příjemné a čisté životní prostředí

Doprava a životní prostředí

- vzrůstající tendence návštěvnosti města
- výhodná poloha města v rámci regionu
- historie města
- silné zastoupení návštěvníků ze zahraničí

Cestovní
ruch

Slabé stránky (W)

- snižování počtu obyvatel v produktivním věku
 - suburbanizační tendence – stěhování obyvatel do blízkého okolí města
 - nedostatek pracovní síly – obtížné najít potřebné (kvalifikované) lidské zdroje
-
- dopravní infrastruktura
 - sociálně vyloučené lokality – jakožto nejproblematičtější lokality města
 - omezený počet kulturních akcí s nadregionálním, národním a mezinárodním přesahem
 - nadměrná sociální separace bydlení na území města
 - vysoký index kriminality v centru města
 - nízký zájem studentů o učňovské obory
 - nevyužitý potenciál Jihočeského vědeckotechnického parku
-
- vysoká intenzita dopravy
 - chybějící obchvatová komunikace
 - nedostatečný počet parkovacích míst
 - silniční doprava ovlivňující kvalitu ovzduší
 - Teplárna České Budějovice, a.s. jakožto znečišťovatel místního ovzduší
-
- podprůměrný počet přenocování návštěvníků
 - nízká atraktivita města pro vícedenní návštěvníky – spíše průjezdní destinace a cíle jednodenních výletů
 - nevyužitý potenciál kongresové turistiky

Obyvatelé a ekonomika

Kvalita života a vzdělávání

Doprava a životní prostředí

Cestovní ruch

Příležitosti (O)

- růst porodnosti a migrace obyvatel do města
 - aktivita stárnoucího obyvatelstva a aktivita seniorů do vyššího věku
 - příchod mladých lidí zakládajících rodiny
 - příchod nových investorů
 - příliv imigrantů jakožto potenciálu pro zajištění kvalifikované pracovní síly
 - vytvoření systému, který by sledoval a vyhodnocoval situaci na místním trhu práce
-
- zvýšení počtu akcí nadregionálního, národního či mezinárodního charakteru
 - zkvalitňování životní úrovně obyvatel města
 - rozvoj celoživotního vzdělávání
 - využití výzkumného potenciálu města
 - zájem studentů o vzdělání v perspektivních oborech
 - zřízení vysoké školy, která by byla zaměřena na techniku a informatiku
-
- vytvoření efektivního systému mobility
 - dostavba páteřního komunikačního skeletu města a obchvatových komunikací
 - propagování alternativní dopravy, vedoucí ke snížení dopravní zátěže města
 - strategie modrozelené infrastruktury – využití srážkové vody
 - navýšení kapacit parkovacích stání
 - snížení hustoty automobilové dopravy
 - zkvalitnění životního prostředí
 - revitalizace současných parků a vytváření nových, více zeleně
-
- prodloužení doby pobytu návštěvníků města
 - realizace kongresové turistiky
 - využití zahraničních partnerů pro společné projekty za účelem zvýšení atraktivity města

Obyvatelé a ekonomika

Kvalita života
a vzdělávání

Doprava a životní prostředí

Cestovní
ruch

Hrozby (T)

- pokles počtu obyvatel
 - zvyšování podílu počtu obyvatel v důchodovém věku – dopad na zdravotnictví a sociální služby
 - nedostatek obyvatel v produktivním věku schopných nahradit původní obyvatelstvo
 - dopady pandemie covid-19: změna struktury ekonomických subjektů, růst nezaměstnanosti
 - konkurence mezi městy obdobné velikosti a významu – růst nároků návštěvníků, investorů, obyvatel
 - snížení podílu ekonomicky aktivních obyvatel
-
- potenciální nárůst potřeby sociálních služeb určené seniorům
 - snižování kvality poskytovaných služeb v návaznosti na demografický vývoj
 - růst kriminality na území města
 - odliv obyvatel za vzděláním do jiných měst
 - odchod mladých vzdělaných lidí do jiných měst
-
- odchod kvalifikované pracovní síly v důsledku lepší mobility
 - zhoršování stavu silnic
 - negativní dopady dopravy na životní prostředí a místní obyvatelstvo
 - zvyšování intenzity dopravy a nárůst silniční dopravy
-
- dopady pandemie covid-19: omezení cestování, poskytování ubytovacích služeb, pokles návštěvnosti
 - bezpečnostní rizika – uzavírání hranic vůči rizikovým destinacím
 - ztráta atraktivity určitých lokací
 - snížení kvality kulturního vyžití a ztráta návštěvnického zájmu

Obyvatelé a ekonomika

Kvalita života
a vzdělávání

Doprava a
životní prostředí

Cestovní ruch

7 NÁVRH PRIORITNÍCH OBLASTÍ ROZVOJE MĚSTA

Na základě vypracované sociálně ekonomické analýzy a následného shrnutí v souhrnné SWOT analýze jsou představeny doporučené rozvojové směry města České Budějovice. Tyto směry jsou koncipovány tak, aby odrážely zjištěný potenciál města a odpovídaly reálným potřebám.

Zacílení vzdělávání na potřeby trhu práce

Cílem této oblasti by bylo zajistit funkční predikci potřeb lidských zdrojů na trhu práce. V rámci tohoto směru by bylo klíčové vytvořit systém, který by sledoval a vyhodnocoval situaci na místním trhu práce. Jednalo by se o sdílení agregovaných dat o uchazečích na pracovním úřadě s poptávajícími firmami na trhu práce (sdílení dat o neobsazených pozicích). Na základě těchto informací by pak bylo možné navrhovat konkrétní opatření pro lepší zacílení vzdělávání. Školy by tak mohly lépe reflektovat situaci a potřeby na trhu práce a mohly by nabízet adekvátní, poptávkou požadované možnosti rekvalifikace, mohlo by se jednat např. o vytvoření kurzů či programů v rámci celoživotního vzdělávání.

Rozvoj dopravní infrastruktury

Primárním záměrem této oblasti je zajistit efektivní mobilitu obyvatel ve městě a jeho okolí. V současné době je ve městě poměrně vysoká intenzita dopravy, a to nejen na komunikacích páteřního komunikačního skeletu města, ale i na hlavních vnitroměstských tazích a komunikacích nižších tříd. Tento záměr by byl realizován zajištěním kapacitního a moderního napojení města na sousední regionální centra a Evropské dopravní sítě. Město by se proto mělo primárně zaměřit na dostavbu obchvatu dálnice D3 města České Budějovice a taktéž na síť páteřních komunikací nižších tříd, která by odvedla tranzitní dopravu z centra města a jeho blízkosti. Dokončení těchto komunikačních sítí následně vytvoří podmínky pro další rozvoj navazujících lokalit a taktéž lze předpokládat snížení výskytu dopravních nehod na těchto tazích, nehody jsou v současné době zapříčiněny zejména vyšší intenzitou dopravy. Za účelem dosažení plynulé dopravy ve městě se nabízí možnost podpory a propagování i jiných způsobů dopravy, než je individuální automobilová doprava. Jedná se o městskou hromadnou dopravu, sdílení kol či elektrokol a pěší chůzi. V tomto kontextu by bylo zapotřebí, aby město zajistilo kvalitní doplňkovou

infrastrukturu pro nemotorovou dopravu (kolostavy, informační a navigační systém či bezpečná úložiště kol), která by se nacházela ve vytipovaných klíčových lokalitách a na páteřních trasách značení. Dílčími oblastmi, na které by se město mělo soustředit, je navýšení kapacit parkovacích stání a vytvoření systému pro usměrnění dopravy ve městě, a to včetně navigačních systémů, které by řidiče navedly na volná parkovací místa.

Rozvoj výzkumného potenciálu města

Cílem této oblasti je využít výzkumného a vzdělávacího potenciálu akademie věd a vysokých škol. V návaznosti na tento cíl se jeví jako vhodné podpořit podnikavost (nejen studentů, ale i pracovníků výzkumných organizací či vysokých škol) především v oborech, které by byly navázány na výzkumný potenciál města. Jedná se především o oblast biologického výzkumu, a tak by mohlo dojít k rozvoji podnikání především v oblastech bioekonomiky či v užším slova smyslu v oblasti biotechnologií. Tímto by došlo ke zvýšení konkurenceschopnosti místní ekonomiky a k rozvoji podnikání ve městě. To by mohlo usnadnit růst firem a zároveň by motivovalo ke vzniku firem nových s vyšší přidanou hodnotou v podobě moderních oborů či moderních ekonomických aktivit. V současnosti nevyužitý potenciál vědecko-technického parku by tak do budoucna mohl plnit funkci podpory podnikání v určitých oborech, které by odpovídaly výzkumnému zaměření Akademie věd ČR a univerzit nacházejících se ve městě. Součástí tohoto směru by dále byly aktivity, které by propojovaly společnosti v kraji s výzkumnými organizacemi ve městě a které by zároveň motivovaly ke spolupráci.

Zvýšení atraktivity města

Ačkoliv lze nabídku kulturních, společenských a sportovních akcí ve městě považovat za dostatečnou, koná se zde pouze omezený počet akcí nadregionálního, národního a mezinárodního přesahu. Hlavním doporučením je vytvořit prostředí, které by do města lákalo nejen mladé a vzdělané lidi, ale i návštěvníky, kterým by byly poskytovány kvalitní a koordinované turistické služby. Město disponuje pestrou nabídkou kulturních, historických a přírodních zajímavostí, nicméně na základě dosažených zjištění bylo detekováno nedostatečné využití tohoto potenciálu. Nabízí se tedy možnost jej využít například pro rozvoj cestovního ruchu. Tím by došlo ke zvýšení ekonomického přínosu, ať

už by se jednalo o přilákání cílových skupin, u kterých lze předpokládat vyšší výdaje za nabízené služby, anebo o prodloužení pobytu návštěvníků. V tomto směru je třeba uvažovat o tématech, jako je zlepšení nabídky stálých atraktivit a zvýšení jejich přitažlivosti, vytváření nových či příležitostných akcí, které by byly důvodem přilákání a udržení návštěvníků po delší dobu. V souvislosti s konáním akcí ve městě by taktéž bylo vhodné se zaměřit na doprovodné a nekonkurující si aktivity v závislosti na charakteru cílových skupin, pro které by byly pořádány hlavní akce.

8 ZÁVĚR

Diplomová práce se zabývala analýzou sociálního a ekonomického rozvoje města České Budějovice, které jsou metropolí jižních Čech a přirozeným spádovým centrem regionu. Cílem této práce bylo zhodnotit rozvojový potenciál ve vybraných oblastech tohoto města a následně navrhnout rozvojové směry, které by odrážely zjištěný potenciál města a odpovídaly reálným potřebám.

Teoretická východiska poskytla vhled do problematiky regionální politiky a objasnila význam pojmů vztahujících se k této oblasti. Poznatky založené na odborné literatuře v rámci této části práce také seznamují čtenáře se sídelní strukturou České republiky, v neposlední řadě byla pozornost věnována samotnému postavení obce jakožto základního článku územní samosprávy. V empirické části práce byly zhodnoceny vybrané oblasti ovlivňující socioekonomický rozvoj města. Na konci každé kapitoly byla shrnuta stěžejní zjištění, která byla následně propojena s poznatky z dalších kapitol. Hlavními zdroji informací za účelem zpracování jednotlivých analýz byly především podklady, údaje a dokumenty z Českého statistického úřadu, Ministerstva práce a sociálních věcí, Magistrátu města České Budějovice a řady dalších institucí. Významným zdrojem byly taktéž polostandardizované rozhovory.

Na základě vypracované souhrnné SWOT analýzy byly navrženy následující oblasti pro budoucí rozvoj města:

Zacílení vzdělávání na potřeby trhu práce. Ve zkoumaném období byl na úřadu práce v Českých Budějovicích hlášen nižší počet dosažitelných uchazečů o zaměstnání než počet volných míst. Toto zjištění má negativní vliv na fungování firem, neboť je pro ně obtížné najít potřebné lidské zdroje na místním trhu práce. V rámci tohoto směru by proto bylo klíčové vytvořit systém, který by průběžně sledoval a vyhodnocoval situaci na místním trhu práce a na základě těchto informací by pak bylo možné navrhovat konkrétní opatření pro lepší zacílení vzdělávání.

Rozvoj dopravní infrastruktury. Město je díky své poloze a pozici v hospodářství kraje významným regionálním dopravním centrem, kterým prochází komunikace nadregionálního významu. Kvůli chybějící obchvatové komunikaci je však ve městě poměrně vysoká intenzita dopravy, a to jak na komunikacích páteřního skeletu města, tak i v rámci vnitroměstských tahů a komunikací zajišťujících propojení města s okolními

suburbánními celky. V neposlední řadě právě silniční doprava ovlivňuje významnou měrou kvalitu ovzduší na území města. Primárním záměrem v této oblasti je zajistit plynulou a efektivní mobilitu obyvatel města a jeho okolí.

Rozvoj výzkumného potenciálu města. České Budějovice disponují jedinečným potenciálem v oblasti biologického výzkumu. Účelem této oblasti je především tento potenciál plně využít, a to pro rozvoj podnikání v oblastech bioekonomiky či v užším smyslu v biotechnologiích.

Zvýšení atraktivity města. Hlavním doporučením v rámci této oblasti je vytvořit takové prostředí, které by do města lákalo nejen mladé a vzdělané lidi, ale i návštěvníky, kterým by byly poskytovány kvalitní a koordinované turistické služby. Cílem je tedy využití pestré nabídky zajímavostí, kterými město disponuje, a to například pro rozvoj cestovního ruchu. Tím by došlo ke zvýšení ekonomického přínosu, ať už by se jednalo o přilákání cílových skupin, u kterých lze předpokládat vyšší výdaje za nabízené služby, nebo o prodloužení pobytu návštěvníků.

Prostřednictvím souhrnné analýzy byly určeny silné a slabé stránky města a zároveň bylo poukázáno na rozvojové příležitosti a možná rizika. Identifikované poznatky o hlavních tendencích dosavadního rozvoje města České Budějovice a následné navržené vhodných oblastí pro budoucí rozvoj města mohou být zdrojem informací pro další rozvojové aktivity na tomto území.

9 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

9.1 Tištěné dokumenty

1. BALÍK, Stanislav. *Komunální politika*. Praha: Grada, 2009. Politologie (Grada), s. 250. ISBN 978-80-247-2908-4.
2. BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Praha: Karolinum, 2011, s. 342. ISBN 978-80-246-1974-3.
3. BLOTEVOGEL, H. H. (2000): Zur Konjunktur der Regiondiskurse, In: *Informatiunen zus Raumentwicklung*, sešit 9/10.
4. BRYCHTOVÁ, Šárka. *Úvod do regionalistiky*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006, s. 121. ISBN 80-719-4871-3.
5. ČMEJREK, Jaroslav a Radek KOPŘIVA. *Základy veřejné správy*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2007, s. 126. ISBN 978-80-213-1626-3.
6. ČMEJREK, Jaroslav, Václav BUBENÍČEK a Jan ČOPIK. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Praha: Grada, 2010. Politologie (Grada), s. 223. ISBN 978-80-247-3061-5.
7. HUDEČKOVÁ, Helena, Michal LOŠTÁK a Adéla ŠEVČÍKOVÁ. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2006, s. 189. ISBN 978-80-213-1413-9.
8. JÁČ, Ivan a kol. *Jedinečnost obce v regionu*. [Praha]: Professional Publishing, 2010, s. 203. ISBN 978-80-7431-038-6.
9. KADERÁBKOVÁ, Jaroslava a Jitka PEKOVÁ. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012, s. 297. ISBN 978-80-7357-910-4.
10. KADERÁBKOVÁ, Jaroslava, Pavel MATES a René WOKOUN. *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. 4. vyd. (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk 1. vyd.). Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, s. 447. ISBN 80-864-7380-5.
11. Kol. autorů *Úvod do regionálních věd a veřejné správy*. Edice Justis. Praha: IFEC, 2001, s. 264. ISBN: 80-86412-08-3.
12. KUČERA, Jaroslav a Ludvík BARAN. *České Budějovice*. Praha: Beta, 2005, s. 208. ISBN 80-730-6218-6.
13. KUKALOVÁ, Gabriela a Daniela PFEIFEROVÁ. *Místní finance v ČR*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2018, s. 152. ISBN 978-80-213-2850-1.
14. MAJEROVÁ, Věra a autorský kolektiv. *Český venkov 2008 - Proměny venkova: Venkovské regiony*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2009, s. 187. ISBN 978-80-213-1991-0.
15. MATES, Pavel, René WOKOUN a kolektiv. *Region. Malá encyklopedie regionalistiky a veřejné správy*. Praha: Prospektrum, 2001, s. 196. ISBN 80-7175-100-6.

16. NOVOTNÝ, Miroslav. *Encyklopedie Českých Budějovic*. 2. rozšířené vydání. České Budějovice: Statutární město České Budějovice, 2006, s. 672. ISBN 80-239-6706-1.
17. PAVEL, Jakub a kol. *České Budějovice: Počátky města*. Praha: Odeon, 1979, s. 234. I 244672.
18. PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, s. 375. ISBN 80-7261-086-4.
19. PEKOVÁ, J., PILNÝ, J., JETMAR, M. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, 3. přepracované vydání. Praha: ASPI, 2008, s. 712. ISBN 978-80-7357-351-5.
20. PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření obcí a rozpočet*. Praha: Codex Bohemia, 1997, s. 289. ISBN 80-859-6334-5.
21. PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů*. Praha: Grada, 2007, Finanční řízení, s. 280. ISBN 978-80-247-2097-5.
22. PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Finance (Grada), s. 280. ISBN 978-80-247-5608-0.
23. PROVAZNÍKOVÁ, Romana. *Místní finance*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006, s. 122. ISBN 80-719-4835-7.
24. SKOKAN, Karel. *Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji*. Ostrava: Repronis, 2004, s. 158. ISBN 80-7329-059-6.
25. WOKOUN, René a kol. *Regionální rozvoj: Východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008, s. 475. ISBN 978-80-7201-699-0.
26. WOKOUN, René, Pavel MATES, Jaroslava KADEŘÁBKOVÁ a kolektiv. *Základy regionálních věd a veřejné správy*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011, s. 474. Monografie (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-304-9.
27. *Znečištění ovzduší na území České republiky v roce 2019*. Praha: ČHMÚ, 2020, s. 202. ISBN 978-80-7653-009-6.

9.2 Elektronické dokumenty

1. Architekti Hruša & spol. ÚZEMNÍ PLÁN ČESKÉ BUDĚJOVICE [online]. Brno: Zastupitelstvo města České Budějovice, 2015, s. 214-215. [cit. 2021-02-24]. Dostupné z: https://www.c-budejovice.cz/cz/rozvoj-mesta/uzemni-plan/Documents/UP_CB/OOP.pdf
2. Databáze demografických údajů za obce ČR. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-01-31]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/137914987/cz0311.xlsx>
3. Dlouhodobý vývoj počtu obyvatel města a jeho částí. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2020 [cit. 2021-01-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11256/146964014/cb0413.pdf>
4. Dohoda o partnerství [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky – Národní orgán pro koordinaci, 2015 [cit. 2021-01-22]. ISBN 978-80-7538-009-8. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/dda4e489-df77-4be3-b09d-bb9fec5b6323/esi_fondy_v_kostce_isbn-web.pdf

5. Historie a památky. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-01-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11256/146961275/cb200201.pdf>
6. Historie čerpání fondů v ČR – minulé programová období [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky – Národní orgán pro koordinaci, 2015 [cit. 2021-01-22]. ISBN 978-80-7538-009-8. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/dda4e489-df77-4be3-b09d-bb9fec5b6323/esi_fondy_v_kostce_isbn-web.pdf
7. Charakteristika města. Český statistický úřad [online]. Praha: Český statistický úřad, 2020 [cit. 2021-01-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11256/146961275/cb200101.pdf>
8. Klasifikace CZ-NUTS a číselník OKRES_LAU. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-01-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/91605941/29002719p2.pdf>
9. Kultura a volný čas. České Budějovice [online]. České Budějovice [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: https://www.cbudejovice.cz/sites/default/files/obsah/Odbory/OKCR/Ostatni/kulturni_zarizeni_2018_ii.pdf
10. Měření emisí. Teplárna České Budějovice, a.s. [online]. České Budějovice: Teplárna České Budějovice [cit. 2021-02-27]. Dostupné z: <http://www.teplarna-cb.cz/ekologie/mereni-emisi/>
11. Město České Budějovice v číslech 2020. České Budějovice [online]. Český statistický úřad, 2011 [cit. 2021-03-04]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11256/146964014/cb0510.pdf>
12. Město České Budějovice v číslech 2020. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-01-27]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11256/146961275/cb200301.pdf>
13. Město České Budějovice v číslech 2020: Charakteristika města. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11256/146961275/cb200101.pdf>
14. Město České Budějovice v číslech 2020: Vývoj počtu obyvatel podle částí města a urbanistických obvodů. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-01-27]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11256/146964014/cb0415.pdf>
15. Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky. Strategie regionálního rozvoje České republiky [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2006 [cit. 2020-11-08]. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/4ec7a0e7-fb30-46c7-8a80-57152c06d60c/srr_dokument
16. Odbor Veřejné Správy, dozoru a kontroly. KONTROLA A DOZOR VÝKONU SAMOSTATNÉ A PŘENESENÉ PŮSOBNOSTI SVĚŘENÉ ORGÁNŮM ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ [online]. In. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2014 [cit. 2020-11-25]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/odk2/soubor/metodicke-doporuceni-ke-kontrola-a-dozoru-usc-pdf.aspx>
17. Oznámení SEA pro Strategický plán udržitelné městské mobility České Budějovice. Cenia [online]. AF-CITYPLAN, 2018 [cit. 2021-02-27]. Dostupné

- z: https://portal.cenia.cz/eiasea/download/U0VBX0pIQzAyM0tfb3puYW1lbmlfMzE3NjI1NDgyMjI5MDUxODIwOC5wZGY/JHC023K_oznameni.pdf
18. PAMÁTKOVÉ OBJEKTY 2019. STATISTIKA KULTURY České republiky [online]. Národní informační a poradenské středisko pro kulturu [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: https://www.statistikakultury.cz/wp-content/uploads/2020/12/Statistika_2019_PAMATKY.pdf
 19. Plán prevence kriminality města České Budějovice na rok 2020–2021. České Budějovice [online]. Městská policie České Budějovice [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: https://mpolicie.cbudejovice.cz/sites/default/files/obsah/Soubory_PDF/Statistiky/plan_prevence_kriminality_cb_2020-2021_002.pdf
 20. POSTRÁNECKÝ, Josef. Urbanismus a územní rozvoj [online]. XIII. 2010 [cit. 2020-11-07]. ISSN 1212-0855. Dostupné z: https://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2010/2010-05/03_regionalni.pdf
 21. Program rozvoje Jihočeského kraje na období 2021-2027. Jihočeský kraj [online]. Praha: BDO Advisory, 2019 [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://www.kraj-jihocesky.cz/sites/default/files/inline-files/Program%20rozvoje%20Jiho%20C4%20Desk%C3%A9ho%20kraje%20na%20obdob%C3%AD%202021-2027.pdf>
 22. Rozbor činnosti a hospodaření za 2017. Jihočeské divadlo, p.o. [online]. České Budějovice: Jihočeské divadlo [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: https://img.jihoceskedivadlo.cz/download/pdf_151861778310.pdf
 23. Rozvojový plán sociálních služeb České Budějovice 2013-2018. Rozvojový plán sociálních služeb České Budějovice [online]. [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: http://rpss.c-budejovice.cz/sites/default/files/obsah/frontpage/soubory/rpsscb_2012-2018_final.pdf
 24. SSR21+. Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ [online]. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2020 [cit. 2020-10-31]. Dostupné z: <https://mmr.cz/getmedia/58c57a22-202d-4374-af5d-cbd8f9454adb/SRR21.pdf>
 25. Trh práce. Český statistický úřad [online]. 2021 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11256/146961275/cb200802.pdf>
 26. Vzdělávání, kulturní a sportovní zařízení: Mateřské školy. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2020 [cit. 2021-03-05]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11256/146961275/cb200902.pdf>
 27. Vzdělávání, kulturní a sportovní zařízení: Studenti a absolventi vysokých škol se sídlem ve městě. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2020 [cit. 2021-03-05]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11256/146961275/cb200905.pdf>
 28. Vzdělávání, kulturní a sportovní zařízení: Základní školy. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2020 [cit. 2021-03-05]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11256/146961275/cb200901.pdf>
 29. Vzdělávání, kulturní a sportovní zařízení: Základní školy. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2020 [cit. 2021-03-05]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11256/146961275/cb200903.pdf>

30. Základní sídelní jednotky ve městě České Budějovice. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2020 [cit. 2021-01-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11256/146961275/cb20m0301.png>
31. Závěrečná zpráva. Evaluace efektů a přínosu Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Jihozápad pro kvalitu dopravy v Jihočeském kraji [online]. Cassia Development and Consulting, 2015, s. 105. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <http://www.rr-jihozapad.cz/dokumenty/rop-jihozapad/Evaluace-efekt-a-pnosu-ROP-NUTS-II-Jihozpad-pro-kvalitu-dopravy-v-Jihoeskm-a-Plzeskm-kraji.pdf>
32. Znečištění ovzduší na území České republiky v roce 2019 [online]. Český hydrometeorologický ústav, 2019 [cit. 2021-02-27]. Dostupné z: https://www.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/isko/grafroc/19groc/gr19cz/05_4_index_kvality_v2.pdf
33. Životní prostředí. Integrovaný plán rozvoje území České Budějovice [online]. České Budějovice: KP projekt s.r.o., Magistrát města České Budějovice, 2018, s. 64-65, [cit. 2021-02-28]. Dostupné z: https://www.c-budejovice.cz/sites/default/files/obsah/Odbory/ORVZ/IPRU/Strategie/strat_cb_ve_zneni_dod_c_6_.pdf

9.3 Internetové zdroje

1. Evropské strukturální a investiční fondy (ESI fondy, ESIF). DotaceEU.cz [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2020 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: [https://www.dotaceeu.cz/cs/ostatni/dulezite/slovník-pojmu/e/evropske-strukturalni-a-investicni-fondy-\(esi-fondy\)](https://www.dotaceeu.cz/cs/ostatni/dulezite/slovník-pojmu/e/evropske-strukturalni-a-investicni-fondy-(esi-fondy))
2. Aktuální stav přípravy a realizace dálnice D3/R3. České Budějovice [online]. České Budějovice: Statutární město České Budějovice [cit. 2021-02-21]. Dostupné z: <https://www.c-budejovice.cz/aktualni-stav-pripravy-realizace-dalnice-d3r3>
3. Biologické centrum. Biologické centrum Akademie věd ČR, v.v.i. [online]. Arakis, 2021 [cit. 2021-03-07]. Dostupné z: <https://www.bc.cas.cz/cz/o-nas/#anchor>
4. Celostátní sčítání dopravy 2010 a 2016. Ředitelství silnic a dálnic ČR [online]. Ředitelství silnic a dálnic ČR, 2016 [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <http://scitani2016.rsd.cz/pages/map/default.aspx>, <http://scitani2010.rsd.cz/pages/map/default.aspx>
5. Cíl Evropská územní spolupráce 2014-2020. Ministerstvo životního prostředí [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 2020 [cit. 2020-11-01]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/cil_evropska_uzemni_spoluprace
6. Cyklostezky. České Budějovice [online]. Statutární město České Budějovice [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: <https://www.c-budejovice.cz/cyklostezky>
7. Části města. Encyklopedie Českých Budějovic [online]. NEBE, 2021 [cit. 2021-01-30]. Dostupné z: <http://encyklopedie.c-budejovice.cz/clanek/casti-mesta>
8. České Budějovice. Sdružení historických sídel Čech, Moravy a Slezska [online]. Praha: Public4u, 2021 [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: <https://www.historickasidla.cz/dr-cs/45-ceske-budejovice.html>
9. Česko – NUTS. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2018 [cit. 2021-01-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cz-nuts2>

10. ČR a EU – regionální politika. Euroskop.cz [online]. Vláda České republiky, 2020 [cit. 2020-11-07]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9103/sekce/cr-a-eu---regionalni-politika/>
11. Databáze demografických údajů za obce ČR: Územní změny, počty obyvatel, narození, zemřelí, stěhování (1971-2019). Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-01-31]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr>
12. Dokončení Vltavské vodní cesty České Budějovice – Týn nad Vltavou. Ředitelství vodních cest České republiky [online]. CTECH, 2014 [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <http://www.rvccr.cz/strategicke-zamery-a-stavby/dokonceni-vltavske-vodni-cesty-ceske-budejovice-ty-n-vltavou>
13. Ekonomické subjekty podle počtu zaměstnanců v obcích vybraného SO ORP. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2021 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz>
14. Ekonomické subjekty podle převažující činnosti CZ-NACE v obcích vybraného SO ORP. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2021 [cit. 2021-02-06]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz>
15. European Maritime and Fisheries Fund. European Commission [online]. Evropská komise [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/emff/>
16. Euroregiony. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2020 [cit. 2021-01-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xc/euroregiony>
17. Evropské strukturální a investiční fondy. Evropská komise [online]. Evropská komise [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/funding-opportunities/funding-programmes/overview-funding-programmes/european-structural-and-investment-funds_cs
18. Evropský fond pro regionální rozvoj. European Commission [online]. Belgie [cit. 2020-10-31]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/funding/erdf/
19. Evropský sociální fond. Evropská unie, Evropský sociální fond, Operační program zaměstnanost [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR [cit. 2020-10-31]. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/programy/evropsky-socialni-fond>
20. Finanční odbor. Statutární město České Budějovice [online]. České Budějovice: Statutární město České Budějovice [cit. 2021-02-13]. Dostupné z: <https://www.cbudejovice.cz/de/node/161262>
21. Historie města. České Budějovice [online]. České Budějovice: Město České Budějovice, 2021 [cit. 2021-01-23]. Dostupné z: <https://www.budejce.cz/o-meste/historie-a-soucasnost>
22. Charakteristika města. Český statistický úřad [online]. Praha: Český statistický úřad, 2020 [cit. 2021-01-30]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xc/charakteristika-mesta-2016>
23. Charity v českobudějovické diecézi. Diecézní charita České Budějovice [online]. České Budějovice: Charita Česká republika, 2021 [cit. 2021-02-18]. Dostupné z: <https://www.dchcb.cz/o-charite/odkazy/nase-charity/>
24. Index kriminality. Mapa kriminality [online]. Otevřená společnost [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://www.mapakriminality.cz>

25. IRZ. Integrovaný registr znečišťování [online]. Ministerstvo životního prostředí, CENIA, 2019 [cit. 2021-02-27]. Dostupné z: <https://portal.cenia.cz/irz/unikyPrenosy.jsp>
26. KLASIFIKACE JEDNOTEK NUTS. Národní ústav pro vzdělávání [online]. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2020 [cit. 2020-11-07]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/klasifikace-jednotek-nuts>
27. Koridor MHD. Dopravní podnik města České Budějovice [online]. České Budějovice: Dopravní podnik města České Budějovice, 2021 [cit. 2021-02-24]. Dostupné z: <https://www.dpmcb.cz/cestovani-mhd/koridor-mhd.html>
28. Letiště České Budějovice. České Budějovice [online]. Statutární město České Budějovice [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://www.c-budejovice.cz/letiste>
29. LIDÉ A SPOLEČNOST. Sčítání lidu, domů a bytů 2011 - Jihočeský kraj – analýza výsledků [online]. České Budějovice: Český statistický úřad, 2013, s. 56. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20533808/31413513.pdf/5f13af6b-f828-4641-94a0-c554f0e407b2?version=1.0>
30. MALÁČOVÁ, Jana. Twitter [online]. Twitter, 2021 [cit. 2021-03-13]. Dostupné z: <https://twitter.com/JMalacova/status/1357618172556414976>
31. Mapa sociálně vyloučených lokalit v ČR. Evropská unie, Evropský sociální fond, Operační program Zaměstnanost [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR [cit. 2021-02-18]. Dostupné z: https://www.esfcr.cz/mapa-svl-2015/www/index2f08.html?page=iframe_orp
32. Mapa tratí. Správa železnic [online]. Správa železnic, státní organizace [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://www.spravazeleznic.cz/documents/50004227/115401801/mapa-trati.pdf/037dca7a-8203-4145-b0b6-8c308d1b1902>
33. Měsíční nezaměstnanost – vývoj na trhu práce pro vybrané kraje a ČR. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2021 [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: <https://data.mpsv.cz>
34. Město České Budějovice v číslech 2020. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-01-31]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xc/mesto-ceske-budejovice-v-cislech>
35. Městská správa. Encyklopedie Českých Budějovic [online]. České Budějovice: NEBE, 1998—2017 [cit. 2021-01-27]. Dostupné z: <http://encyklopedie.c-budejovice.cz/clanek/mestska-sprava>
36. Nezaměstnanost absolventů. Informační systém Infoabsolvent [online]. Národní pedagogický institut České republiky [cit. 2021-03-06]. Dostupné z: <https://infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/5-1-04/Nezamestnanost-absolventu/12>
37. Nezaměstnanost v Česku stoupla na čtyři procenta. IRozhlas [online]. Praha: Český rozhlas, 2021 [cit. 2021-03-13]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/nezamestnanost_2101081031_oro
38. Nezaměstnanost v obcích od března 2014. Ministerstvo práce a sociálních věcí [online]. Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2021 [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: <https://data.mpsv.cz>
39. Nezaměstnanost v obcích. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2021 [cit. 2021-02-08]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz>

40. Nouzový stav a mimořádná opatření – co aktuálně platí. Vláda České republiky [online]. Vláda České republiky, 2021 [cit. 2021-03-10]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/vyhlaseni-nouzoveho-stavu-180234/>
41. NUTS. DotaceEU.cz [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky, 2020 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/ostatni/dulezite/slovník-pojmu/n/nuts>
42. NUTS. Portál územního plánování [online]. Ústav územního rozvoje, 2020 [cit. 2020-11-07]. Dostupné z: <https://portal.ur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/nuts.asp>
43. Obyvatelstvo. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-01-31]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xc/3-obyvatelstvo-2016>
44. Okres dle statistické klasifikace NUTS, LAU. Český statistický úřad [online]. Praha: Český statistický úřad, 2016 [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/rso/okres-dle-statisticke-klasifikace-nuts-lau>
45. Parkovací zóny – 3. etapa. Statutární město České Budějovice [online]. České Budějovice: Statutární město České Budějovice, 2021 [cit. 2021-02-24]. Dostupné z: <https://www.c-budejovice.cz/parkovaci-zony-3-etapa-verejne-projednani>
46. Partnerská města. České Budějovice [online]. České Budějovice: Statutární město České Budějovice [cit. 2021-01-29]. Dostupné z: <https://www.c-budejovice.cz/partnerska-mesta>
47. Patříme mezi největší zdravotnická zařízení v ČR. Nemocnice České Budějovice a.s. [online]. České Budějovice [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <http://www.nemcb.cz/prakticke-informace/nase-nemocnice/>
48. Plán sociálních služeb České Budějovice. České Budějovice [online]. Statutární město České Budějovice [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <http://rpss.c-budejovice.cz/rpss-cb-2013-2018>
49. Podle analytiků může nezaměstnanost stoupnout až k 6 procentům. České noviny [online]. Česká tisková kancelář, 2021 [cit. 2021-03-13]. Dostupné z: https://www.ceskenoviny.cz/index_view.php?id=1992192
50. Podnikatelské subjekty podle právní formy. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2021 [cit. 2021-02-07]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz>
51. Priority na rok 2014–2020. Evropská komise [online]. 2020 [cit. 2020-11-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/policy/how/priorities
52. Prostor pro vaše nápady a inovace. Jihočeský vědeckotechnický park České Budějovice [online]. České Budějovice: Jihočeský vědeckotechnický park [cit. 2021-03-07]. Dostupné z: <http://www.jvtp.cz/o-nas/o-spolecnosti.html>
53. Přímé zahraniční investice. Česká Národní Banka [online]. Praha: ČNB, 2021 [cit. 2021-02-11]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/statistika/platebni_bilance_stat/publikace_pb/pzi/
54. Regionální politika 2014-2020. Euroskop.cz [online]. Praha: Vláda České republiky, 2020 [cit. 2020-11-01]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9197/sekce/regionalni-politika-2014-2020/>
55. Regionální rozvoj a politika soudržnosti po roce 2020. Evropská komise [online]. 2020 [cit. 2020-11-01]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/MEMO_18_3866

56. Rural Development. European Commission [online]. Evropská komise [cit. 2021-01-22]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/rural-development>
57. Sčítání lidu, domů a bytů. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-02-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/sldb/domov>
58. Sport ve městě. České Budějovice [online]. Statutární město České Budějovice [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: <https://www.c-budejovice.cz/sport-ve-meste>
59. Správní členění (systém NUTS). Euroskop.cz [online]. Euroskop, 2020 [cit. 2020-11-07]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8642/sekce/spravni-cleneni-system-nuts/>
60. Statistika: Návštěvnost kraje se v roce 2020 výrazně snížila. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2021 [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/xc/navstevnost-kraje-se-v-roce-2020-snizila>
61. STRATEGICKÝ PLÁN MĚSTA ČESKÉ BUDĚJOVICE 2017–2027. České Budějovice [online]. České Budějovice: Cassia Development & Consulting, 2016 [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <http://www.spcb2017.cz/vystupy/>
62. Strategie teplárny pro konec uhlí v Budějovicích. Občané pro Budějovice [online]. České Budějovice, 2018 [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <https://www.obcaneprobudejovice.cz/nezarazene/strategie-teplarny-pro-konec-uhli-v-budejovicich/>
63. Trestné činy. Mapa kriminality [online]. Otevřená společnost [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <https://www.mapakriminality.cz>
64. Veřejná databáze. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-02-13]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz>
65. Veřejná databáze. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2021 [cit. 2021-03-11]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=UD-1615385394534&verze=-1&f=TABULKA&z=T&uIdent=-413298>
66. Veřejná databáze: Bytová výstavba v obcích Jihočeského kraje v roce 2019. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-02-13]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>
67. Veřejná databáze: Hosté a přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-03-05]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz>
68. Veřejná databáze: Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-03-05]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz>
69. Veřejná databáze: Obce s nejvyšším počtem dokončených bytů a nejvyšší intenzitou bytové výstavby v Jihočeském kraji v roce 2019. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-02-13]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>
70. Veřejná databáze: Zařízení sociálních služeb v obcích vybraného SO ORP. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-02-13]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz>

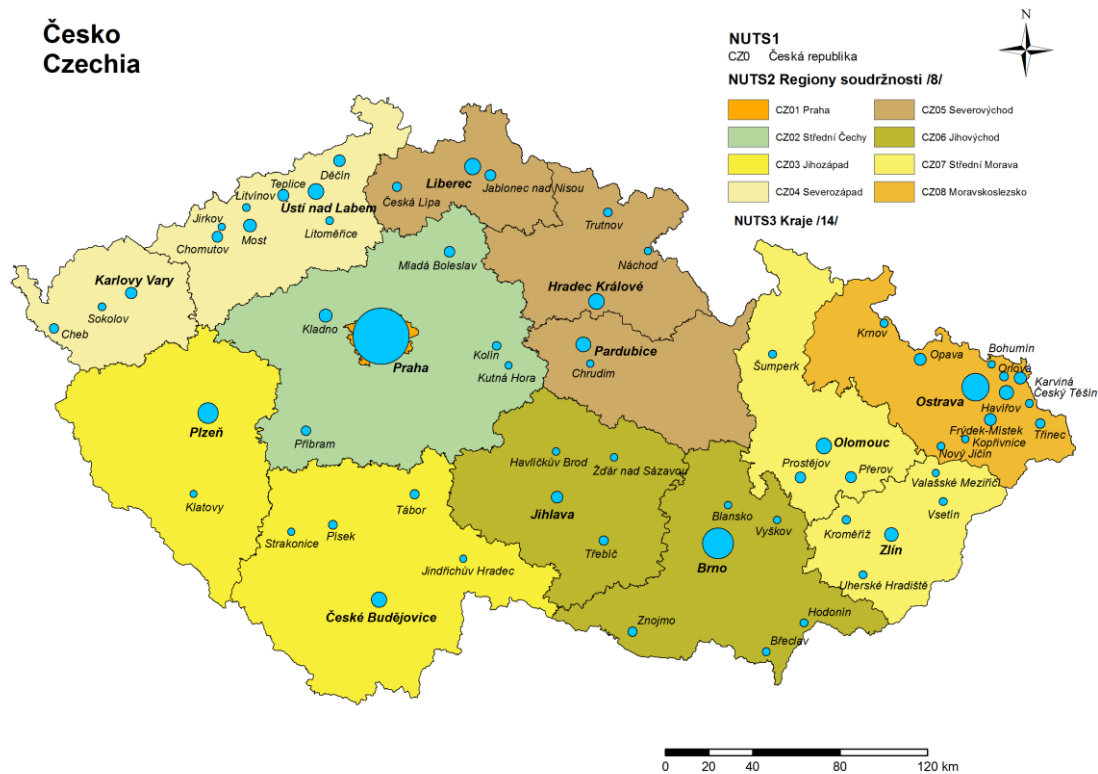
71. Výroční zpráva 2019. Diecézní charita České Budějovice [online]. České Budějovice: Diecézní charita České Budějovice, 2019 [cit. 2021-02-18]. Dostupné z: <https://www.dchcb.cz/res/archive/054/006368.pdf?seek=1593441780>
72. Výroční zprávy Nemocnice České Budějovice, a.s. 2015-2019. Nemocnice České Budějovice a.s. [online]. Nemocnice České Budějovice [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <http://www.nemcb.cz/vyrocní-zpravy-2/>
73. Vývoj počtu nehod. Dopravní nehody ČR [online]. Centrum dopravního výzkumu, v.v.i., Policie ČR, 2021 [cit. 2021-02-24]. Dostupné z: <https://nehody.cdv.cz/statistics.php>
74. Záchytná a kapacitní parkoviště. Parkování v Českých Budějovicích [online]. Dopravní podnik města České Budějovice, 2021 [cit. 2021-02-24]. Dostupné z: <http://www.parkovanicb.cz/kratkodobe-parkovani/zachytna-parkoviste>
75. Zprávy o činnosti městské policie 2015-2019. MĚSTSKÁ POLICIE ČESKÉ BUDĚJOVICE [online]. Městská policie České Budějovice [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: <http://mpolicie.c-budejovice.cz/statistiky-cinnosti>

9.4 Právní předpisy

1. Zákon č. 248/2000 Sb. Zákon o podpoře regionálního rozvoje, v platném znění. Sbírka zákonů České republiky [online]. 2000. [cit. 2020-10-31]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?o=3&T=470>
2. Zákon č. 114/1992 Sb. Zákon České národní rady o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Sbírka zákonů České republiky [online]. 1992. [cit. 2021-02-24]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=114&r=1992>
3. Zákon č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích, v platném znění. Sbírka zákonů České republiky [online]. 2000. [cit. 2020-10-31]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?o=3&T=422>
4. Zákon č. 2/1969 Sb. Zákon České národní rady o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České socialistické republiky, v platném znění. Sbírka zákonů České republiky [online]. 1969. [cit. 2020-10-31]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=2&r=1969>

10 PŘÍLOHY

Příloha 1 - Přehled jednotek NUTS v klasifikaci CZ-NUTS

Zdroj: ČSÚ – NUTS, 2018²⁰⁴

²⁰⁴ Česko – NUTS. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2018 [cit. 2021-01-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cz-nuts2>

Příloha 2 - Základní sídelní jednotky – město České Budějovice

Zdroj: ČSÚ, 2020²⁰⁵

²⁰⁵ Základní sídelní jednotky ve městě České Budějovice. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad, 2020 [cit. 2021-01-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11256/146961275/cb20m0301.png>

Příloha 3 - Pohyb obyvatelstva ve městě České Budějovice v letech 1971-2019

Rok	Narození	Zemřelí	Přistě- hováli	Vystě- hováli	Prírůstek přirozený	Prírůstek migrační	Prírůstek celkový	Počet obyvatel k 31.12.
1971	1 163	887	1 849	1 374	276	475	751	78 108
1972	1 212	971	1 751	1 129	241	622	863	78 971
1973	1 463	1 018	1 866	1 267	445	599	1 044	80 015
1974	1 458	952	1 466	1 292	506	174	680	80 695
1975	1 454	951	2 637	1 401	503	1 236	1 739	82 434
1976	1 529	982	2 587	1 417	547	1 170	1 717	84 549
1977	1 443	975	2 469	1 425	468	1 044	1 512	86 061
1978	1 603	887	2 449	1 314	716	1 135	1 851	87 912
1979	1 442	961	2 315	1 457	481	858	1 339	89 251
1980	1 356	1 058	2 725	1 460	298	1 265	1 563	91 095
1981	1 289	997	1 728	1 432	292	296	588	91 224
1982	1 171	967	1 882	1 640	204	242	446	91 670
1983	1 208	1 075	2 427	1 384	133	1 043	1 176	92 846
1984	1 275	1 102	1 975	1 345	173	630	803	93 649
1985	1 230	1 123	1 773	1 307	107	466	573	94 489
1986	1 250	1 144	2 468	1 580	106	888	994	95 483
1987	1 296	1 020	2 250	1 429	276	821	1 097	96 580
1988	1 219	1 044	2 137	1 501	175	636	811	97 391
1989	1 287	1 083	2 760	1 543	204	1 217	1 421	98 812
1990	1 326	1 094	2 730	1 760	232	970	1 202	100 014
1991	1 282	860	2 674	1 678	422	996	1 418	98 274
1992	1 229	871	2 128	1 692	358	436	794	99 068
1993	1 098	825	1 891	1 624	273	267	540	99 608
1994	977	854	1 500	1 438	123	62	185	99 793
1995	901	927	1 445	1 504	-26	-59	-85	99 708
1996	780	845	1 314	1 364	-65	-50	-115	99 593
1997	846	855	1 441	1 477	-9	-36	-45	99 548
1998	846	832	1 293	1 508	14	-215	-201	99 347
1999	809	854	1 262	1 637	-45	-375	-420	98 926
2000	893	818	1 000	1 815	75	-815	-740	98 186
2001	818	856	1 426	2 219	-38	-793	-831	96 742
2002	848	820	1 682	2 466	28	-784	-756	95 986
2003	838	895	1 824	2 508	-57	-684	-741	95 245
2004	871	858	1 939	2 575	13	-636	-623	94 622
2005	941	893	2 334	2 351	48	-17	31	94 653
2006	989	895	2 449	2 449	94	-	94	94 747
2007	1 054	870	2 590	2 450	184	140	324	95 071
2008	1 139	903	2 234	2 605	236	-371	-135	94 936
2009	1 095	910	2 072	2 328	185	-256	-71	94 865
2010	1 136	924	1 936	2 259	212	-323	-111	94 754
2011	999	925	1 974	2 067	74	-93	-19	93 620
2012	1 071	1 021	1 991	2 194	50	-203	-153	93 467
2013	982	964	2 107	2 339	18	-232	-214	93 253
2014	1 009	930	2 293	2 340	79	-47	32	93 285
2015	1 077	1 023	2 502	2 328	54	174	228	93 513
2016	1 078	993	2 430	2 558	85	-128	-43	93 470
2017	1 024	1 042	2 882	2 471	-18	411	393	93 863
2018	1 071	1 004	2 701	2 617	67	84	151	94 014
2019	1 048	1 090	3 102	2 611	-42	491	449	94 463

Pozn. pomlčka (ležatá čárka) na místě značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování²⁰⁶

²⁰⁶ Databáze demografických údajů za obce ČR: Územní změny, počty obyvatel, narození, zemřelí, stěhování (1971-2019). *Český statistický úřad* [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-01-31]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demograficky-udaju-za-obce-cr>

Příloha 4 - Průměrný věk obyvatelstva – České Budějovice, Jihočeský kraj a Česká republika, 2010-2019

Rok	Průměrný věk								
	České Budějovice			Jihočeský kraj			Česká republika		
	Ženy	Muži	Celkem	Ženy	Muži	Celkem	Ženy	Muži	Celkem
2000	-	-	38,7	39,8	37,0	38,4	40,3	37,1	38,8
2001	40,5	37,7	39,1	40,1	37,2	38,7	40,5	37,4	39,0
2002	40,9	38,1	39,6	40,4	37,6	39,0	40,8	37,7	39,3
2003	41,3	38,4	39,9	40,6	37,9	39,3	41,0	37,9	39,5
2004	41,7	38,8	40,3	40,9	38,2	39,5	41,3	38,2	39,8
2005	42,0	39,0	40,6	41,1	38,4	39,8	41,5	38,4	39,9
2006	42,2	39,3	40,8	41,4	38,7	40,1	41,7	38,6	40,2
2007	42,4	39,5	41,0	41,6	38,9	40,3	41,8	38,8	40,3
2008	42,6	39,7	41,2	41,8	39,1	40,5	42,0	38,9	40,5
2009	42,8	39,9	41,4	41,9	39,3	40,7	42,1	39,1	40,6
2010	43,1	40,1	41,6	42,2	39,6	40,9	42,3	39,3	40,8
2011	43,3	40,3	41,9	42,4	39,9	41,2	42,5	39,6	41,1
2012	43,6	40,5	42,1	42,7	40,1	41,4	42,7	39,8	41,3
2013	-	-	42,3	42,9	40,3	41,6	42,9	40,0	41,5
2014	-	-	42,5	43,1	40,6	41,9	43,1	40,2	41,7
2015	44,1	40,9	42,6	43,3	40,8	42,1	43,3	40,4	41,9
2016	44,3	41,0	42,7	43,6	41,0	42,3	43,4	40,6	42,0
2017	44,4	41,1	42,8	43,7	41,2	42,5	43,6	40,8	42,2
2018	44,5	41,3	43,0	43,9	41,4	42,7	43,7	40,9	42,3
2019	44,6	44,6	43,1	44,1	41,5	42,8	43,9	41,1	42,5

Pozn. pomlčka (ležatá čárka) na místě značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.

Zdroj: ČSÚ, stav k 31.12., vlastní zpracování²⁰⁷

²⁰⁷ Veřejná databáze. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>

Příloha 5 - Vývoj obyvatel města dle pohlaví – České Budějovice a Česká republika, 2000-2019

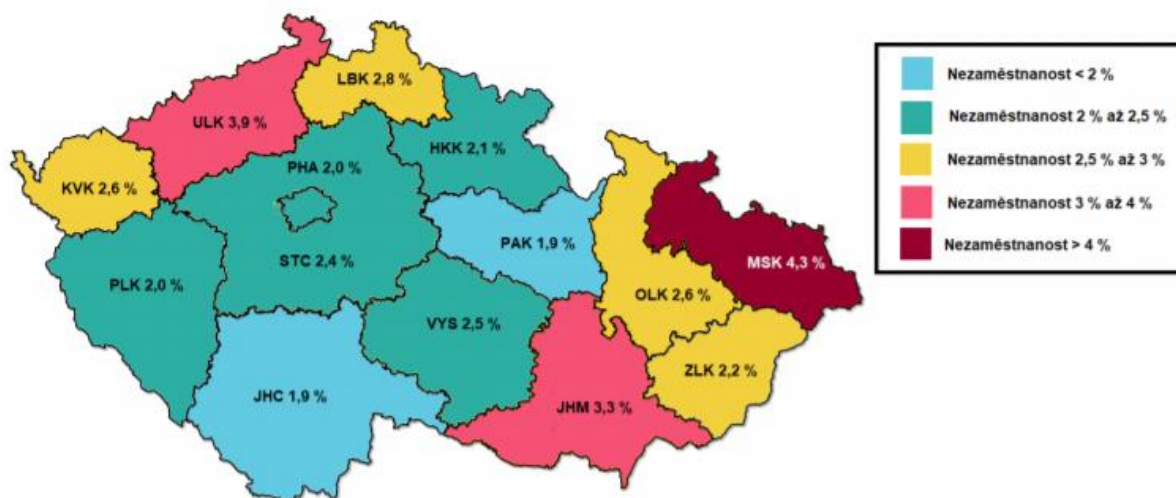
Rok	České Budějovice			Česká republika		
	Ženy	Muži	Celkem	Ženy	Muži	Celkem
2000	50 960	47 673	98 633	5 273 177	4 999 326	10 272 503
2001	50 276	46 929	97 205	5 245 241	4 978 951	10 224 192
2002	49 923	46 399	96 322	5 236 176	4 964 598	10 200 774
2003	-	-	-	5 233 462	4 968 189	10 201 651
2004	49 262	45 683	94 945	5 242 653	4 991 439	10 234 092
2005	49 068	45 567	94 635	5 235 193	4 971 730	10 206 923
2006	48 977	45 676	94 653	5 253 606	5 013 040	10 266 646
2007	49 054	45 871	94 925	5 274 588	5 048 101	10 322 689
2008	49 215	45 819	95 034	5 316 360	5 113 332	10 429 692
2009	49 218	45 688	94 906	5 340 983	5 150 509	10 491 492
2010	49 175	45 575	94 750	5 356 465	5 160 782	10 517 247
2011	48 730	44 829	93 559	5 343 663	5 153 009	10 496 672
2012	48 800	44 723	93 523	5 348 373	5 160 913	10 509 286
2013	48 686	44 605	93 291	5 349 102	5 161 617	10 510 719
2014	48 655	44 520	93 175	5 355 637	5 169 146	10 524 783
2015	48 864	44 552	93 416	5 362 700	5 180 242	10 542 942
2016	48 856	44 647	93 503	5 372 272	5 193 012	10 565 284
2017	48 897	44 696	93 593	5 381 951	5 207 575	10 589 526
2018	49 045	44 939	93 984	5 396 057	5 230 373	10 626 430
2019	49 045	45 088	94 133	5 412 460	5 256 864	10 669 324

Pozn. pomlčka (ležatá čárka) na místě značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.

Zdroj: ČSÚ, stav k 1.7., vlastní zpracování²⁰⁸

²⁰⁸ Veřejná databáze. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-02-03]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>

Příloha 6 - Míra nezaměstnanosti v krajském srovnání, 2019

Zdroj: Jihočeský kraj, stav k 1.7.²⁰⁹

²⁰⁹ Program rozvoje Jihočeského kraje na období 2021-2027. Jihočeský kraj [online]. Praha: BDO Advisory, 2019 [cit. 2021-02-12]. Dostupné z: <https://www.kraj-jihocesky.cz/sites/default/files/inline-files/Program%20rozvoje%20Jiho%C4%8Desk%C3%A9ho%20kraje%20na%20obdob%C3%AD%202021-2027.pdf>

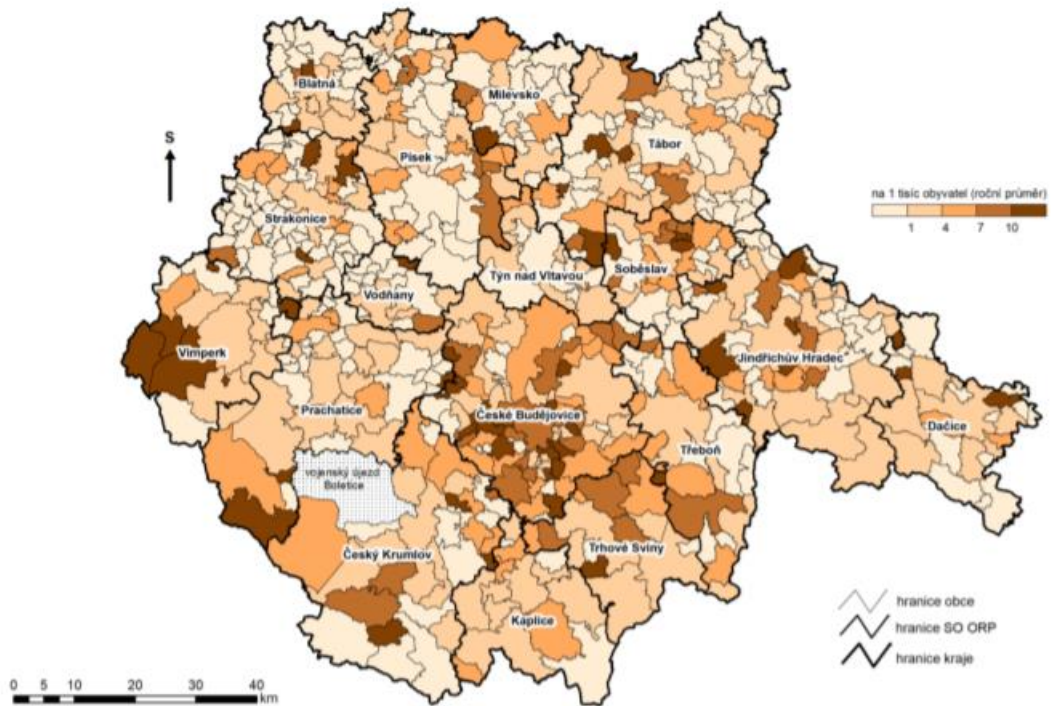
Příloha 7 - Obce s nejvyšším počtem dokončených bytů v Jihočeském kraji v roce 2019

Kraj, obec	SO ORP	Dokončené byty	
		celkem	na 1 tisíc obyvatel
Jihočeský kraj	x	2 229	3,47
České Budějovice	České Budějovice	709	7,53
Strakonice	Strakonice	75	3,30
Srubec	České Budějovice	44	16,49
Jindřichův Hradec	Jindřichův Hradec	40	1,87
Planá nad Lužnicí	Tábor	37	8,69
Třeboň	Třeboň	33	3,99
Borovany	Trhové Sviny	31	7,43
Sezimovo Ústí	Tábor	31	4,29
Suchdol nad Lužnicí	Třeboň	30	8,51
Hluboká nad Vltavou	České Budějovice	29	5,36
Tábor	Tábor	29	0,84
Kvilda	Vimperk	27	187,50
Kaplice	Kaplice	27	3,73
Staré Hodějovice	České Budějovice	25	19,75
Dubné	České Budějovice	23	14,35
Včelná	České Budějovice	21	9,49

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování²¹⁰

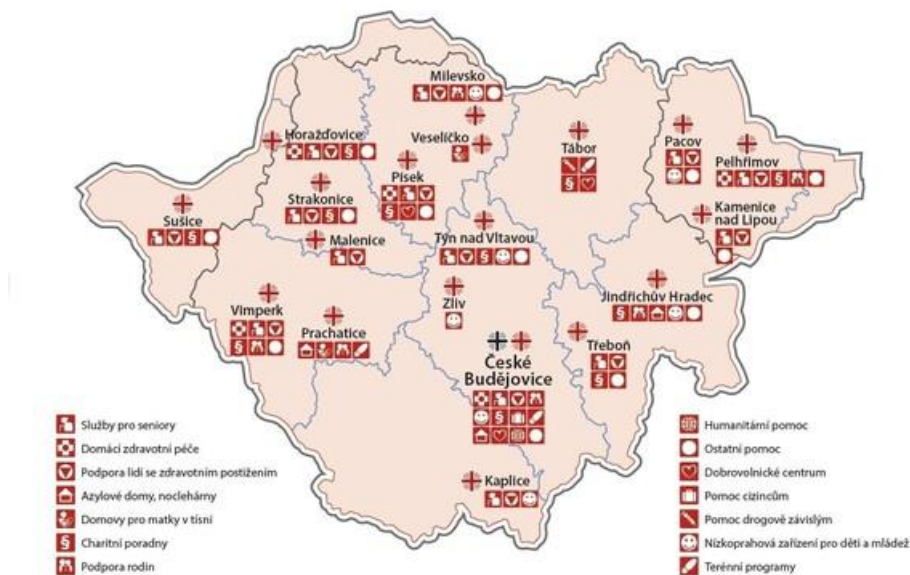
²¹⁰ Veřejná databáze: Obce s nejvyšším počtem dokončených bytů a nejvyšší intenzitou bytové výstavby v Jihočeském kraji v roce 2019. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-02-13]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>

Příloha 8 - Intenzita bytové výstavby a dokončené byty v obcích Jihočeského kraje 2015-2019

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování²¹¹

Příloha 9 - Přehled charit v českobudějovické diecézi

Zdroj: Diecézní charita České Budějovice²¹²

²¹¹ Veřejná databáze: Bytová výstavba v obcích Jihočeského kraje v roce 2019. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-02-13]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>

Příloha 10 - Otázky pro rozhovor s Ing. Miloslavem Jochmannem, podnikatelem a majitelem realitní kanceláře JOCHMANN reality s.r.o., České Budějovice, 2021

- 1) Je dle Vašeho názoru na území města dostatek možností k bydlení?
- 2) Jakým způsobem se vyvíjí ceny nemovitostí na území města České Budějovice?
- 3) V roce 2019 bylo na území města dokončeno nejvíce bytů od roku 2000, v čem spatřujete příčinu nárůstu této bytové výstavby?
- 4) Jak ovlivnila pandemie covid-19 realitní trh v Českých Budějovicích a jeho okolí?
- 5) Preferují lidé bydlení v suburbii města nebo dávají přednost možnosti bydlení přímo ve městě?
- 6) Podporuje město nějakým způsobem zvelebení bytového a domovního fondu?
- 7) Spatřujete na území města nějaký nevyužití potenciál v oblasti bydlení?
- 8) Jak hodnotíte kvalitu života ve městě v oblasti bydlení?

Příloha 11 - Otázky pro rozhovor s Eliškou Dušákovou, zaměstnankyní Diecézní Charity České Budějovice, 2021

- 1) Na jakém principu funguje Diecézní charita České Budějovice a jaké je poslání a cíl této charity?
- 2) Jaké služby jsou lidem ve městě poskytovány a které služby jsou obyvateli města nejvíce využívány?
- 3) Odpovídají kapacity služeb charity současné poptávce? Pokud ne, zvažujete rozšíření těchto kapacit, popřípadě služeb?
- 4) V Českých Budějovicích lze pozorovat trend postupného stárnutí obyvatel města. Z tohoto důvodu lze předpokládat vyšší poptávku po sociálních službách na území města nebo rostoucí potřebu kapacit služeb v terénu. Pociťujete tuto změnu?
- 5) Jsou obyvatelé města dostatečně informováni o možnostech služeb ve městě?
- 6) Jak byste ohodnotila oblast sociálních a zdravotnických služeb ve městě? Spatřujete zde nějaké příležitosti ke zlepšení?
- 7) Disponuje město České Budějovice dostatečným občanským vybavením?

²¹² Charity v českobudějovické diecézi. Diecézní charita České Budějovice [online]. České Budějovice: Charita Česká republika, 2021 [cit. 2021-02-18]. Dostupné z: <https://www.dchcb.cz/o-charite/odkazy/nase-charity/>

Příloha 12 - Otázky pro rozhovor s Mgr. Martinou Pískovou, referentkou krizového řízení odboru kanceláře primátora, České Budějovice, 2021

- 1) Jak byste ohodnotila přístup města v otázce krizového řízení?
- 2) Jak hodnotíte stav bezpečnosti ve městě?
- 3) Jaká je úroveň kriminality v Českých Budějovicích?
- 4) Jaké přestupky jsou na území města páčány nejčastější?
- 5) Z hlediska zajištění bezpečnosti – jsou ve městě vytipovány nějaké nejproblematictější lokality?
- 6) Jak město reaguje na současnou pandemii covid-19 a jaká opatření jsou aktuálně zavedena?

Příloha 13 - Otázky pro rozhovor s Mgr. Pavlem Kavříkem, ředitelem Gymnázia Jírovцова 8, České Budějovice, 2021

- 1) Jaký máte názor na přístup Jihočeského kraje v otázce sekundárního vzdělávání na území města České Budějovice?
- 2) Pokrývá nabídka sekundárního vzdělávání ve městě požadovanou poptávku?
- 3) Jaké jsou priority v oblasti rozvoje sekundárního vzdělávání v Českých Budějovicích?
- 4) Spatřujete v oblasti (nejen sekundárního) vzdělávání na území města nevyužitý potenciál?
- 5) Zapojuje se Gymnázium Jírovцова 8 do aktivit, které by byly zaměřené na podporu a zájem studentů v nějakém konkrétním odvětví?
- 6) Jak byste ohodnotil kvalitu života ve městě se zaměřením na vzdělávání?

Příloha 14 - Otázky pro rozhovor s Ing. Ivo Moravcem, náměstkem primátora Českých Budějovic, 2021

- 1) Jak si stojí město České Budějovice v otázkách životního prostředí, vzhledem ke geografickému umístění?
- 2) Jaká je ve městě situace kvality ovzduší a je nějaká z lokalit na území města problematickou?
- 3) Jaké jsou priority nebo cíle z hlediska rozvoje životního prostředí na území města?
- 4) Jaké jsou hlavní problémy, se kterými se České Budějovice v oblasti životního prostředí potýkají, a jakým způsobem jsou řešeny?
- 5) Jakým způsobem se město snaží přibližovat občanům otázku životního prostředí a chování k němu?

- 6) Domníváte se, že krajina území města a jeho okolí působí atraktivně pro návštěvníky, popřípadě investory?
- 7) Jaký je podle Vás potenciál města a jakým směrem by se podle Vás mělo město dále rozvíjet do budoucna?
- 8) Jak hodnotíte kvalitu života ve městě?

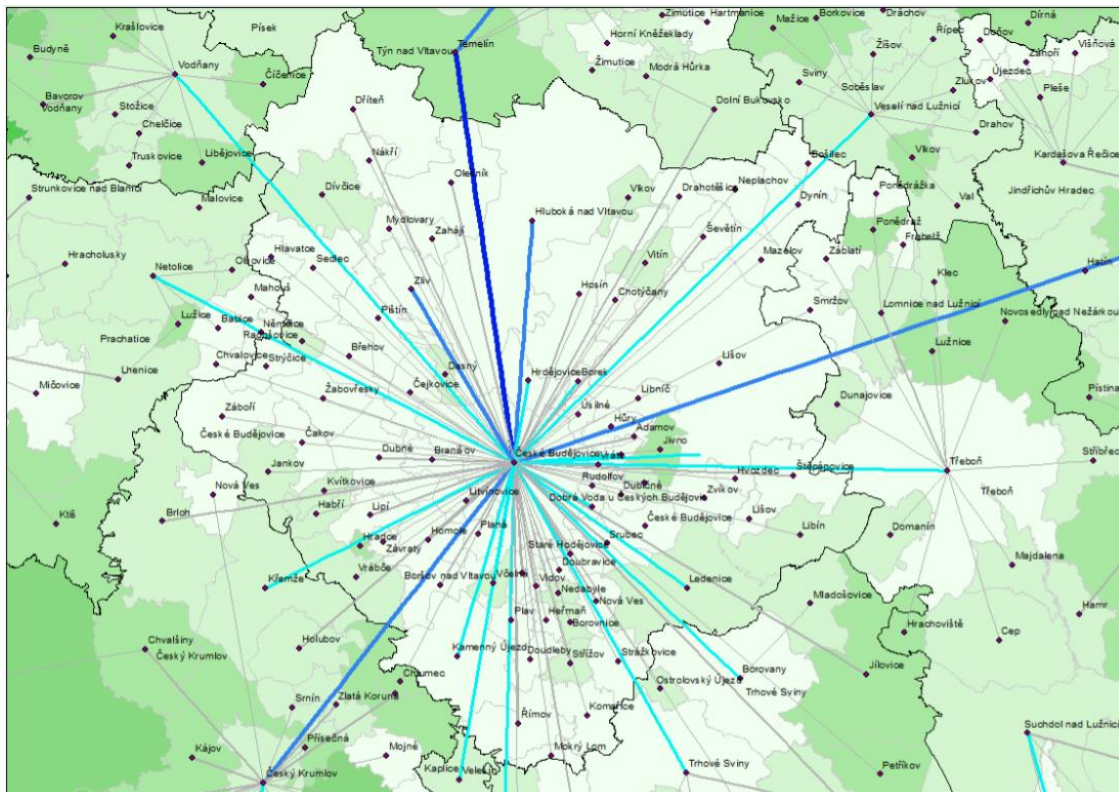
Příloha 15 - Srovnání vzdělanostní struktury obyvatel kraje, ORP a města

		Celkem Jihočeský kraj	Celkem SO ORP	Celkem České Budějovice	Podíl v % Jihočeský kraj	Podíl v % SO ORP	Podíl v % České Budějovice
Obyvatelstvo nad 15 let		537 217	132 515	81 460	-	-	-
stupeň vzdělání	Bez vzdělání	2 489	423	274	0,46 %	0,32 %	0,34 %
	Základní včetně neukončeného	97 859	19 736	11 362	18,22 %	14,89 %	13,95 %
	Střední včetně vyučení bez maturity	187 621	39 833	22 558	34,92 %	30,06 %	27,69 %
	Úplné střední s maturitou	147 633	39 884	25 283	27,48 %	30,10 %	31,04 %
	Vyšší odborné a nástavbové	22 057	6 355	4 291	4,11 %	4,79 %	5,26 %
	Vysokoškolské	58 268	20 926	13 950	10,85 %	15,79 %	17,12 %
	Nezjištěno	21 290	5 358	3 742	3,96 %	4,04 %	4,50 %

Zdroj: ČSÚ, 2011, vlastní zpracování²¹³

²¹³ Veřejná databáze. Český statistický úřad [online]. Český statistický úřad [cit. 2021-02-04]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/>

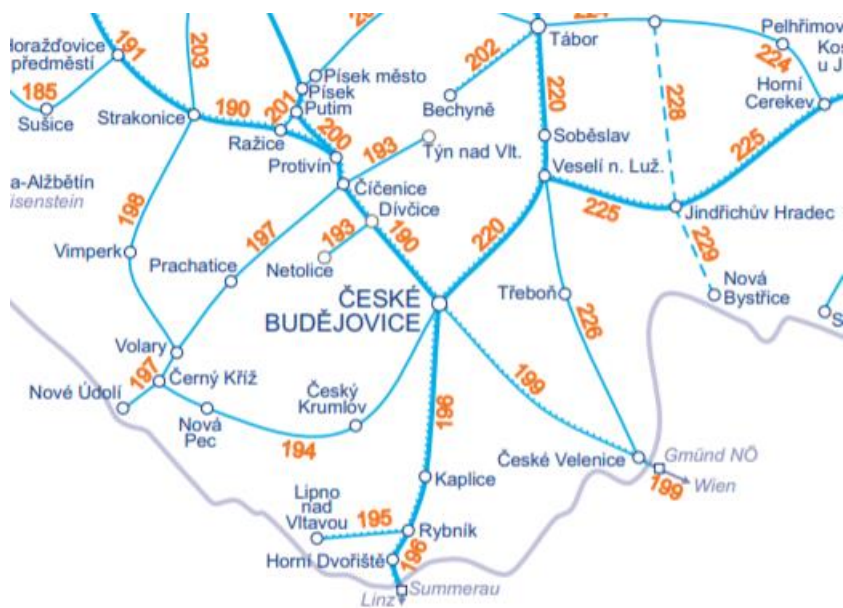
Příloha 16 - Dojízd'kové proudy v ORP České Budějovice

Zdroj: ROP-Jihozápad²¹⁴

²¹⁴ Závěrečná zpráva. Evaluace efektů a přínosu Regionálního operačního programu regionu soudržnosti Jihozápad pro kvalitu dopravy v Jihočeském kraji [online]. Cassia Development and Consulting, 2015, s. 105. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <http://www.rr-jihozapad.cz/dokumenty/rop-jihozapad/Evaluace-efekt-a-pnosu-ROP-NUTS-II-Jihozapad-pro-kvalitu-dopravy-v-Jihoeskm-a-Plzeskm-kraji.pdf>

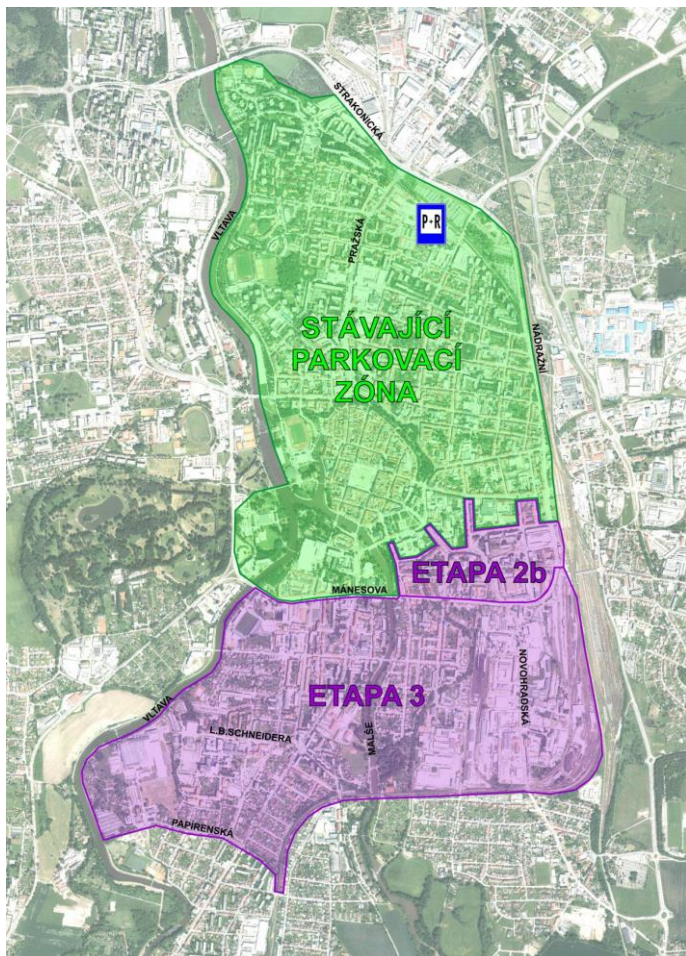
Příloha 17 - Mapa železničních tratí v Českých Budějovicích

Zdroj: Správa železnic²¹⁵

²¹⁵ Mapa tratí. Správa železnic [online]. Správa železnic, státní organizace [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://www.spravazeleznic.cz/documents/50004227/115401801/mapa-trati.pdf/037dca7a-8203-4145-b0b6-8c308d1b1902>

Příloha 18 - Doprava v klidu – Parkovací zóny 3, České Budějovice

Zdroj: Statutární město České Budějovice²¹⁶

²¹⁶ Parkovací zóny – 3. etapa. Statutární město České Budějovice [online]. České Budějovice: Statutární město České Budějovice, 2021 [cit. 2021-02-24]. Dostupné z: <https://www.c-budejovice.cz/parkovaci-zony-3-etapa-verejne-projednani>

Příloha 19 - Index kvality ovzduší a doporučení Státního zdravotního ústavu

Stupeň	Rozmezí indexu	Kvalita ovzduší	Citlivé a ohrožené skupiny	Obecná populace
1A	< 0,34	Velmi dobrá až dobrá.	Ideální podmínky pro pobyt venku.	Ideální podmínky pro pobyt venku.
1B	≥ 0,34–0,67		Venkovní aktivity bez omezení.	Venkovní aktivity bez omezení.
2A	≥ 0,67–1,00	Přijatelná.	Může představovat nepatrné riziko vzniku obtíží pro velmi malý počet lidí, kteří jsou mimořádně citliví na znečištění ovzduší. Není třeba měnit své obvyklé venkovní aktivity, pokud nezaznamenáte příznaky, jako je kašel a dráždění krku.	Venkovní aktivity bez omezení.
2B	≥ 1,00–1,50		Zvažte snížení nebo odložení/přesunutí namáhavých činností venku, zejména pokud se zhorší Váš zdravotní stav nebo se objeví příznaky, jako je kašel a dráždění v krku.	Není třeba měnit své obvyklé aktivity venku.
3A	≥ 1,50–2,00	Zhoršená až špatná.	Omezte namáhavé činnosti zejména ve venkovním prostředí, zvláště pokud se zhorší Váš zdravotní stav nebo se objeví příznaky jako je kašel a podráždění krku. Astmatici a lidé s chronickým onemocněním mohou mít potřebu častějšího použití úlevového léku. Všichni starší lidé a děti by měli omezit fyzickou aktivitu.	Zvažte snížení nebo odložení/přesunutí namáhavé činnosti venku, pokud se objeví příznaky, jako je kašel a podráždění krku.
3B	≥ 2,00		Zkraťte pobyt venku a vyhněte se fyzické námaze. Astmatici a lidé s chronickým onemocněním mohou mít potřebu častějšího použití úlevového léku.	Omezte nebo odložte namáhavé činnosti venku, zvláště když zaznamenáte jakékoliv nepříjemné pocity a příznaky jako je dráždění v krku, pálení očí kašel apod.

Zdroj: Český hydrometeorologický ústav²¹⁷

²¹⁷ Znečištění ovzduší na území České republiky v roce 2019 [online]. Český hydrometeorologický ústav, 2019 [cit. 2021-02-27]. Dostupné z: https://www.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/isko/grafroc/19groc/gr19cz/05_4_index_kvality_v2.pdf